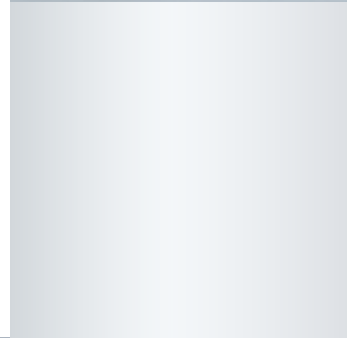
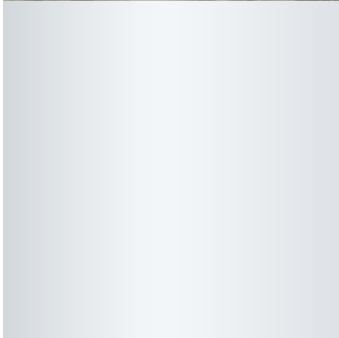
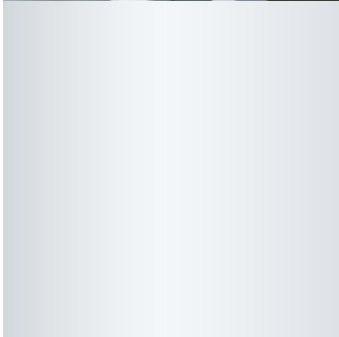
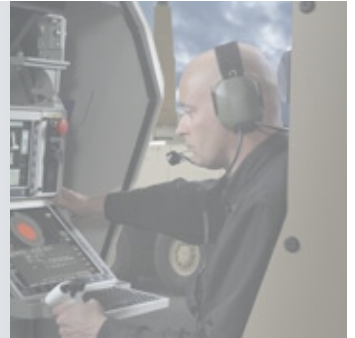

Patria

VUOSIKATSAUS
2015

Sisällys

Patrian vuosikertomus koostuu liiketoimintojen katsauksesta, yhteiskuntavastuun tilannekatsauksesta sekä erillisestä talouskatsauksesta. Nämä osat täydentävät toisiaan. Patrian vuosikatsaus julkaistaan pelkästään sähköisenä versiona yhtiön verkkosivuilla osoitteessa www.patria.fi.

Liiketoiminta	3
Konserni lyhyesti	3
Avainluvut	4
Toimitusjohtajan katsaus	7
Toimintaympäristö	9
Strategia	11
Aviation	13
Land	16
Systems	18
Millog	20
Nammo	22
Vastuullisuus	23
Vastuullinen toiminta	23
Eettinen toiminta	25
Hyvä työnantaja	28
Hyvä kumppani	32
Ympäristövastuu	36
Hallinto	43
Riskienhallinta ja sisäinen valvonta	43
Vastakauppakäytännöt	45
Hallinto- ja ohjausjärjestelmä	46
Konsernin johto	48
Hallitus	49
Neuvottelukunta	50
GRI-taulukko	51

Konserni lyhyesti

Patria on kansainvälinen puolustus-, turvallisuus- ja ilmailualan luotettu elinkaaren tukipalvelujen ja teknologiaratkaisujen tuottaja. Konserni toimii Suomen lisäksi muun muassa Ruotsissa, Norjassa, Virossa, Puolassa, USAssa, Yhdistyneissä Arabiemiraateissa ja Etelä-Afrikassa. Konsernissa toimii 2 800 ammattilaista.

Liiketoiminnot ja liikevaihdon osuus konsernin liikevaihdosta

HALLINTO ●

Hallinto, talous, markkinointi, yrityssuunnittelu ja viestintä

AVIATION ●, AEROSTRUCTURES ●

Lentokoneiden ja helikoptereiden elinkaaren tukipalvelut sekä lentäjäkoulutus. Lentokone- ja avaruusrakenteiden suunnittelu ja valmistus.

30 %

LAND ●

Panssaroidut pyöräajoneuvot ja kranaatinheitinjärjestelmät sekä niiden elinkaaren tukipalvelut.

19 %

SYSTEMS ●

Tilannekuva- ja johtamisjärjestelmät ja kriittistä infrastruktuuria tukevat sovellukset sekä niiden ylläpito.

7 %

MILLOG ●

Maavoimien ja Merivoimien kunnossapito Suomen puolustusvoimille. Patria omistaa 61,8 prosenttia.

44 %

NAMMO ●

Ammus- ja ohjustuotteet.
Patria omistaa 50 prosenttia.*

ARVOT:

Tahdomme menestyä
Toimimme asiakasläheisesti
Onnistumme yhdessä

Toimipisteet Suomessa:

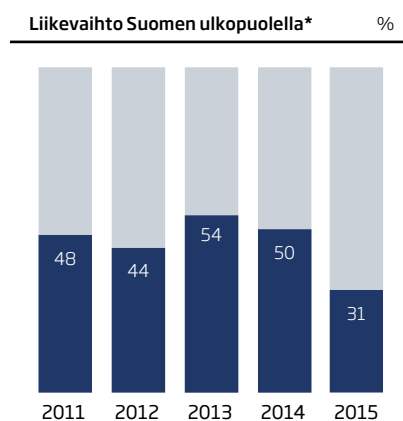
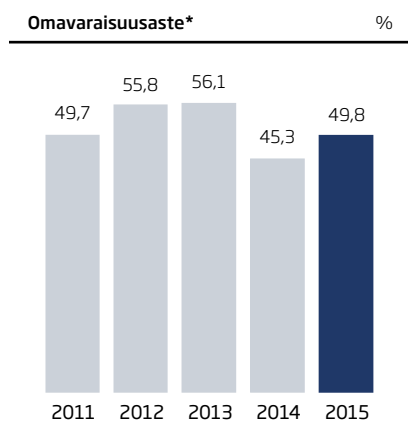
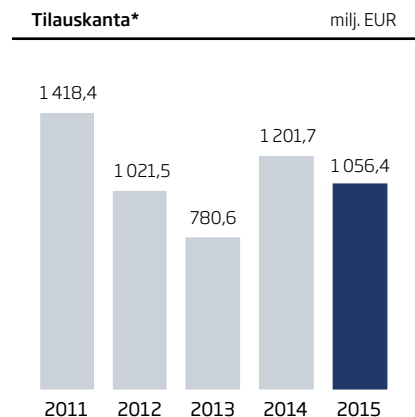
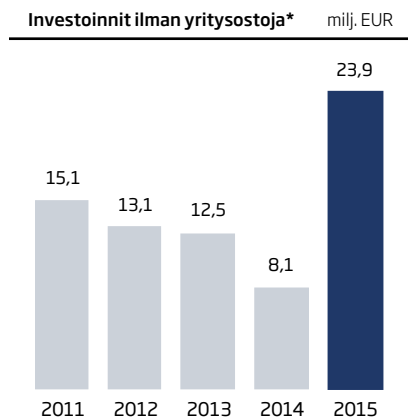
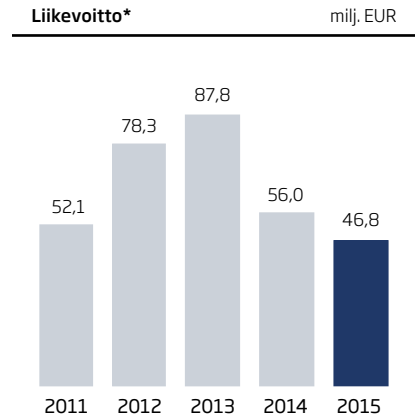
1. Espoo ●
2. Halli ● ● ●
3. Hamina ●
4. Hattula ●
5. Helsinki ● ●
6. Hämeenlinna ● ●
7. Jyväskylä ●
8. Kajaani ●
9. Kangasala ●
10. Keuruu ●
11. Lappeenranta ●
12. Lapua ●
13. Lievestuore ●
14. Linnavuori ●
15. Lyly ●
16. Malmi ●
17. Niinisalo ●
18. Orivesi ●
19. Oulu ●
20. Pansio ●
21. Pirkkala ●
22. Riihimäki ●
23. Rovaniemi ●
24. Siikakangas ●
25. Sodankylä ●
26. Säky ●
27. Tampere ● ● ● ● ● ● ●
28. Tervola ●
29. Tikkakoski ● ●
30. Upinniemi ●
31. Utti ●
32. Vekaranjärvi ●
33. Vihtavuori ●

Toimipisteet kartalla:

www.patria.fi/fi/yhteystiedot

Avainluvut

Patria-konsernin tulos tilikaudella 2015 oli monilta osin odotusten mukainen. Liikevaihto laski ennakoitusti, mutta kannattavuus pysyi tyydyttävällä tasolla.

* Vuodet 2011–2013 tässä pro forma Nammon konsolidointitavan muutoksesta johtuen. Vuodesta 2014 alkaen Nammo yhdistetään Patrian tilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen.

Verojalanjälki

Patria on verovelvollinen seuraavissa maissa: Suomi, Ruotsi, Norja, Saksa, Puola ja Etelä-Afrikka. Patrialla ei ole toimivia yhtiöitä alhaisen verotuksen maissa.

Patrian verostrategiana on tukea liiketoimintaratkaisuja ja varmistaa niiden asianmukainen toteuttaminen myös verotuksen näkökulmasta. Lähtökohdiana on paikallisen lainsäädännön noudattaminen sekä ilmoitusvelvoitteiden hoitaminen.

Tilikaudelta maksettavat välittömät verot, milj. EUR (yhtiön suoraan maksamat verot ja veronluonteiset maksut)	Konserni yhteensä
Tuloverot (EVL-vero)	4,3
Työnantajamaksut (työnantajan eläke- ja sosiaaliturvamaksut ym.)	4,2
Kiinteistöverot	0,2
Muut verot (tonnisto-, varainsiirtoverot ym.)	0,0
Tilikaudelta maksettavat välilliset verot, milj. EUR (verot, jotka yhtiö maksaa osana palvelun/tuotteen hintaa ja jotka jäävät yhtiön kuluksi)	
Muut verot	0,1
Tilikaudelta tilittettävät verot, milj. EUR (verot, jotka yhtiö perii asiakkailtaan tai työntekijöiltään ja tilittää verottajalle)	
Palkkaverot (ennakonpidätykset, työntekijän sosiaaliturvamaksut ym.)	36,8
Arvonlisäverot, myynnit	98,1
Arvonlisäverot, hankinnat	71,5

Pääosa veroista maksetaan Suomeen. Luvut sisältävät merkittävimmät ulkomaiset toiminnot.

Sidosryhmäkohtaiset taloudelliset pääomavirrat (taloudelliset rahavirrat sidosryhmille)

Suora taloudellinen arvo, miljoonaa euroa			2012	2013	2014	2015
		Konsernin liikevaihto	736,1	589,5	462,0	427,7
		Liiketoiminnan muut tuotot	7,9	27,7	28,5	20,4
		Rahoitustuotot	1,3	0,4	1,3	0,1
Asiakkaat	Myynti	Tuotot yhteensä	745,3	617,6	492,1	448,2
Toimittajat	Tavarat, materiaalit, palvelut	Yrityksen ulkopuolelle maksetut rahavirrat, materiaalit ja palvelut, liiketoiminnan muut kulut	411,0	356,0	265,5	217,3
Henkilöstö	Palkat ja palkkiot	Maksut henkilöstölle	224,7	156,5	154,7	170,0
Julkinen sektori	Verot	Maksut valtiolle (verot)	6,1	5,9	4,6	4,3
Yleishyödylliset tahot	Tuet ja lahjoitukset	Lahjoitukset ja muut yleishyödylliset panokset	0,0	0,0	0,0	0,0
		Maksut osakkeenomistajille ja lainantarjoajille				
Osakkeenomistajat	Osingot	Osingot	10,3	19,0	38,0	13,9
Rahoittajat	Rahoituskulut	Korot ja muut rahoituskulut	3,7	3,5	2,5	2,5
	Menot	Jaettu yhteensä	655,8	540,9	465,4	408,0
	Myynti-menot = lisäarvo	Toiminnan kehittämiseen jäänyt taloudellinen arvo	89,5	76,7	26,7	40,2
Investoinnit		Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sekä yritysten hankinnat	31,4	17,7	8,1	23,9

Nammo-konsernin konsolidointi tapahtuu 1.1.2014 alkaen pääomaosuusmenetelmällä aiemman rivi riviltä -menetelmän sijasta. Vuoden 2013 vertailutiedot on muutettu vastaamaan uutta konsolidointitapaa. Aiemman konsolidointimenetelmän mukaiset vertailutiedot on esitetty talouskatsauksessa 2014, joka löytyy internetsivuilta osoitteesta <http://patria.fi/fi/media/tilinpaatokset>.

Henkilöstöluvut

Henkilöstö	2013	2014	2015
Henkilöstö keskimäärin	2 612	2 546	2 806
Näistä Suomessa	2 592	2 436	2 746
Työntekijät, %	41	40	45
Toimihenkilöt, %	22	21	22
Ylemmät toimihenkilöt, %	37	39	33
Naisten osuus koko henkilöstöstä, %	17	17	15
Naisten osuus hallituksessa	1/6	1/6	2/5
Naisten osuus johtokunnassa	1/7	1/7	1/7
Koulutus	2013	2014	2015
Yliopisto, %	17	17	14
Ammattikorkeakoulu, %	33	32	31
Ammattikoulut/lukio, %	47	49	53
Peruskoulu, %	3	2	2
Työsuhteet	2013	2014	2015
Keski-ikä	43,8	44,2	44,9
Työsuhteen kesto, v	13,9	14,3	14,8
Vaihtuvuus, %	2,9	2,4	5,2
Vakituiset työsuhteet, %	92	95	95
Osa-aikaiset työntekijät, %	2,6	2,4	2,0
Terveys ja turvallisuus	2013	2014	2015
Sairauspoissaolot, %	3,9	4,2	4
Tapaturmien taajuus, lkm/milj. työtuntia *	13	17	19,7
Työnantajamielikuva	2013	2014	2015
Tekniikan opiskelijat, Universum – Patrian sijoitus	25	31	33
Työssäkäyvät (tekniikan koulutus), Universum	29	52	26

* Luku laskettu Tapaturmavakuutuslaitosten liiton (TVL) ohjeen mukaan työtapaturmista, joista on syntynyt kustannuksia. Luku ei sisällä ammatitauteja eikä työmatkatapaturmia.

Henkilöstöluvut kattavat Patrian ja sen yli 50-prosenttisesti omistamat suomalaiset yhtiöt.

Perustaa merkittäville muutoksille

Vuoden 2015 aikana ja erityisesti sen jälkimmäisellä puoliskolla nähtiin merkkejä maailmanpo liittisen turvallisuustilanteen heikkene- misen aiheuttamasta vilkastumisesta puolustusteollisuusmarkkinoilla saman- aikaisesti, kun yleinen kansainvälinen taloustilanne jatkoi heikentymistään ja kiristynyt kilpailu monilla markkinoilla pitkitti edelleen eräitä käynnissä olevia tarjoushankkeita.

Lukujen valossa konsernimme teki budjettitavoitteet ylittävän tuloksen liikevaihdolla, joka on edellisen katsaus- kauden tasolla. Yhtiön tase on hyvässä kunnossa, joskin pääomaa sitoutuu edelleen liiketoimintaan tavoitteisiimme nähden liikaa. Lisäksi aivan loppuvuo- teen sijoittuneet neuvottelut uusista tilauksista ovat antaneet luottamusta sille, että kuluvasta vuodesta tulee Patrialle varsin tyydyttävä kasvun vuosi.

Vuonna 2015 rakensimme myös perustuksia merkittäville konsernitason muutoksille, joista yhtiön kannalta merkittävin on Patrian omistusrakenne. Valtio-omistaja kartoitti yhdessä konsernin johdon ja hallituksen kanssa mahdollisuuksia löytää Patrialle uusi teollinen kumppani, ja työ eteni suunnitellusti. Tilikauden jälkeen maaliskuussa 2016 valtio-omistaja kertoi myyvänsä 49,9 % Patriasta norjalaiselle Kongsberg Defence & Aerospace AS:lle. Kaupat arvioidaan saatavan päätökseen toisen vuosineljänneksen aikana. Toinen, toiminnallisesti merkittävä muutosprosessi oli yli 300 uuden millogilaisen siirtyminen osaksi konsernia, kun sekä Maavoimien varuskuntakorjaamot että Merivoimien kunnossapitokeskukset integroitiin Millogiin. Tämä integrointi on onnistunut odotuksiakin paremmin.

”

Useat yhtiön tulevaisuuden kannalta tärkeät projektit ja kumppanuushankkeet etenivät suunnitellusti tilikauden aikana.

Hankkeet etenivät monella eri taholla

Useat yhtiön tulevaisuuden kannalta tärkeät projektit ja kumppanuushankkeet etenivät suunnitellusti tilikauden aikana. Tuon niistä muutamia esiin tässä katsauksessa lähinnä otsikkotasolla, sillä ne antavat hyvän kuvan konsernin monipuolisesta toiminnasta eri puolustusteollisuuden haaroilla ja osaltaan valottavat sitä, mistä tilikauden tulos on muodostunut.

Alkuvuodesta Patria ja Kongsberg Defence & Aerospace AS allekirjoittivat kumppanuussopimuksen eräisiin Lähi-idän alueen merkittäviin ajoneuvo- ja asejärjestelmähankkeisiin osallistumisesta.

Puolan puolustusministeriö teki lisätilauksen AMV 8x8 -ajoneuvoista Patrian puolalaiselta yhteistyökumppanilta Rosomak S.A.:lta.

Poliisihallituksen, Patrian, Portalify Oy:n ja Codea Oy:n muodostama ryhmittymä allekirjoittivat toimitussopimuksen turvallisuusviranomaisien yhteisestä kenttäjärjestelmästä eli KEJO-järjestelmästä.

Puolustusvoimien kanssa allekirjoitettiin sotilasilmailun järjestelmien elinkaaripalveluja koskeva strateginen

kumppanuussopimus, joka kattaa puolustusvoimien sotilasilmailun lentokalustoon ja järjestelmiin liittyviä elinjakson tukipalveluja, muun muassa Ilmavoimien F/A-18 Hornet -hävittäjiin ja Maavoimien NH90-kuljetushelikoptereihin ja näiden järjestelmiin liittyen.

Patria ja sveitsiläisen RUAG AG:n tytäryhtiö RUAG Sweden AB sopivat Patrian avaruusyksikön siirtymisestä osaksi RUAGin laajaa avaruusliiketoimintaa.

Kazakstanin siviili-ilmailuakatemia ja Patria allekirjoittivat jatkosopimuksen ammattilentäjäkoulutuksesta järjestyksessään toiselle oppilasryhmälle.

Patria Pilot Training -lentokoulu päätettiin sijoittaa Malmin lentoaseman sulkemispäätöksen seurauksena Tampere-Pirkkalan lentoasemalle, jonne rakennetaan uusi ilmailualan koulutuskeskus 2017.

Puolustusvoimille toimitettiin viimeinen eli 20. NH90-helikopteri ja ruotsalaiselle FMV:lle niin ikään heidän viimeinen NH90-kopterinsa. Alkukokoonpano saatiin päätökseen, ja hanke jatkuu ns. retrofit-hankkeena.

BAE Systems Australian kanssa toimitimme tarjouksen Australian Land 400 -hankkeeseen panssaroiduista tiedusteluajoneuvoista.

Patria Helicopters allekirjoitti syksyllä sopimuksen NH90-varaosien toimittamisesta Ruotsin puolustusvoimille.

Rauma Marine Constructionin kanssa sovimme yhteistyöstä Puolustusvoimien Laivue 2020 -hankkeen toteuttamiseksi.

Allekirjoitimme Patria AMV -ajoneuvojen toimitussopimuksen Arabiemiraatteihin.

Loppuvuodesta Puolustusvoimat tilasi meiltä seitsemän Hawk Mk51 -suihkuharjoituskoneen avioniikkajärjestelmän muokkauksen.

Joulukuussa saimme valtioneuvostolta vientiluvan 40 ajoneuvon vientihankkeelle.

Toiminnan uudelleenorganisointia

Vuoden 2015 aikana Patrian toimintaa sopeutettiin vastaamaan varsin vaikeaa markkinatilannetta kahdella liiketointiminta-alueella.

Land-liiketoiminnassa käytiin helmikuussa koko henkilöstöä koskeneet yhteistoimintaneuvottelut. Vähennys-

Takanamme on jälleen paljon pitkäjänteistä ja vastuullista työtä niin organisaatiomme sisällä kuin sen ulkopuolellakin – tästä on hyvä jatkaa eteenpäin.

tarpeeksi tarkentui toimihenkilöiden osalta 55 henkilöä ja työntekijöiden osalta 19 henkilöä. Lisäksi tuotannosta lomautettiin vuoden lopulla 10 työntekijää.

Aerostructures-liiketoiminnassa käytiin toukokuussa koko henkilöstöä koskeneet yhteistoimintaneuvottelut. Vähennystarpeeksi tarkentui yhdeksän henkilöä. Tämä sisältää irtisanomiset sekä lomautukset toistaiseksi. Lisäksi lähes koko henkilöstö lomautettiin vuoden aikana.

Oikeuskäsittelyt etenivät

Kanta-Hämeen käräjäoikeus tuomitsi helmikuussa kaksi yhtiön entistä toimihenkilöä ehdolliseen vankeusrangaistukseen törkeästä lahjuksen antamisesta liittyen Kroatian vientihankkeeseen vuosina 2005–2008. Yhden henkilön osalta syytteet hylättiin. Annetun tuomion johdosta Patria Land Services Oy:lle langetettiin yhteisösakko. Sekä yhtiö ja henkilövastaajat ilmoittivat tyytymättömyytensä päätökseen ja asian käsittely jatkui hovioikeudessa syksyllä. Myös syyttäjät valitti ratkaisusta. Tili-kauden jälkeen helmikuussa 2016 Turun hovioikeus kumosi aiemmin annetun käräjäoikeuden tuomion ja hylkäsi kaikki lahjussyytteet sekä yhteisösakkovaatimuksen liittyen Kroatian vientihankkeeseen. Valtio veloitettiin korvaamaan Patrian oikeudenkäyntikulua asiassa sekä hyvitystä pitkittyneestä oikeudenkäynnistä.

Turun hovioikeus hylkäsi kesäkuussa kaikki syytteet ja yhteisösakkovaatimuksen liittyen Slovenian vientihankkeeseen, joka ajoittui vuosille 2005–2007. Myös käräjäoikeus oli

hylännyt kaikki syytteet samoin kuin yhteisösakkovaatimuksen. Hovioikeus korotti valtion maksettavaksi tuomittuja oikeudenkäyntikulukorvauksia käräjäoikeuden osalta ja velvoitti valtion korvaamaan Patria Land Services Oy:n ja muiden vastaajien oikeudenkäyntikulua myös hovioikeudessa.

Vastuullisuustyö jatkuu

Olemme jatkaneet toimia eettisen toiminnan kehittämiseksi. Transparency International UK julkaisi huhtikuussa puolustusalan yrityksille suunnatun Defence Companies Anti-Corruption Index -tutkimuksen, jossa sijoituimme hyvin ja paransimme sijoitustamme merkittävästi verrattuna edelliseen vastaavaan tutkimukseen.

Teimme myös ympäristöministeriön koordinoiman Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen, jossa sitoudumme kehittämään hallinnoimamme kiinteistöjen energiatehokkuutta sekä kehittämään työturvallisuutta entisestään ja siten vähentämään työtapaturmia.

Katsaus tulevaan

Vuosi 2016 on myös kasvun vuosi, ja konsernin liikevaihto nousee edellisvuodesta. Useat jo käynnissä olevat kalustojen elinkaaren hallintaan liittyvät hankkeet ja Millogille ulkoistettu huolto-toiminta etenevät suunnitellusti.

Kotimaisella asiakkaallamme Puolustusvoimilla on edessään Patrialle strategisesti ensiarvoisen tärkeitä ja ennätyksellisen suuria projekteja. Laivueet 2000 ja 2020 sekä Hornetin korvaushanke ovat koko maan puolustusteollisuudenkin ja sen tulevaisuuden kannalta ratkaisevia. Kansainvälisillä markkinoilla puolestaan suuntaamme katseemme lähialueiden lisäksi muun muassa Australiaan ja Lähi-itään.

Takanamme on jälleen paljon pitkäjänteistä ja vastuullista työtä niin organisaatiomme sisällä kuin sen ulkopuolellakin – tästä on hyvä jatkaa eteenpäin. Kiitokset asiakkaillemme, omistajillemme, kumppaneillemme ja muille sidosryhmillemme sekä koko henkilöstölle hyvästä yhteistyöstä.

Heikki Allonen
toimitusjohtaja

Katsaus toimintaympäristöön

Puolustusteollisuuden toimintaympäristössä korostuvat kilpailun kiristyminen, teknologian kehitys sekä vastuullisuus. Kustannustehokkuudella on tärkeä merkitys puolustusvoimien säästötavoitteiden toteuttamisessa. Kireästi kilpailla puolustusmarkkinoilla on sekä haasteita että kehittyviä liiketoimintamahdollisuuksia.

Menestyminen markkinoilla edellyttää puolustusalan yrityksiltä kykyä mukautua jatkuvaan ja kovatasoiseen kilpailuun. Samaan aikaan on kyettävä tunnistamaan alan kehitystä ohjaavia suuntauksia. Ajanmukainen tuntemus asiakkaiden tarpeista ja kyky vastata vaatimuksiin kilpailukykyisillä ratkaisuilla on yrityksille ehdottoman tärkeää. Patrian menestystekijöinä ovat vahvat tuotteet, kokeneet asiantuntijat ja joustava asiakasläheinen toimintatapa.

Hankkeita kotimaan markkinoilla

Kotimaan markkinoilla Patrian pääasiakas Puolustusvoimat on viime vuosina joutunut ponnistelemaan kustannussäästöjen saavuttamiseksi. Säästöjä on haettu aikaisempina vuosina puolustusmenoja leikkaamalla sekä vuonna 2014 valmistuneella puolustusvoimauudistuksella, jolla tuotettiin henkilövahvuudeltaan pienemmät ja kustannustehokkaat, mutta turvallisuusympäristön vaatimuksiin vastaavat Puolustusvoimat. Säästöt ovat näkyneet Patrian materiaalitilauksen ja huoltotöiden määrässä.

Puolustusvoimilla on käynnissä ja käynnistymässä mittavia hankkeita, jotka ovat Patrian kannalta erittäin kiinnostavia.

Hornet-hävittäjien korvaamiseen tähtäävä HX-hanke on mittaluokaltaan suurin ja sen vaikutukset Patrian ilmailuliiketoiminnan kannalta ovat merkittävät.

Patrian kannalta kiinnostava on myös Laivue 2020, jonka tavoitteena on korvata Merivoimien vanhentuva taistelualuskalusto.

Ajankohtaisiin hankkeisiin lukeutuu myös vuoden 2015 lopussa yhtiön saama tilaus seitsemän Hawk-harjoitushävittäjän modernisoinnista.

Erityisessä roolissa markkinoilla on kustannustehokkaiden palvelujen tuottaminen, mikä on Patrian erikoisalaa. Patrian ja Puolustusvoimien solmima strateginen kumppanuus sotilasilmailun järjestelmien elinkaaripalveluista on hyvä esimerkki tällaisesta toiminnasta. Toisena esimerkkinä on Patrian tytäryhtiö Millog, joka toimii Puolustusvoimien strategisena kumppanina tuottaen Maa- ja Merivoimien järjestelmiin elinkaaren tukipalveluita usealla toimialueella. Kustannustehokkaiden elinkaarentukipalvelujen kysynnän myötä Patria onkin kehittänyt toimintaansa huoltopalvelujen asiantuntijaksi.

Kansainvälistä kilpailua

Puolustusteollisuuden kansainvälisillä markkinoilla yhtiöiden toimintaan vaikuttaa kiristynyt kilpailu. Länsimaisten toimijoiden lisäksi erityisesti Venäjän ja Kiinan puolustustarvikeviennin merkittävä kasvu sekä lukuisten uusien toimijoiden tulo markkinoille kiristävät kilpailua entisestään. Lisäksi markkinoille on saapunut kilpailijoita myös siviili liiketoiminnan aloilta. Keskeisenä ilmiönä vaikuttaa myös yhtiöiden konsolidatiokehitys, joka luo kansainvälisille markkinoille suurempia yhtiöitä erityisesti länsimaissa. Tämä trendi jatkuu myös tulevaisuudessa, kun puolustusalan isot toimijat pyrkivät sulautumisten avulla yhä vahvistamaan asemiaan uudessa markkinatilanteessa. Viimeaikaisena esimerkkinä on puolustusajoneuvovalmistajien KMW:n ja Nexterin fuusio. Myös kansallisella politiikalla on kasvava merkitys hankkeissa. Asiakkaat eivät halua olla riippuvaisia vain yhdestä toimittajavaltiota, mutta toisaalta kaipaavat valtiota takaamaan ja tukemaan

Patrian menestystekijöinä ovat vahvat tuotteet, kokeneet asiantuntijat ja asiakasläheinen toimintatapa.

Ajanmukainen tuntemus asiakkaiden tarpeista ja kyky vastata vaatimuksiin kilpailukykyisillä ratkaisuilla on ehdottoman tärkeää.

yhtiöidensä tekemiä kauppvoja.

Kansainvälisillä markkinoilla hankkeet voivat olla erittäin suuria ja pitkäkestoisia ja ne vaativat usein yhteistyötä yritysten kesken erilaisen kumppanuuk-sien muodossa. Patrialla on runsaasti kokemusta erilaisista yhteistyöhankkeista ja kumppanuuksista. Viimeaikaisena esimerkkinä on BAE Systemsin ja Patrian yhteistyö Australian ajoneuvo-projektiin liittyen.

EU:n puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivin myötä aiemmin kansallisen hankinnan piiriin kuuluneita hankintoja on avautunut kansainväliselle kilpailulle. Markkinoiden avautuminen Euroopassa ei ole kuitenkaan toteutunut tasaisesti. Nykyisessä markkinatilanteessa puolustusalan yhtiöiden menestystä ei ole mahdollista laskea ainoastaan kotimaisten asiakkaiden varaan. Yhtiöiden kansainvälistyminen on siksi erittäin tärkeää.

Megatrendit osoittavat suuntaa

Puolustusmarkkinoiden tulevien suuntausten voidaan nähdä pitkällä aikavälillä noudattavan erilaisia megatrendejä. ICT-alan kehityksen vaikutuksesta datan määrän huikean kasvun ohella on lisääntynyt myös verkottuminen, jossa järjestelmät ja sensorit ovat kytkeytyneitä toisiinsa ja asiat tapahtuvat enenevässä määrin verkossa. Verkkosodankäynnin ja kyberturvallisuuden korostuminen

näkyvät myös puolustusmarkkinoilla.

Älyteknologian kehityksen myötä ovat yleistyneet myös erilaiset itsenäisesti toimivat järjestelmät. Patria toimii aktiivisesti myös tällä osaamisalueella ja kehittää siihen liittyvää uutta liiketoimintaa.

Yhteiskuntavastuun ja eettisen toiminnan rooli ovat puolustusteollisuudessa korostetusti esillä. Eurooppalaisen puolustusteollisuus ajaa voimakkaasti alalle yhteisiä kansainvälisiä toimintatapoja. Vastuullisesta toiminnasta Patriassa kerrotaan tämän raportin yhteiskuntavastuuosiossa.

Suomen ja Ruotsin välinen puolustus-yhteistyö on ajankohtainen ja merkittävä aihe puolustusteollisuuden näkökulmasta. Yhteistyö ei ole teollisuudessa vielä konkretisoitunut, joten sen vaikutuksia uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin voidaan arvioida vasta tulevaisuudessa.

Strategiasta toteutukseen

Patria-konsernin strategia on tiivistetty oheiseen kuvaan, jossa esitetään konsernin liiketoimintojen tavoitteet ylätasolla, yhteinen kannattavuuden parannustavoite, toimintaympäristön haasteet, toiminnan kehittämisohjelmat sekä kaiken toiminnan perustana olevat arvot ja painopistealueet. Jokaisella toiminnolla on strategiaan perustuvat yksityiskohdalliset ja tarkemmat tavoitteet.

Toimintaympäristö

Toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti, ja Patrian on ennakoitava näitä muutoksia hyvissä ajoin kilpailukyvyyn varmistamiseksi. Kotimaassa ja myös muilla yhtiölle tärkeillä markkinoilla puolustusbudjettien leikkaukset avavat puolustusteollisuutta murrokseen, jossa entistä pienemmillä resursseilla etsitään aiempaa kustannustehokkaampia ratkaisuja. Jo valmisteltuja ja päätettyjä hankintoja myös siirretään toteutettaviksi myöhemmin ja pienempinä, mikä edelleen heijastuu tilauskannan kehitykseen. Tämä kaikki näkyy lisääntyneenä ja kiristyneenä kilpailuna markkinoilla, joilla asiakkaiden vaatimukset ovat entistä monimutkaisempia.

Tapa toimia

Patrian tapa toimia perustuu arvoihin, jotka on yhteisesti määritetty henkilöstön kanssa.

Toimimme asiakasläheisesti

Tahdomme menestyä

Onnistumme yhdessä

Näiden lisäksi toiminnalle perustaa luovat turvallisuus, laatu ja vastuullisuus. Eettinen toiminta on osa vastuullisuutta ja se luo pohjan jokaisen patrialaisen tavalle toimia. Toimimalla oikein yhtiö kehittää myös omaa työympäristöä ja varmistaa sen jatkuvuutta.

Lisäksi toimintaa ohjaavat monet erilaiset tekijät ja reunaehdot, kuten

kullakin markkinalla voimassa olevat lait ja säännökset, vientilupakäytännöt sekä sopimukset, joita on tehty asiakkaiden ja yhteistyökumppanien kanssa. Lakien, sääntöjen ja sopimusten tarkan noudattamisen lisäksi Patrian arvojen, eettisen toimintaohjeen ja muiden sisäisten ohjeiden noudattaminen lisää uskottavuutta ja houkuttelevuutta yhteistyökumppanina ja työnantajana niin kotimaassa kuin kansainvälisillä markkinoillakin.

Sisäinen kehittäminen

Kilpailukyvyyn varmistamisessa osaamisen hallinta ja johtamisen kehittäminen ovat keskiössä. Nämä puolestaan heijastuvat henkilöstön työhyvinvointiin, joka on myös yksi tulevan katsauskauden painopistealueista. Vastuullisuus ja

Toiminnan perustaa luovat turvallisuus, laatu ja vastuullisuus.

eettinen tapa toimia ovat asioita, joiden toteutumista niin omistajat kuin eri sidosryhmätkin seuraavat jatkuvasti. Online-koulutukset näistä aiheista toistuvat vuosittain. Tavoitteena on, että jokainen patrialainen suorittaa koulutuksen vuosittain.

Tavoitteena tehokas ja selkeä Patria

Toimintaympäristön muuttuessa, kilpailun kiristyessä ja kustannuspaineiden kasvaessa Patrian on kehitettävä jatkuvasti toimintaansa kustannustehokkaammaksi ja joustavammaksi. Strategiakaudelle 2014–2016 on päätetty toiminnan kehittämisohjelmasta (ALERT), jonka tavoitteena on 50 miljoonan euron kumulatiivinen tulosvaikutus seuraavien kolmen vuoden aikana. Tavoite koskee kaikkia – niin konsernipalveluita kuin liiketoimintojakin.

Kustannusten alentaminen ja tuottojen lisääminen ovat osa kehittämisohjelmaa, jolla varmistetaan yhtiön kilpailukykyä muuttuvassa toimintaympäristössä. Tavoitteena on rakentaa toimintamalliltaan ja -prosesseiltaan tehokas ja selkeä konserni yhtenäistämällä ja kehittämällä liiketoimintojen sekä konsernipalvelujen prosesseja ja tunnuslukuja. Johtokunta seuraa tiiviisti ohjelman etenemistä.

Liiketoimintojen tavoitteet

Aviation-liiketoiminnan tavoitteena on ilmailun elinkaaren tukipalvelujen saatavuuden, laadun ja kustannustehokkuuden varmistaminen. Suunnittelun lähtökohtana on oman toiminnan kehittämisen lisäksi Aircraft-yksikön nykyisten toimintojen vahvistaminen Ilmavoimien toimintoja vastaavasti siten, että huoltotyötä tehdään entistä enemmän lähellä asiakasta. Patrian rooli NH90-huoltokeskuksena vahvistaa asemaa pohjoismaisilla helikoptereiden huoltomarkkinoilla. Lentäjäkoulutuksen ohella helikopterihuollossa on mahdollisia kasvualueita. Niin ikään tutkitaan mahdollisuuksia uusilla, nykyistä toimintaa lähellä olevilla aloilla.

Aerostructures-liiketoiminta hakee uusia komposiittityöpaketteja.

Land-liiketoiminnassa on solmittujen sopimusten lisäksi meneillään useita sekä panssarituihin pyöräajoneuvoihin että kranaatinheitinjärjestelmiin liittyviä markkinointi- ja myyntihankkeita useille nykyisille ja uusille asiakkaille. Useat näistä hankkeista ovat merkittävästi liiketoiminnassa aiemmin toteutettuja suurempia sekä volyymiltään että toimituskokonaisuudeltaan. Vastatakseen entistä laajempiin vaatimuksiin yhtiö hakee uusia toimintamalleja kumppanuusverkostoaan hyödyntäen ja kehittäen. Meneillään on myös jatkuva tuotetarjonnan edelleen kehittäminen ja yhteistyön laajentaminen muiden liiketoimintojen kanssa vastaamaan muuttuvia asiakastarpeita. Sisäisiä toimintatapoja ja prosesseja kehitetään ja yhtenäistetään One Land -hankkeella, jolla luodaan tehokkaat koko liiketoiminnan kattavat toimintamallit ja -järjestelmät koko liiketoimintaan.

Systems-liiketoiminta on mukana lukuisissa erikokoisissa järjestelmähankkeissa, jotka liittyvät muun muassa tiedustelun, valvonnan ja johtamisen soveluksiin sekä järjestelmäintegraatioihin. Suomen puolustusvoimien tilausten

pienentyessä Systems suuntaa entistä enemmän vientimarkkinoille.

Millog jatkaa vakaata toimintaansa Puolustusvoimien strategisena kumppanina. Tavoitteena on tehostaa organisaation sisäistä toimintamallia entisestään. Lisäksi sen tavoitteena on vahvistaa optroniikan kasvumahdollisuuksia.

Patrian on kehitettävä jatkuvasti toimintaansa kustannustehokkaammaksi ja joustavammaksi.

Ilmailun luotettu kumppani

Alkuvuodesta 2015 Puolustusvoimat ja Patria solmivat strategisen kumppanuussopimuksen. Keskeisiä tapahtumia olivat myös NH90-helikoptereiden kokoonpanon päättyminen ja niiden luovutukset Suomelle ja Ruotsille sekä loppuvuodesta Patrian saama tilaus seitsemän Hawk-harjoitushävittäjän modernisoinnista.

Patria on ilmailun elinkaarentukipalvelujen ja lentokoulutuksen vahva osaaja ja sitoutunut kehittäjä. Palvelutarjonnan ydinosamista ovat lentokoneiden ja helikoptereiden sekä niiden moottoreiden, laitteiden ja järjestelmien huolto- ja korjauspalvelut, vaativat järjestelmä- ja rakennemodifikaatiot sekä sotilas- ja siviililentokoulutus.

Yhteistyö avainasemassa

Puolustusvoimat ja Patria Aviation Oy allekirjoittivat maaliskuussa sotilasilmailun järjestelmien elinkaaripalveluja koskevan strategisen kumppanuussopimuksen, jolla täsmennettiin osapuolten välillä jo vuosikymmenten ajan jatku-

neen yhteistoiminnan toimintatapoja ja ehtoja sekä vahvistettiin strategisen kumppanuuden asemaa kaikissa olosuhteissa. Kumppanuussopimus kattaa Puolustusvoimien sotilasilmailun lentokalustoon ja järjestelmiin liittyviä elinjakson tukipalveluja, muun muassa Ilmavoimien F/A-18 Hornet -hävittäjiin ja maavoimien NH90-kuljetushelikoptereihin ja näiden järjestelmiin liittyen.

Puolustusvoimien logistiikkalaitos aloitti toimintansa tammikuussa. Kyseessä on merkittävä muutos pääasiakkaan organisaatiossa, sen toimintatavoissa sekä järjestelmissä. Patria oli aktiivisesti mukana joustavana kumppanina uuden toimintamallin

käyttöön otossa ja on myös itse järjestänyt toimintaansa vastaamaan puolustusvoimauudistuksen tarpeita. Näin varmistetaan yhtiön tarjoamien elinkaaren tukipalvelujen saatavuus, laatu ja kustannustehokkuus. Osana uudistusta Patria on siirtänyt huolto- toimintojaan lähemmäksi asiakasta. Hawk-huoltotoiminta käynnistyi vuoden alussa Tikkakoskella yhteisissä tiloissa Ilmasotakoulun korjaamon kanssa, ja yhteistyö on sujunut hyvin.

Puolustusvoimat käynnisti lokakuussa Hornetin suorituskyvyn korvaamis- hankkeen, jonka tavoitteena on korvata vuodesta 2025 alkaen poistuva Hornet- kalusto. Hanke on Patrian ilmailutoimin-

AVIATION

Aviation-liiketoiminta tuottaa sotilas- ja siviili-ilmailun asiakkailleen lentokaluston elinkaaren tukipalveluita sekä lentokoulutusta.

Pääasiakkaina ovat sotilas- ja viranomaistoimijat pohjoisessa Euroopassa. Liiketoiminnan Ruotsin yksikkö tarjoaa kolmen helikopterivalmistajan valtuuttamana huoltokeskuksena palveluitaan maailmanlaajuisesti.

Sotilaslentokoulutuksessa Aviation vastaa alkeislentokoulutuksesta Suomen ilma- ja maavoimien sekä rajavartioston tarpeisiin. Siviililentokoulutuksen asiakkaina ovat sekä koti- että ulkomaiset lentoyhtiöt, lentokoulut ja yksityiset oppilaat. Päätuotteena on liikennelentäjäkoulutus.

Myös dieselmoottoreiden huolto- ja korjauspalvelut ovat oleellinen osa Aviation-liiketoimintaa. Pääasiakkaina ovat Suomen merivoimat sekä eurooppalaiset ydinvoimalaitokset.

Patrian yksi osaamisalue on lentokonerakenteiden suunnittelusta, teollistamista ja valmistusta sisältävien hankkeiden kokonaisvaltainen hallinta.

Henkilöstö

1 022

Liikevaihdon osuus konsernin liikevaihdosta

30 %

Henkilöstön osuus konsernin henkilökunnasta

38 %

tojen kannalta erittäin tärkeä ja yhtiö on tukenut Puolustusvoimia tiedonhankinnassa ja tietopyynnön valmistelussa.

Laajat elinkaaren tukipalvelut

Patria ja BAE Systems juhlistivat Hawk-suihkuharjoituskoneiden käytön 35 vuoden merkkipaalua Suomen ilmavoimien kanssa. Molemmat ovat tukeneet Hawk-toimintaa koko niiden elinkaaren ajan ja jatkavat työtään Hawkien toiminnan ja Suomen lentokoulutuksen tarpeiden turvaamiseksi. Patrian tukitoiminta on auttanut asiakasta pienentämään kustannuksia ennakoimalla koneiden rakenteiden väsymiseen liittyviä ongelmia. Suomen ilmavoimien kanssa tehdyllä yhteistyöllä ja jatkuvilla modifiointi- ja muutostöillä koneiden elinikää on saatu pidennettyä 2030-luvulle saakka.

Joulukuussa Patria sai Puolustusvoimilta tilauksen seitsemän Hawk Mk51-suihkuharjoituskoneen kunnostamisesta ja avioniikkajärjestelmien modernisoinnista. Hankinta tuottaa kotimaiselle lentokoneiteollisuudelle noin 50 henkilötyövuotta. Puolustusvoimien on tarkoitus operoida Suomessa Hawk-suihkuharjoituskoneilla ainakin vuoteen 2036 asti.

Patrian Linnavuoren yksikössä käynnistyi tammikuussa NH90-moottoreiden maailmanlaajuinen huolto- ja korjaustoiminta moottorinvalmistaja Turbomecan

kanssa solmitun sopimuksen mukaisesti. Patria Helicopters AB:n Linköpingin toimipisteessä aloitettiin Black Hawk-helikoptereiden huoltotoiminta Ruotsin puolustusvoimille. Ruotsin poliisin helikopterikaluston vaihto EC-135:stä Bell 429:ään käynnistyi. Patria jatkaa myös uuden kaluston ylläpitoa ja koulutti henkilöstönsä sekä loi muut tarvittavat valmiudet uuteen konetyyppiin.

NH90-kuljetushelikoptereiden kokoonpanolinjalta luovutettiin Ruotsin puolustusvoimille viimeinen NH90-helikopteri. Suomen asiakkaalle luovutettiin ensimmäinen retrofit-linjalta valmistunut lopulliseen vaatimustasoon varusteltu helikopteri. Kaikki aiemmin toimitetut NH90-helikopterit päivitetään lopulliseen konfiguraatioon tässä mittavassa projektissa vuosien 2014–2018 aikana.

Patria allekirjoitti lokakuussa sopimuksen NH90-varaosien toimitamisesta Ruotsin puolustusvoimille. Sopimuksen arvo on 9,1 miljoonaa euroa, jonka lisäksi yhtiö on saanut useita NH90-varaosatilauksia Suomen puolustusvoimilta.

Lentokoulutuksen moniosaaja

Ensimmäinen Patrian kouluttama ryhmä kazakstanilaisia lentäjiä valmistui marraskuussa. Oppilaat saivat Euroopan lentoturvallisuusvirasto EASAn säädösten mukaisen ammattilentäjäkoulutuk-

Patria valmistaa ja ylläpitää vaativia, komposiittisia lentokonerakenteita ja on aktiivisesti mukana kehittämässä uusia komposiittiteknologioita ja -sovelluksia.

sen. Yhteistyö Patrian ja Kazakstanin kanssa alkoi vuonna 2013, ja ensimmäinen ryhmä oppilaita saapui Suomeen toukokuussa 2014 kaksivuotiseen koulutukseen.

Huhtikuussa Kazakstanin siviili-ilmailuakatemia ja Patria allekirjoittivat jatkosopimuksen lentäjäkoulutuksesta toiselle oppilasryhmälle. Patria kouluttaa vuoden 2016 loppuun mennessä 14 kazakstanilaista oppilasta.

Kesäkuussa Patria teki päätöksen siviililentokoulutuksesta vastaavan Patria Pilot Training -oppilaitoksen siirtämisestä Helsinki-Malmilta Tampere-Pirkkalaan vuonna 2017. Siirtyminen liittyy Finavian päätökseen vetäytyä Helsinki-Malmin lentoasemalta alueen palautuessa muuhun käyttöön.

Sotilaslentokoulutus jatkui aikaisempien vuosien tapaan Tikkakoskella. Utin Jääkäriyrykmentti sai kesäkuussa NH90-lentosimulaattorin, jonka ylläpidosta sekä koulutuksesta vastaa Patria.

Ilmavoimat on käynnistänyt prosessin Vinkan korvaajan valitsemiseksi. Patria on myös jatkossa kiinnostunut osallistumaan valittavan konetyypin ylläpitoon sekä lentokoulutukseen.

Aerostructures - lentokonerakenteiden osaamista

Patria valmistaa ja ylläpitää vaativia, komposiittisia lentokonerakenteita ja on aktiivisesti mukana kehittämässä uusia komposiittiteknologioita ja -sovelluksia. Ydinosamista ovat vahva komposiittirakenteiden suunnitteluosaaminen ja tehokkaat tuotantoprosessit.

Patria toimitti spoilerit 28:aan Airbus A380 -lentokoneeseen. Lisäksi toimitus-sopimuksen hintakautta jatkettiin vuoteen 2020 asti. Muiden Airbus-sopimusten (A330, A400M) osalta toimituksia jatkettiin ennustetusti.

Patria on laajentanut yhteistyötään Saab Electronic Defence Systems-yksikön kanssa Airborne Early Warning-tutkarakenteiden osalta.

Osana valmistusteknologian kehitystä Patria on investoimassa automaattiseen laminointilaitteistoon (Automated Tape Lay-up, ATL). Laite tulee olemaan käyttövalmiina vuoden 2016 maaliskuuhun mennessä.

Patria on osallistunut merkittävään tarjouskilpailuun työpaketeista, jotka liittyvät Airbusin suurivolyymiseen A320-lentokoneeseen. Tarjouskilpailu tulee ratkeamaan ensimmäisen vuosineljänneksen aikana.

Epätasaisesti jakaantuneen tuotantokuorman vuoksi Aerostructures joutui lomauttamaan koko henkilöstön elokuussa 2015.

Korkeaa teknologiaa ja kansainvälisiä hankkeita

Toimitukset Land-liiketoiminnan hankkeissa etenivät suunnitelmien mukaisesti, ja kansainvälinen markkinointityö jatkui aktiivisena. DSEI-tapahtumassa Lontoossa oli esillä Patria AMV -tuoteperheen uusi tulokas Patria AMV^{XP} Infantry Fighting Vehicle -versio.

Vuoden aikana Land-liiketoiminnassa sopeutettiin toimintoja vastaamaan markkinatilannetta kilpailukyvyyn vahvistamiseksi. Tilikauden jälkeen tammikuussa 2016 Patria julkisti merkittävän Patria AMV 8x8 -pyöräajoneuvotilauksen Arabiemiraattien puolustusvoimilta.

Patria AMV on panssaroitujen 8x8 pyöräajoneuvojen markkinajohtaja ja yhtiölle keskeinen vientituote. Ajoneuvoa on tilattu jo lähes 1 600 kappaletta, ja ne ovat seitsemän asiakasmaan käytössä vaativissa olosuhteissa. Tuoteperheen uusi edustaja Patria AMV^{XP} pohjautuu menestyksekkääseen AMV-ajoneuvon ja tarjoaa ratkaisun moniin asiakkaiden tulevaisuuden vaatimuksiin. Patria AMV oli esillä katsausvuoden

aikana kahdessa suuressa kansainvälisessä tapahtumassa. Helmikuussa sitä esiteltiin IDEX 2015 -tapahtumassa Abu Dhabissa, Yhdistyneissä Arabiemiirikunnissa, ja Patria AMV^{XP} IFV -ajoneuvo esiteltiin DSEI-tapahtumassa Lontoossa.

Patria ja Kongsberg Defence & Aerospace AS allekirjoittivat kumppanuussopimuksen eräisiin Lähi-idän alueen ajoneuvo- ja asejärjestelmähankkeisiin osallistumisesta. Yritykset muodostavat yhdessä vahvan tiimin vastaamaan asiakkaiden tulevaisuuden tarpeisiin kehittämällä yhteistyössä järjestelmiään ja asiakaskohtaisia ratkaisuja.

Patria ja BAE Systems Australia toimittivat syyskuussa tarjouksensa Australian Land 400 -hankkeeseen pans-

saroiduista tiedusteluajoneuvoista. Yritykset ovat yhteistyössä kehittäneet kilpailukykyisen ratkaisun, joka tarjoaa korkealuokkaisen suojauksen ja tehokkaan tulivoiman ja joka vastaa suorituskyyvyltään erinomaisesti Australian puolustusvoimien vaatimuksiin.

Etelä-Afrikan puolustusvoimien AMV-projektissa Patria luovutti asiakkaalle Suomessa valmistetut esisarjan ajoneuvot hyväksytysti. Tuotanto jatkuu asiakasmaassa. Patrian osalta sarjatuotanto jatkuu komponenttitoimituksilla vuosina 2016–2021.

Puolustusvoimien XA-180 -miehistönkuljetusvaunujen (Pasi) modernisointihanke eteni sarjatuotantoon ja asiakkaalle luovutettiin ensimmäiset ajoneuvot. Patria tytäryhtiöineen

Patria AMV on panssaroitujen 8x8 pyöräajoneuvojen markkinajohtaja ja yhtiölle keskeinen vientituote.

modernisoi 70 kappaleen sarjan vuoden 2017 loppuun mennessä. Modernisointihankkeen ansiosta XA-ajoneuvon elinkaari tulee olemaan jopa yli 50 vuotta. Sopimukseen sisältyy optio 210 ajoneuvon modernisoinnista, jonka toteutus ulottuisi vuoden 2021 loppuun.

Puolan puolustusministeriö teki lisätilauksen AMV 8x8 -ajoneuvoista Patrian puolalaiselta yhteistyökumppanilta Rosomak S.A.:lta. Patria toimittaa noin 200 ajoneuvon komponenttisarat, joista Rosomak S.A. valmistaa ajoneuvoja Patrian lisenssillä. Toimitukset tapahtuvat vuosien 2015–2019 aikana. Tilaus vahvistaa Patrian tilauskantaa, mutta ei tuo merkittävää lisätyötä yhtiön Hämeenlinnan yksikölle.

Tilikauden jälkeen tammikuussa 2016 Patria julkisti Arabiemiraattien puolustusvoimilta merkittävän Patria AMV 8x8 -pyöräajoneuvotilauksen, joka on jatkoa pitkään jatkuneelle yhteistyölle Arabiemiraattien puolustusvoimien kanssa.

Tornillisten kranaatinheitinjärjestelmien ykkönen

Patrian kranaatinheitintornit ja niihin liittyvät järjestelmät kuuluvat markkinoiden edistyneimpiin epäsuoran tulen järjestelmiin. Avaintuotteita ovat yksi- ja kaksiputkiset 120 mm:n heittimet, joissa Patria on kansainvälinen markkinajohtaja.

Yhdysvaltain hallituksen Foreign Military Sales -projektin Nemo-järjestelmien sarjatuotanto saatiin päätökseen, ja projektin viimeinen Nemo-kranaatinheitin hyväksyttiin Hämeenlinnan tehtaalla syyskuussa.

Suomen AMOS-projekti saatiin syyskuussa päätökseen. Sarjavaiheen projekti alkoi joulukuussa 2010 jatkuen vuoden 2015 syyskuuhun. Projektin aikana toimitettiin 14 ajoneuvoa, suoritettiin esisarjan ajoneuvojen muutostyöt vastaamaan sarjatoimitusta sekä viimeisteltiin näihin liittyvä tekninen dokumentaatio ja koulutus. AMOS on Patria Hägglunds ja Puolustusvoimien yhteinen tuotekehityshanke, jonka lopputuloksena syntyi ainutlaatuisen suorituskykyinen jalkaväen tulituen järjestelmä.

Toimintojen sopeuttaminen

Land-liiketoiminnassa käytiin helmikuussa koko henkilöstöä koskeneet yhteistoimintaneuvottelut. Vähennystarpeeksi tarkentui toimihenkilöiden osalta 55 henkilöä ja työntekijöiden osalta 19 henkilöä. Lisäksi tuotannosta lomautettiin vuoden lopulla 10 työntekijää.

Myyntihankkeet

Patria on mukana käynnissä olevissa panssaroitujen pyöräajoneuvojen ja kranaatinheitinjärjestelmien markkinointi- ja myyntihankkeissa. Yhtiö osallistuu merkittäviin tarjouskilpailuihin muun muassa Yhdistyneissä arabiemiirikunnissa, Tanskassa ja Australiassa. Näistä odotetaan menestyksekkästä jatkoa Land-liiketoiminnan viennille tulevana vuosina.

LAND

Patrian keskeistä osaamista edustavat korkealuokkaiset panssaroidut pyöräajoneuvot, kranaatinheittimet sekä niiden koko elinkaaren kattavat tukipalvelut. Tunnetuimpia tuotteita ovat Patria AMV sekä Patria Nemo- ja AMOS-kranaatinheitinjärjestelmät. Ne ovat markkinajohtajia tuotesegmenteissään.

Henkilöstö

306

Liikevaihdon osuus konsernin liikevaihdesta

19 %

Henkilöstön osuus konsernin henkilökunnasta

11 %

Järjestelmien ja integrointiprojektien kokonaisuudenhallintaa

Systems-liiketoiminta sai alkuvuodesta merkittävän viranomaissektorin järjestelmätoimitussopimuksen. Vuoden keskeisiin asioihin lukeutuivat myös yhteistyöjärjestelyt suuriin järjestelmähankkeisiin liittyen.

Patria on systemaattisesti kasvatanut kokemusta ja osaamista suurten integraatiohankkeiden kokonaissuunnittelusta, alihankkijoiden toimitusten koordinoinnista sekä kokonaisintegroinnista. Patria muun muassa vastasi menestyksekkäästi toteutetusta Rauma-luokan ohjusveneiden modernisoinnista hankkeen päätoimittajana. Erilaisista osajärjestelmistä koostuvien kokonaisuusien toimivuudesta huolehtiminen sekä järjestelmien ja ohjelmistojen elinkaaren hallinta onkin yhtiön erikoisalaa.

Syyskuussa puolustusministeri valtuutti Puolustusvoimat käynnistä-

mään Laivue 2020 -hankkeen, jonka tavoitteena on korvata vanhentuvaa Merivoimien taistelualuskalustoa. Marraskuussa Patria ja Rauma Marine Constructions RMC käynnistivät yhteistyön tarjotakseen ratkaisuaan hankkeen toteuttamiseksi. Yhteistyö mahdollistaa alusten rakentamisen ja asejärjestelmien optimoinnin sekä alusten tulevan huolto- ja päivitystarpeen suomalaisyritysten osaamiseen perustuen.

Merkittävä järjestelmähanke turvallisuusviranomaisille

Tammikuussa Poliisihallitus ja Patrian, Portalify Oy:n ja Codea Oy:n muodostama

ryhmittymä allekirjoittivat toimitussopimuksen turvallisuusviranomaisten yhteisestä kenttäjärjestelmästä eli KEJO-järjestelmästä. Sopimuksen kokonaisarvo optioineen on 23 miljoonaa euroa.

KEJO-järjestelmä on turvallisuusviranomaisten yhteinen tietojärjestelmä ja päätelaite-sovellus, jota tullaan käyttämään ensisijaisesti langattomien mobiilitiedonsiirtoyhteyksien kautta. KEJO-järjestelmällä mahdollistetaan viranomaisten kenttätoimintojen johtaminen, tilannekuvan ylläpito ja tietojen syöttäminen eri isäntä- ja taustajärjestelmiin, viranomaisten välinen reaaliaikainen tiedonvaihto sekä viestintä.

Erilaisista osajärjestelmistä koostuvien kokonaisuuk-sien toimivuudesta huoleh-timinen sekä järjestelmien ja ohjelmistojen elinkaaren hallinta on Patrian erikoisalaa.

SYSTEMS

Systems tarjoaa vaativia järjestelmä- ja laitetöitä sekä puolustusvoimille että turvallisuusviranomaisille. Erikoisosaamisalueita ovat tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmät sekä niiden integrointi, ohjelmistot ja elinkaaren tuki.

Henkilöstö

246

Liikevaihdon osuus konsernin liikevaihdosta

7%

Henkilöstön osuus konsernin henkilökunnasta

9%

Järjestelmän toteutus ajoittuu vuosille 2015-2017, ja sillä on merkittävä työllistävä vaikutus ryhmittymän yrityksille. Hankinta vahvistaa ryhmittymän yritysten asemaa turvallisuusalan viranomaisten ohjelmisto- ja järjestelmätoimittajina.

Koulutussimulaattoreita

Patria Nemo -kranaatinheitinjärjestelmän koulutussimulaattoria esiteltiin kansainvälisille asiakkaille helmikuussa IDEX-tapahtumassa Abu Dhabissa sekä syyskuussa DSEI-tapahtumassa Lontoossa. Simulaattorilla koulutetaan Patria Nemo -kranaatinheitinjärjestelmän käyttäjille tulitehtäviä realistisessa, virtuaalisessa koulutusympäristössä. Simulaattorissa yhdistyy Patrian pitkäaikainen kokemus ilmailualan koulutussimulaattoreista, ammunnanhallintajärjestelmistä ja asejärjestelmäosaa-misesta. Lisäksi päätettiin aloittaa Patria AMV -ajoneuvon koulutussimulaattorin suunnittelu ja valmistus.

Avaruusyksikölle uusi omistaja

Patrian avaruusyksikön myynti varmistui toukokuussa. Yhtiö myi 15. joulukuuta 2014 allekirjoitetun kauppasopimuksen mukaisesti avaruusyksikkönsä sveitsiläiselle RUAGille osaksi sen avaruusliike-toimintaa. Kauppa sisälsi kaikki Patrian Systems-liiketoiminnan avaruustoi-minnat. Patrian Tampereella sijaitsevan avaruusyksikön koko henkilökunta siirtyi perustetun RUAG Space Finland Oy:n palvelukseen.

Millog – strategista kumppanuutta Puolustusvoimille

Elinkaaripalveluja tuottavan Millogin toiminta laajeni Maavoimien varuskuntakorjaamoiden ja Merivoimien kunnossapitokeskusten ja yli 300 työntekijän siirtyessä osaksi yhtiön toimintaa. Muita keskeisiä asioita olivat muun muassa investoinnit uusiin toimitiloihin sekä LISA-tulenjohtosensoreiden toimitukset.

Kustannustehokkaiden elinkaaren-tukipalvelujen kysynnän myötä Patria on kehittänyt toimintaansa huoltopalvelujen asiantuntijaksi. Tästä oivana esimerkkinä on Patrian tytäryhtiö Millog, joka toimii Puolustusvoimien strategisena kumppanina tuottaen Maa- ja Merivoimien järjestelmiin elinkaaren tukipalveluita monilla toimialueilla. Vuodesta 2009 toimineen Millogin kustannustehokas konsepti on vastannut asiakkaan odotuksia ja herättänyt kiinnostusta myös ulkomailta.

Vuoden alussa käynnistyi Millogin ja Puolustusvoimien laajennetun kumppanuussopimuksen mukainen toiminta, joka syventää aikaisempaa strategista kumppanuutta.

Toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen käynnissä olevan hinnoittelujakson arvo on 581 miljoonaa euroa. Millogin vastuulle siirtyi aiempaa laajempi osa Puolustusvoimien kunnossapitotoiminnoista. Sopimukseen kuuluvat Maavoimien materiaalin kunnossapidon eli ajoneuvo- ja panssarikaluston, ase- ja

elektroniikkajärjestelmien ja laitteiden elinkaaren tukipalvelut sekä niihin liittyvät asennukset ja modifikaatiot ja vastaavat Merivoimien materiaalin kunnossapitotyöt. Millogin palvelukseen siirtyi 317 uutta työntekijää, ja yhtiö työllistää nyt yli tuhat kunnossapidon ammattilaista.

Toiminnan laajentuessa Millog investoi uusiin toimitiloihin. Riihimäelle valmistuivat uudet tilat johtamisjärjestelmien kehitys- ja testauskäyttöön. Upinniemeen rakennettiin uusi kalustohalli, joka

MILLOG

Patrian tytäryhtiö (61,8 %) Millog toimii Puolustusvoimien strategisena kumppanina tuottaen Maavoimien ja Merivoimien materiaalin elinkaaren tukipalveluita sekä normaali- että poikkeusoloissa. Tehtäviin kuuluu ajoneuvojen ja panssarikaluston, ase- ja elektroniikkajärjestelmien, laiva- ja järjestelmälaitteiden kunnossapito ja niiden edellyttämät materiaali- ja elinkaari- ja palvelut sekä kaluston ja järjestelmien asennukset ja modifikaatiot.

Henkilöstö

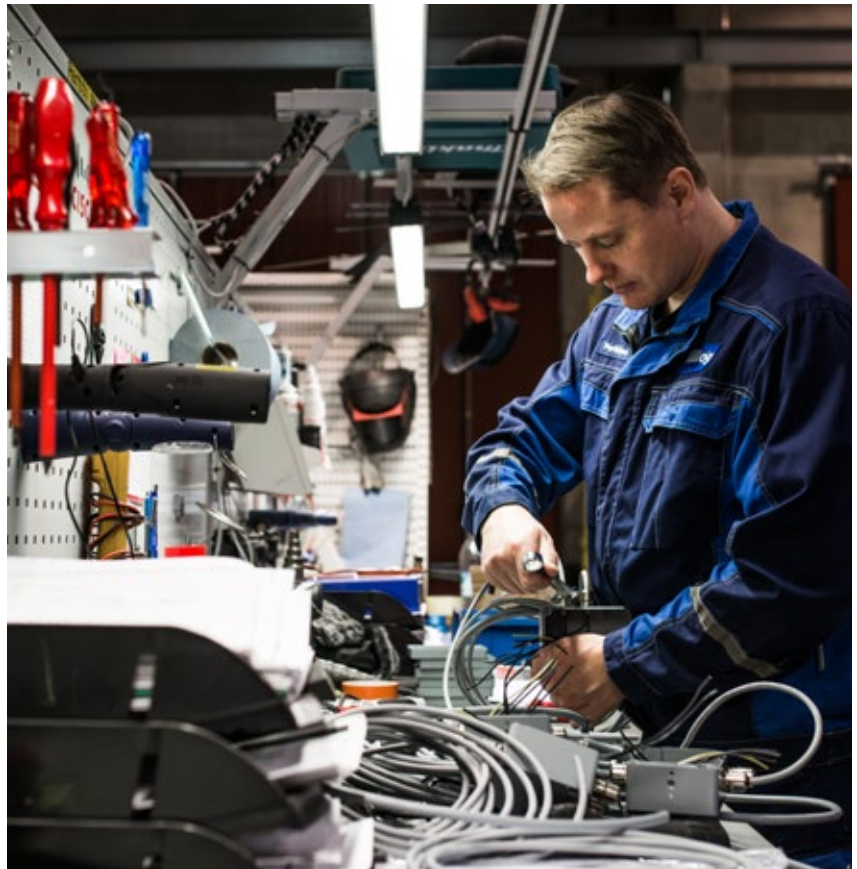
1 072

Liikevaihdon osuus konsernin liikevaihdosta

44 %

Henkilöstön osuus konsernin henkilökunnasta

38 %

tehostaa Merivoimien alusten telakointipalveluja. Parolan korjaamon laajennus sekä vanhojen tilojen saneeraus valmistuivat vuoden 2016 alussa.

Pimeänäkölaitteiden vahvaa osaamista

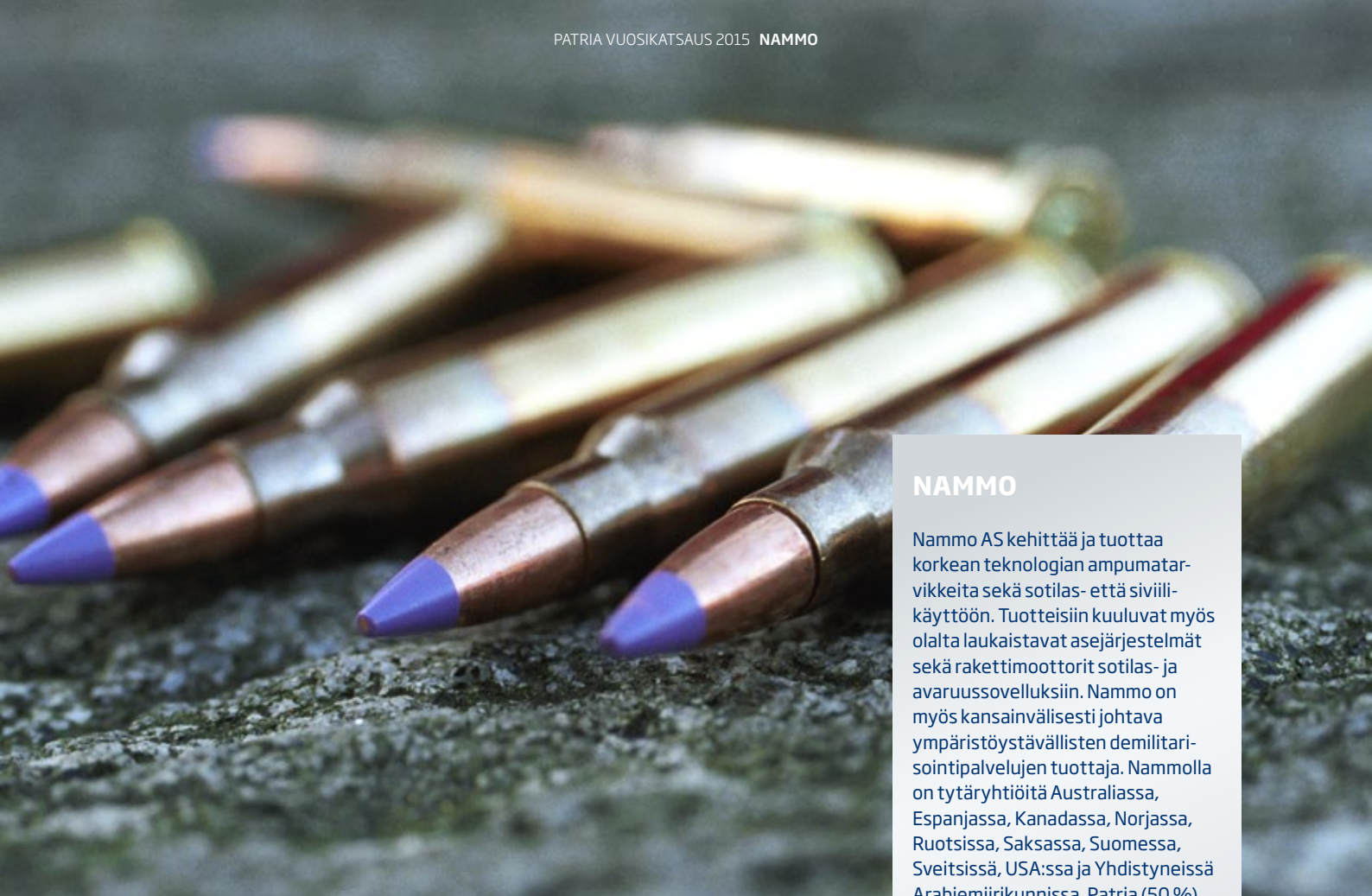
Korkeatasoiset pimeänäkölaitteet ovat Millogille merkittävä osaamisalue. Vuonna 2015 yhtiö jatkoi LISA-tulentojohtosensorien toimituksia Puolustusvoimille vuonna 2014 solmitun 26,8 miljoonan euron sopimuksen mukaisesti. Menestyksekkään LISA-hankkeen lisäksi valonvahvistimien myynti ja valmistus jatkuivat hyvällä tasolla. Millogin tavoitteena on vahvistaa optroniikan kasvumahdollisuuksia ja yhtiö on uudistanut siihen liittyvän liiketoimintamallin.

Millogin konsernirakenne muuttui 1.1.2016 alkaen Millogin uuden tytäryhtiö Senop Oy:n aloittaessa toimintansa. Senopissa on kaksi liiketoimintaa: Millogin optroniikan tuoteliiketoiminta ja Oricopa Oy:n integrointiliiketoiminta. Senopin tilauskanta on vahva ja sen liikevaihdon arvioidaan nousevan noin 40 miljoonaan euroon.

Millog keskittyy strategisen kumppanuussopimuksen mukaisiin palveluihin, minkä lisäksi yhtiön vastuulla on optroniikan valmistus ja kunnossapito. Senop puolestaan keskittyy tuotekehitykseen sekä tuoteliiketoiminnan kasvattamiseen ja kansainvälistämiseen.

Millogin kustannustehokas konsepti on vastannut asiakkaan odotuksia ja herättänyt kiinnostusta myös ulkomailla.

NAMMO

Nammo AS kehittää ja tuottaa korkean teknologian ampumatarvikkeita sekä sotilas- että siviilikäyttöön. Tuotteisiin kuuluvat myös olalta laukaistavat asejärjestelmät sekä rakettimootorit sotilas- ja avaruussovelluksiin. Nammo on myös kansainvälisesti johtava ympäristöystävällisten demilitarisointipalvelujen tuottaja. Nammolla on tytäryhtiöitä Australiassa, Espanjassa, Kanadassa, Norjassa, Ruotsissa, Saksassa, Suomessa, Sveitsissä, USA:ssa ja Yhdistyneissä Arabiemiirikunnissa. Patria (50 %) ja Norjan valtio (50 %) omistavat tasaosuudet Nammosta.

Nammo – kansainvälistä puolustusteollisuutta

Nammo-konsernin omistavat tasaosuuksin Patria ja Norjan valtio. Yhtiön keskeisiä tuotteita ovat ampumatarvikkeet ja ruudit, ohjusten rakettimootorit ja niiden polttoaineet sekä ympäristöystävälliset demilitarisointipalvelut. Kansainvälisyys, korkea teknologinen osaaminen ja laaja tuotevalikoima ovat sen menestystekijöitä.

Nammo on korkean teknologian puolustusteollisuusyhtiö, jonka osaaminen pohjautuu vahvaan asiantuntemukseen, tuotekehitykseen, haluun turvata ympäristöä ja kehittää innovatiivisia teknologiaratkaisuja.

Konserni organisoitiin tilikauden päättyessä kuuteen liiketoimintoon: kaupalliset ampumatarvikkeet, pienen ja keskikaliiperin sotilasampumatarvikkeet, suuren kaliiperin ampumatarvikkeet, olalta laukaistavat ohjusjärjestelmät, rakettimootorit sekä demilitarisointipalvelut ja meriturvallisuustuotteet. Suurin osa yhtiön asiakkaista koostuu eri

maiden puolustusvoimista ja puolustusteollisuudesta. Loppuosan markkinoista muodostavat palvelut sekä urheilu-, metsästys- ja turvallisuustuotteet ja niiden komponentit. Yhtiö toimii kansainvälisillä markkinoilla, ja sen liikevaihdosta yli 70 prosenttia tulee Pohjoismaiden ulkopuolelta, muun muassa Yhdysvalloista ja Kanadasta.

Nammon toiminta on seurannut kansainvälisten puolustusvälinemarkkinoiden kehitystä ja sen liiketoimintojen painopistealueet vaihtelevat vuosittain markkinoiden kehityksen mukaan, ja liiketoiminta-alueet voivat vuositasolla

kompensoida toistensa kehitystä. Yhtiö tavoittelee kasvua markkina-alueillaan sekä orgaanisesti että yritysostoin.

Patrian tilinpäätöksessä Nammo-konserni luokiteltiin uudelleen vuoden 2013 alusta yhteisyritykseksi ja yhdistettiin konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä aiemmin käytetyn suhteellisen yhdistelymenetelmän sijaan. Nammo AS julkaisee oman vuosikertomuksensa ja yhteiskuntavastuureporttinsa, jotka ovat luettavissa yhtiön verkkosivuilla www.nammo.com.

Yhteiskuntavastuu

Vastuullisuus on olennainen osa liiketoimintaa myös puolustusteollisuudessa, jonka eettisiä perusteita kyseenalaistetaan usein julkisuudessa. Siksi Patrialle on tärkeää kertoa sidosryhmilleen toimintansa vastuullisuudesta avoimesti ja läpinäkyvästi.

Vastuullinen toiminta on osa jokaisen patrialaisen arkipäivää. Se on lakien, asetusten erilaisten säädösten ja sopimusten noudattamisen lisäksi omaan toimintaan liittyvien riskien tunnistamista ja niiden ennaltaehkäisyä sekä eettisen toiminnan kehittämistä niin yrityksen sisällä kuin myös laajemmin koko toimialalla.

Suomen vastuullisuusverkosto FIBSin 2015 toteuttamassa yritys vastuututkimuksessa merkittävimpiä vastuullisuuden osa-alueina pidettiin oikeudenmukaisia toimintatapoja. Se tarkoittaa muun muassa veronmaksuun ja lahjonnanvastaiseen toimintaan liittyviä toimenpiteitä yrityksissä. Näihin Patriassa on panostettu jo useita vuosia. Tästä esimerkkinä on Transparency International UK:n huhtikuussa 2015 julkaisema puolustusalan yrityksille suunnatun Defence Companies Anti-Corruption Index -tutkimuksen tulokset,

joissa Patria sijoittui hyvin ja paransi sijoitustaan merkittävästi verrattuna edelliseen tutkimukseen.

Patriassa on tutustuttu YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin (Agenda 2030) ja kartoitetaan yhtiön toimintatapoja näiden tavoitteiden edistämiseksi.

Patria on allekirjoittanut Yhdistyneiden Kansakuntien Global Compact -aloitteen, jossa yritykset sitoutuvat omaksumaan, tukemaan ja toteuttamaan omassa vaikutuspiirissään ihmisoikeuksiin, työelämän periaatteisiin sekä ympäristöön ja lahjonnanvastaiseen toimintaan liittyviä perusarvoja. Patria osallistuu pohjoismaisen verkoston tapaamisiin ja vuorovaikutukseen.

Patria on mukana ympäristöministeriön koordinoiman Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksessa, ja on sitoutunut kehittämään hallinnoimiensa kiinteistöjen energiatehokkuutta sekä kehittämään työturvallisuutta enti-

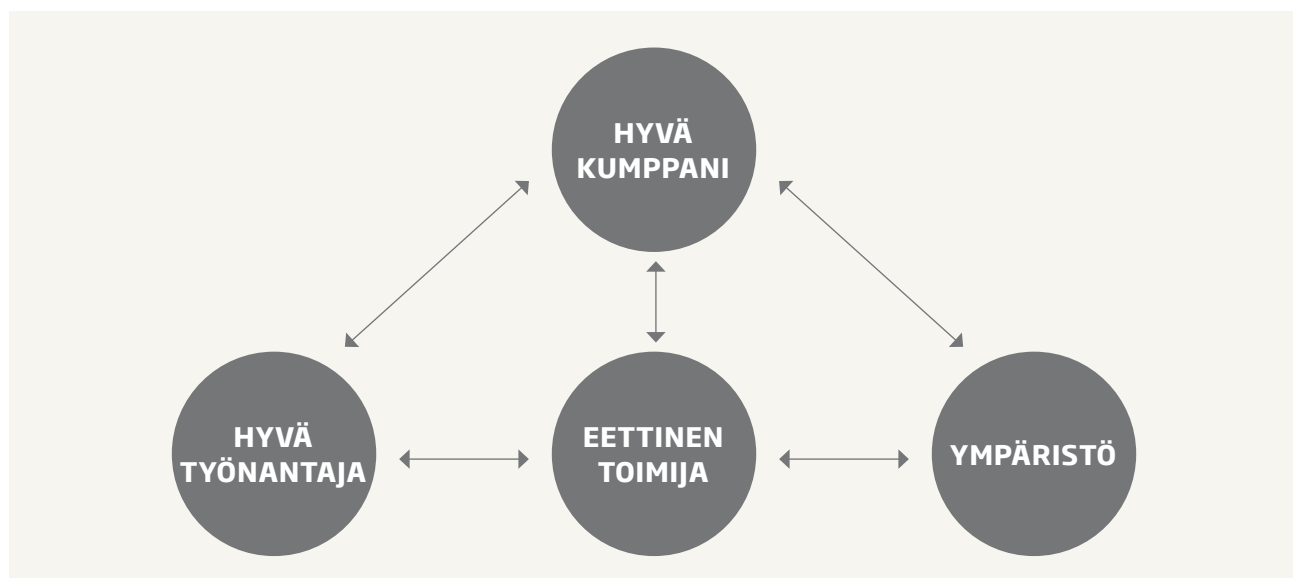
sestään ja siten vähentämään työtapa-turmia.

Vastuullisuuden johtaminen Patriassa

Vastuullisuustoiminnasta vastaavat lakiasiainjohtaja, viestintäjohtaja, henkilöstöjohtaja ja strategiajohtaja. He muodostavat yhdessä asiantuntijoiden kanssa vastuullisuustyöryhmän, jonka toiminnassa tärkeimpinä osa-alueina ovat hyvä kumppanuus, hyvä työnanta-juus, eettinen toiminta ja ympäristö.

Lakiasiainjohtaja raportoi vastuullisuusasioista Patrian johtokunnalle, hallitukselle ja hallituksen tarkastusvaliokunnalle, joilla puolestaan on vastuu näiden osa-alueiden valvonnasta ja ohjauksesta.

Vastuullisuus on Patriassa osana jokaisen patrialaisen toimintaa ja työ-tehtäviä.

Vastuullisuustavoitteet ja onnistumiset 2015

	Tavoite 2017	Onnistuminen 2015
Hyvä kumppanuus	- Yhteistyö on entistä läpinäkyvämpää - Tuntemme kumppaneidemme odotukset ja vastaamme niihin tarkoituksenmukaisella tavalla	- Yritysvastuun olennaisuuskartan päivittäminen. Uusien tavoitteiden määrittely vastaamaan eri sidosryhmien odotuksia. - Sidosryhmävaikuttamisen pelisäännöt uudeksi toimintaohjeeksi. - Avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääminen toiminnan kehittämisessä ja vuorovaikutuksessa.
Hyvä työnantajuus	- Patriassa työskentelevät kokevat työnsä merkityksellisenä - Patria tarjoaa henkilöstölle kasvumahdollisuuksia - Työn ja muun elämän yhteensovittaminen on entistä helpompaa	- Osaamisen johtamisen toimintatapojen ja menetelmien uudistaminen. - Henkilöstön työtyytyväisyyden kartoittaminen – Patria Pulssi 2015. - Asiantuntijaroolin esiin nostaminen. - Työnantajamielikkuviestinnän kehittäminen.
Eettinen toiminta	- Patrian eettisen ja lahjonnanvastaisen toiminnan periaatteet ovat tunnettuja sidosryhmien keskuudessa ja Patria nähdään yhtiönä, jolla on korkeat eettisen toiminnan standardit. - Patrian merkittävimmät yhteistyökumppanit toimivat vähintään Patrian eettisen ohjeistuksen tasoisesti. - Patrian henkilöstö on tietoinen eettisistä periaatteista ja tietää miten toimia	- Avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääminen Patrian eettisessä toiminnassa. - Yhteistyön ja dialogin kehittäminen yhteistyökumppaneiden ja toimittajien kanssa. - Koulutustarjonnan ja koulutuksen sisällön laajentaminen eLearning-moduulien käyttöä lisäämällä. - Liikekumppanien valintaprosessin jatkokehitys.
Ympäristö	- Parempi kiinteistöjen energiatehokkuus - Tehokas ympäristötunnuslukujen kerääminen, hyödyntäminen ja raportointi - Ympäristöjärjestelmät täyttävät uudistuvan ISO 14001 -standardin vaatimukset siirtymäajan kuluessa	- Uudistuvan ISO 14001-ympäristöstandardin aiheuttamien vaikutusten tunnistaminen ja tarvittavien muutosten vieminen osaksi toimintajärjestelmän toimintatapoja ja menettelyohjeita. - Uusien ympäristölupamääräysten vieminen käytäntöön Hallissa ja Linnavuoressa. - Milloille 1.1.2015 siirtyneiden kolmentoista uuden toimipaikan liittäminen ympäristöjärjestelmään.

Vastuullisuusraportoinnin trendit

Vastuullisuuden raportointi on valtio-omisteisissa yrityksissä vakiintunut käytäntö. Sitä se ei kuitenkaan ole vielä kaikissa Patrian sidosryhmäyrityksissä. EU-direktiivi yli 500 työntekijän yritysten vastuuraportoinnista astui voimaan vuoden 2016 alussa, ja Patria on raportoinnissaan mukaillut myös GRI-ohjeistoa sekä noudattaa valtio-omistajan ohjeistusta. GRI-ohjeiston uudistuksen myötä raportointi painottuu entistä enemmän olennaisuuskartoituksen mukaisesti. Patriassa olennaisuusmatriisi päivitettiin vuoden 2015 lopussa.

Integroidun raportoinnin käyttö laajenee yritysmaailmassa ja kuvastaa vastuullisuuden merkitystä osana päivittäistä toimintaa yrityksen kaikissa osissa. Tämä on myös Patriassa kantava ajatus.

Raportointi- ja laskentaperiaatteet

Raportin piiriin kuuluvat emoyhtiö Patria Oyj ja sen enemmistöomistuksessa olevat tytäryhtiöt Suomessa eli Patria Finance Oyj, Patria Aviation Oy, Patria Land Systems Oy ja Millog Oy sekä näiden Suomessa toimivat enemmistöomistuksessa olevat tytäryhtiöt. Aiemmin ulkoistetuista toiminnoista Patria ei raportoi. Patrian ja Norjan valtion tasa-osuuksin omistama Nammo AS puolestaan raportoi itsenäisesti vastuullisuudestaan.

Henkilöstötunnusluvut kattavat kaikki yllämainitut yritykset pois lukien Nammo sekä ulkomailla toimivat tytäryhtiöt.

Ympäristötunnusluvuissa on liiketoimintakohtaisia eroavuuksia, jotka on eritelty kunkin tunnusluvun yhteydessä. Niiltä osin kun Patria toimii vuokrati-loissa, ei toiminnan aiheuttamia ympäristövaikutuksia ole raportoitu.

Raportin tietolähteet, ja mittaus- ja laskentamenetelmät

Raportin tiedot on kerätty konsernin sisäisistä tietojärjestelmistä. Mittaus- ja laskentamenetelmien osalta on käytetty GRI-ohjeistuksen mukaisia suosituksia aina kun se on ollut mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Tunnusluvuissa on aina maininta käytetystä mittaus- ja/tai laskentamenetelmästä.

Henkilöstöä koskevat tiedot saadaan Patrian HR-järjestelmästä. Tapaturmatilastot saadaan vakuutusyhtiöltä.

Taloustunnusluvut ovat pääsääntöisesti Patrian tilinpäätöstietoja, jotka koko laajuudessaan ovat saatavilla osoitteessa www.patria.fi.

Eettisyys luo menestystä

Patriassa eettinen toiminta perustuu hallituksen ja ylimmän johdon vaatimukseen epäeettisen toiminnan ehdottomasta nollatoleranssista. Eettinen toiminta on osa jokaisen patrialaisen päivittäistä toimintaa. Se merkitsee lakien, asetusten, kansainvälisten sopimusten, asiakassopimusten ja yhteistyösopimusten noudattamisen lisäksi tinkimätöntä alaan liittyvien tunnistettavien riskien ennaltaehkäisyä, havaitsemista ja tutkintaa.

Yhtiön ylimmässä johdossa seurataan eettisen toimintatavan mitareita säännöllisesti, ja mittarit heijastavat yrityksen tietoisia valintoja. Eettinen tapa toimia on sisäistetty Patriassa läpi organisaation.

Vuodelle asetetut tavoitteet eettisten toimintatapojen edistämiseksi saavutettiin. Toimia avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi toteutettiin: laadittiin lobbaukseen liittyvä ohjeistus ja otettiin käyttöön uusi eLearning -työkalu ja liikekumppanien valintaprosessin jatkokehittäminen aloitettiin. Koulutuksen suoritti 99 % henkilöstöstä.

Patria menestyi hyvin Transparency International UK:n toteuttamassa Defence Companies Anti-Corruption Index 2015 -tutkimuksessa.

Yhtiö jatkoi panostusta eettisen ja lahjonnanvastaisen toiminnan kehittämiseen sekä viesti aktiivisesti ja avoimesti sitoutumisestaan näihin tärkeisiin asioihin muun muassa Kokonaisturvallisuus-messuilla Tampereella. Patrian edustajat osallistuivat myös aktiivisesti alan kansainvälisiin seminaareihin ja koulutustilaisuuksiin. Patrian Ethics Officer suoritti kansainvälisen Certified Compliance and Ethics Professional -koulutuksen.

Johtaminen

Eettisen toiminnan ohjaus ja valvonta on hallituksen tarkastusvaliokunnan vastuulla. Tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle sekä johtokunnalle raportoidaan säännöllisesti muun muassa käynnissä olevista oikeusprosesseista, nimettömän ilmoituskanavan kautta

tulleista ilmoituksista, eettiseen toimintaan liittyvästä koulutuksesta, strategisten yhteistyökumppaneiden kanssa käydyistä, eettiseen toimintaan liittyvistä keskusteluista ja koulutuksesta sekä kehitystoimenpiteistä, jotka liittyvät eettiseen ja vaatimustenmukaiseen toimintaan.

Koulutus

Patrian henkilöstö suorittaa eettisiä toimintatapoja koskevan, tietoisuuden ja ymmärryksen lisäämistä tavoittelevan online-koulutuksen vuosittain. Vuonna 2015 käyttöön otettiin uusi eLearning -alusta, joka mahdollistaa aiempaa visuaalisemman ja mielekkäämmän koulutuksen. Suomessa työskentelevistä Patrian työntekijöistä 99 % suoritti koulutuksen, kun vuonna 2014 vastaava luku oli 99 %. Ruotsissa työskentelevistä patrialaisista 98 % suoritti koulutuksen (90 % vuonna 2014). Millogin osalta koulutus tullaan suorittamaan kevään 2016 aikana. Edellinen koko Millogin henkilöstön kattava koulutus toteutettiin loppuvuodesta 2014 ja vuonna 2015 kaikki yhtiöön siirtyneet uudet työntekijät, eli yli 300 henkilöä suoritti eettisen koulutuksen.

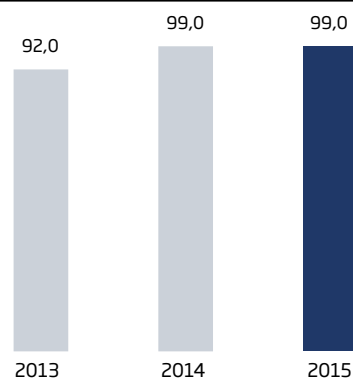
Kaikki uudet patrialaiset perehdytetään Patrian toimintaan ja tutustutetaan eettisten toimintatapojen linjauksiin työsuhteen alussa.

eLearning -alustaa hyödynnetään jatkossa myös syventävien erikoisalojen koulutuksessa kohdennetuille ryhmille. Tällaisia koulutuksia ovat muun muassa kilpailuoikeus ja vientiluvat.

Patria menestyi hyvin Transparency International UK:n toteuttamassa Defence Companies Anti-Corruption Index 2015 -tutkimuksessa.

Henkilöstön osallistuminen eettisten toimintatapojen online-koulutukseen %

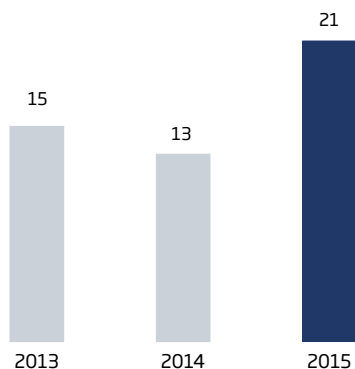
Patrian eettinen koulutus sisältää useita aihealueita, kuten häirintä, henkilöstön tasapuolinen kohtelu, eturistiriidat, lahjonta, yhtiön omaisuuden suojaaminen ja tietoturvallisuus.

Havaitseminen

Henkilöstöä rohkaistaan raportoimaan epäeettisestä toiminnasta ensisijaisesti esimiehensä tai luottamushenkilöorganisaationsa kautta. Käytettävissä on myös nimettömän raportoinnin mahdollistava kanava. Raportointikanavaan tuli vuonna 2015 yhteensä 21 ilmoitusta, joista 18 oli nimettömiä, ja lakiasiainjohtajalle tuli suoraan yksi ilmoitus. Ilmoitukset tutkittiin ja raportoitin edelleen johtokunnalle, tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle. Ainoastaan yksi ilmoituksesta sisälsi viitteen vakavasta rikkomuksesta ja sen osalta voitiin tutkinnassa todeta, että epäily oli aiheeton. Ilmoitusten määrä nousi edellisvuodesta, jolloin niitä tuli 13. Kasvu on selvästi verrannollinen koulutetun henkilöstön määrän kasvuun uusien koulutettujen ottaessa raportointikanavan käyttöön.

Epäeettistä toimintaa koskevien epäilyjen raportointi- ja tutkintaprosessit on kuvattu Patrian toimintajärjestelmässä, ja raportointikanavan henkilötietojen hallinnasta on tehty rekisteriseloste.

Epäeettisen toiminnan raportointikanavan ilmoitusten määrä vuosittain

Patrian raportointikanava mahdollistaa nimettömän raportoinnin. Noin 80 % ilmoituksista lähetetään nimettöminä.

Lahjonnanvastaisten toiminta

Lahjonnanvastainen toiminta on nostettu erilliseksi kehityskohteeksi, ja sitä koskevat linjaukset koottiin Patrian www-sivustolle.

Patria sai tavoittelemansa hyvän luokituksen Transparency International UK:n toteuttamassa Defence Companies Anti-Corruption Index 2015 -tutkimuksessa. Patria sijoittui kolmanneksi korkeimpaan C-luokkaan julkisilta nettisivuilta saatavilla olevan tiedon perusteella tehdyn arvion mukaan asteikolla A-F, jossa A on paras luokka. Erikseen toimitetun sisäisen materiaalin perusteella Patria sijoittui tutkimuksessa B-luokkaan parhaiden eurooppalaisten puolustusteollisuusyhtiöiden tavoin.

Patria on YK:n Global Compactin jäsen ja osallistuu aktiivisesti sen pohjoismaisen verkoston tilaisuuksiin ja toimintaan.

Patria osallistui Suomessa Kokonaisturvallisuusmessuille ja nosti siellä esiin toimiaan eettisen toiminnan kehittämiseksi sekä yrityksen sisällä että alalla yleisesti.

Riskienhallinta

Patriassa toteutetaan joka toinen vuosi kysely vakavien väärinkäytösten riskeistä yhtiön toiminnassa. Seuraava kysely tehdään vuoden 2016 keväällä, ja tulokset käsitellään riskienhallinnan ohjausryhmässä osana riskienhallinnan prosessia. Kyselyn tuloksista raportoidaan konsernin johtokunnalle ja hallituksen tarkastusvaliokunnalle.

Vuoropuhelua tehokkaamman riskienhallinnan kehittämiseksi jatkettiin konsernin sisällä myös eettisen toiminnan osalta. Vuoden 2016 tavoitteisiin kuuluu riskienhallinnan prosessien yhtenäistäminen koskien toimintaa ulkoisten sidosryhmien kanssa mukaan lukien liikeympärykset, toimittajat ja alihankkijat.

TAVOITTEET 2018

- Patrian eettisen ja lahjonnanvastaisen toiminnan periaatteet ovat tunnettuja sidosryhmien keskuudessa ja Patria nähdään yhtiönä, jolla on korkeat eettisen toiminnan standardit.
- Patrian merkittävimmät yhteistyökumppanit toimivat vähintään Patrian eettisen ohjeistuksen tasoisesti.
- Patrian henkilöstö on tietoinen eettisistä periaatteista ja tietää miten toimia.

PAINOPISTEET 2016

- Yhteiset toimintatavat kaikkia yhteistyökumppaneita koskien (liikeympärykset, konsultit, agentit, toimittajat, alihankkijat, asiakkaat, jne.)
- Syventävien verkkokoulutuskurssien jatkokehittäminen.

Patria on YK:n Global Compactin jäsen ja osallistuu aktiivisesti sen pohjoismaisen verkoston tilaisuuksiin ja toimintaan.

Yhteistyökumppanit

Patrian ohjeistuksen mukaisesti yhteistyökumppaneiden tulee toimia Patrian eettisen toiminnan sääntöjen tasoisesti.

Patria ja Kongsberg Defence & Aerospace AS allekirjoittivat kumppanuussopimuksen eräisiin Lähi-idän alueen ajoneuvo- ja asejärjestelmä-hankkeisiin osallistumisesta. Tähän yhteistyöhön liittyen Kongsberg suoritti Patriassa Compliance due diligence -arvioinnin.

Oikeuskäsittelyt

Kanta-Hämeen kärjäoikeus tuomitsi helmikuussa 2015 kaksi Patrian entistä toimihenkilöä ehdolliseen vankeusrangaistukseen törkeästä lahjuksen antamisesta liittyen Kroatian vientihankkeeseen vuosina 2005–2008. Yhden henkilön osalta syytteet hylättiin. Annetun tuomion johdosta Patria Land Services Oy:lle langetettiin 297 000 euron määräinen yhteisösakko. Yhtiö ja henkilövastaajat ovat ilmoittaneet tyytymättömyytensä päätökseen ja

asian käsittely jatkui hovioikeudessa syksyllä 2015. Myös syyttävä valitti ratkaisusta. Tilikauden jälkeen helmikuussa 2016 Turun hovioikeus kumosi aiemmin annetun kärjäoikeuden tuomion ja hylkäsi kaikki lahjussyytteet sekä yhteisösakkovaatimuksen liittyen Kroatian vientihankkeeseen. Valtion velvoitettiin korvaamaan Patrian oikeudenkäyntikuluja asiassa sekä hyvitystä pitkittyneestä oikeudenkäynnistä. Määräaika valitusoikeuden pyytämiseksi päättyy 17. huhtikuuta 2016.

Turun hovioikeus hylkäsi kesäkuussa 2015 kaikki syytteet ja yhteisösakkovaatimuksen liittyen Slovenian vientihankkeeseen, joka ajoittui vuosille 2005–2007. Myös kärjäoikeus oli hylännyt kaikki syytteet samoin kuin yhteisösakkovaatimuksen. Hovioikeus korotti valtion maksettavaksi tuomittuja oikeudenkäyntikulukorvauksia kärjäoikeuden osalta ja velvoitti valtion korvaamaan Patria Land Services Oy:n ja muiden vastaajien oikeudenkäyntikuluja myös hovioikeudessa.

LISÄTIETOJA

www.patria.fi > Yritysvastuu > Eettinen toiminta

- Korruptionvastainen toiminta
- Vientilupakäytäntö
teollisuuden näkökulmasta
- Vastuullisuusverkosto

Vastuullinen työnantaja

Patriassa kunnioitetaan yhteistoimintaa ja sen läpinäkyvyyttä, arvostetaan osaamista ja kokemusta, kohdellaan henkilöstöä tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti sekä huolehditaan työhyvinvoinnista.

Tilikauden aikana Patriassa keskitettiin toiminnan kehittämiseen sekä yrityskulttuurin uudistamiseen. Henkilöstö on osallistunut toiminnan suunnitteluun, virtaviivaistamiseen ja uudelleen organisointiin. Yhtenä ohjaavana tekijänä on ollut Lean-toimintamallin periaatteet.

Työyhteisön toimintaa on kehitetty antamalla yksilöille ja ryhmille palautetta niiden vahvuuksista ja kehittämismisalueista sekä tukemalla toiminnan kehittämistä. Työkaluna on käytetty kompetenssi- ja motivaatioanalyysijä sekä tiimityöskentelyn mallinnuksen työkaluja. Johtoryhmien työskentelyn kehittäminen oli keskiössä.

Konsernissa oli tilikauden aikana keskimäärin 2 806 (2014: 2 546) henkilöä. Joulukuun lopussa henkilöstön määrä oli 2 754 (2014: 2 445).

Vuosi 2015

Patrian henkilöstön määrä kasvoi noin 12 % johtuen pääosin Millog Oy:n henkilöstömäärän kasvusta liiketoimintakaupan myötä. Osassa liiketoimintoja jouduttiin tekemään sopeuttamistoimenpiteitä.

Patria on Universumin työnantajatutkimuksen mukaan yksi Suomen 30 kiinnostavimmasta työpaikasta ja Teknologiateollisuuden 10. suurin työnantaja Suomessa.

Työterveyden kanssa tehtävää yhteistyötä syvennettiin sairauspoissaolojen pienentämiseksi. Käytössä olivat erilaiset työhön paluun tukimallit, ja esimiehiä rohkaistiin pitämään henkilöstöstään huolta ja keskustelemaan työkyöngelmistä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Lisäksi panostettiin tuki- ja liikuntaelinsairauksien ehkäisemiseen. Sairauspoissaolot laskivat 0,2 prosenttiyksikköä ollen 4 %. Tuki- ja liikuntaelinsairaudet laskivat Patriassa 28 %,

kun taas Millogissa ne kasvoivat 64 %. Tuki- ja liikuntaelinsairauksien osuus sairauspoissaoloista oli 30 % kaikista sairauspoissaoloista.

Lentotekninen trainee-ohjelma käynnistyi, ja siinä on eri tason loppuvaiheen opiskelijoita, joilla on mahdollisuus suorittaa loppuvaiheen opintoja, harjoitus- ja lopputöitä sekä työssäoppimisjaksoja. Ohjelmassa on mukana yhdeksän opiskelijaa.

Kesätöitä tarjottiin vuonna 2015 yhteensä 104 henkilölle.

Johtaminen ja vaikuttaminen

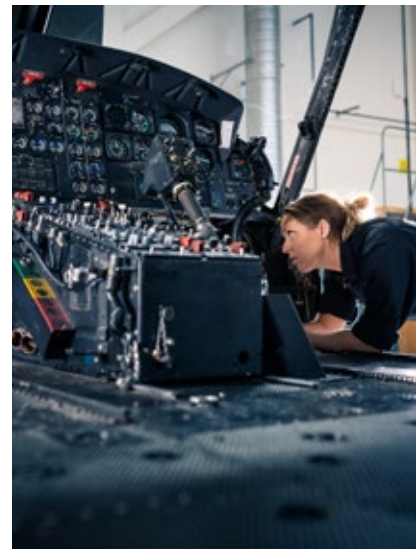
Henkilöstöasiat kuuluvat hallintojohtajan alaisuuteen, joka on johtokunnan jäsen ja raportoi toimitusjohtajalle. Henkilöstöjohtaja raportoi hallintojohtajalle. Liiketoiminnoissa on henkilöstöpäälliköt ns. business partnereina ja he raportoivat liiketoimintajohtajille.

Patriassa arvojohtaminen ja yhteistoiminta mahdollistavat sen, että jokainen voi osallistua omaa työtään ja työympäristöään koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon.

Henkilöstöjohtamisessa esimiehellä on tärkeä rooli. Hän vastaa oman vastualueensa operatiivisista henkilöstöasioista. Esimiesten tukena on liiketoiminnan henkilöstöpäällikkö sekä keskitetyt operatiiviset henkilöstö- ja asiantuntijapalvelut.

Henkilöstöjohtamisen prosessit on keskitetyksi määritelty ja niitä toteutetaan kaikissa liiketoiminnoissa. Lisäksi kaikissa liiketoiminnoissa on käytössä keskitetyt henkilöstötietojärjestelmät.

Patriassa kunnioitetaan neuvottelujärjestystä. Työpaikan työsuhteita koskevat asiat käsitellään ensisijaisesti työntekijän ja hänen esimiehensä kesken. Työehtosopimusten luottamusmies- ja neuvottelujärjestelmät täydentävät tätä perussuhdetta. Neuvot-

**Patria on
Teknologiateollisuuden
10. suurin työnantaja
Suomessa.**

telujärjestyksen avulla hoidetaan myös työehtosopimusten ja työlaainsäädännön soveltamisesta syntyneet erimielisyydet hallitulla tavalla.

Paikallinen sopiminen on vakiintunut yhteistoimintaa. Paikalliset sopimukset muodostuvat yleensä työehtosopimusten osiksi. Paikallisia sopimuksia tehdään eri tasoilla organisaatiota asiasta riippuen. Osa sopimuksista on konsernitasoisia, osa liiketoiminta- tai yksikötasoisia.

Henkilöstöllä on oikeus valita edustajansa Patria-konsernin eritasoihin elimiin niiden periaatteiden mukaisesti, jotka ilmenevät hallintoedustusta ja työnantajan ja henkilöstön yhteistyötä koske-

Osaamisen kehittämisen tueksi otettiin käyttöön verkko-oppimisympäristö, joka on avoin kaikille patrialaisille.

vasta lainsäädännöstä sekä niihin liittyvistä paikallisista sopimuksista. Patriassa henkilöstöedustus on konsernin neuvottelukunnassa, konsernikokouksessa ja liiketoimintojen johtoryhmissä. Lisäksi liiketoiminnoittain on yhteisiä kokouksia sekä työsuojelutoimikuntien kokouksia, joissa käydään läpi yhteistoimintalain edellyttämät asiat säännöllisesti.

Aloitetoiminta on organisoitua toimintaa, joka vaikuttaa oman työn sekä työyhteisön toiminnan kehittämiseen, ja se toteutetaan kussakin liiketoiminnassa erikseen.

Tasavertaisuus

Patriassa tasa-arvosuunnitelma ja yhdenvertaisuussuunnitelma on yhdistetty tasavertaisuussuunnitelmaksi, joka on liitetty osaksi henkilöstösuunnitelmaa.

Patriassa jokaisella on tasavertaiset oikeudet ja mahdollisuudet. Ketään ei syrjitä sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mieliteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Jokaisen patrialaisen tulee omalla käytöksellään ja toiminnallaan edistää tasavertaisuuden toteutumista. Jokaisella on oikeus ja velvollisuus puuttua esille tuleviin epäkohtiin.

Johto luo edellytykset ja sitoutuu omalta osaltaan edistämään puolueettomuuden ja tasavertaisuuden toteutumista.

Vuoden 2015 lopussa henkilöstölle tehtiin tasavertaisuuskysely, jonka tulokset käsitellään liiketoiminnoittain yhteisissä kokouksissa ja päätetään mahdollisista korjaavista toimenpiteistä.

Monimuotoisuus

Patriassa pyritään suosimaan monimuotoisuutta niin paljon kuin toimiala antaa siihen mahdollisuuksia. Patriassa on toimintaa 34 eri paikkakunnalla ja liiketoimintojen yrityskulttuurit ja toimintaympäristöt ovat hyvin erilaiset. Toimintakulttuurin on tuettava hajautettua toimintaa.

Toimialasta johtuen rekrytoinneissa painotetaan ensisijaisesti soveltuvuutta työtehtävään ja hankekelpoisuutta.

Osaamisen johtaminen

Osaamisen kehittämisen lähtökohtana on liiketoimintastrategia. Henkilöstön osaamistarpeita arvioidaan liiketoiminnan ja yksilön tavoitteiden suhteen osana suorituksen johtamisen prosessia.

Henkilöstön kehittämisestä sovitaan esimiesten kanssa vuosittain käytävissä kehityskeskusteluissa. Kehityskeskusteluiden käyntiaste oli 80 % (vuonna 2014 93 %). Maaliskuussa 2015 tehdyn henkilöstötutkimuksen mukaan käytyjen kehityskeskusteluiden hyödyllisyys sai yleisarvosanan 3,36/5.

Johtamisresurssien kehittämiseen tärkeä pitkäjänteinen Talent Management -ohjelma jatkui. Ohjelman tarkoituksena on tunnistaa ja kehittää tulevaisuuden kykyjä sekä liiketoimintojen että konsernitason johtotehtäviin. Siihen osallistui 16 henkilöä.

Esimiestyön kehittäminen

Osaamisen kehittämisessä keskeisenä tekijänä on päivittäinen työ ja yhdessä tekeminen. Esimiehiä on valmennettu käyttämään henkilöstön osaamisen kehittämisessä erilaisia työssä oppimisen menetelmiä, ja heitä rohkaistiin kokeilemaan uusia tapoja henkilöstön kehittämisessä. Käytössä on ollut muun muassa mentorointi, benchmarking, työkierto, varjostaminen ja mallintaminen.

Esimiesten STEP-valmennusohjelmassa aloitti uusi ryhmä. Esimiehille järjestettiin tietoisuuksia ajankohtaisista asioista - näitä olivat työsuhteasiat, osaamisen johtaminen, suorituksen johtaminen, palaverikäytännöt ja varhainen välittäminen. Lisäksi yhdessä liiketoiminnassa oli käynnissä Tulevaisuuden

TAVOITTEET 2018

- Patriassa työskentelevät kokevat työnsä merkityksellisenä
- Patria tarjoaa henkilöstölle kasvumahdollisuuksia
- Työn ja muun elämän yhteensovittaminen on entistä helpompaa

PAINOPISTEALUEET 2016

- Työkyvyn varmistaminen erilaisin toimenpitein
- Sosiaalisen median hyödyntäminen työnantajamielikuvan rakentamisessa

tuotannon esimies -erikoisammattitutkintokoulutus. Esimiehiä valmennettiin myös muutoksen läpiviemiseen ja oman muutosvalmiuden tunnistamiseen.

Koulutus

Sisäisesti on panostettu parhaiden käytäntöjen jakamiseen ja yhdessä oppimiseen yli liiketoimintarajojen muun muassa Lean-toimintamallin käytössä ja teknologian kehittämisessä.

Asiantuntijatyön arvostaminen on nostettu keskiöön, ja heille on suunniteltu oma konsernitason valmennusohjelma, joka alkaa vuoden 2016 alussa.

Patrian sisäisiä kouluttajia on valmennettu käyttämään uusia oppimismenetelmiä uudistumisen aikaansaamiseksi. Tätä osaamista hyödynnetään myös asiakasrajapinnassa tapahtuvassa kouluttamisessa.

Osaamisen kehittämisen tueksi otettiin käyttöön verkko-oppimisympäristö, joka on avoin kaikille patrialaisille. Tämä on uudistanut osaamisen johtamisen prosessia ja tuonut uusia mahdollisuuksia oppimiseen ja omaehtoiseen kehittymiseen.

Henkilöstöä koulutettiin yritysturvallisuusasioissa ja tietojärjestelmien käytössä.

Patriassa koko henkilöstö on tulos- ja voittopalkkiojärjestelmän piirissä.

Perehdyttäminen

Perehdyttämisprosessi on keskitetysti määriteltä, ja esimies vastaa oman henkilöstönsä perehdyttämisestä. Perehdyttämisprosessi sisältää yleis-perehdytyksen, perehdytyksen omaan työhön ja työyhteisöön, perehdytyksen esimiestehtävään ja Minä Patrialain -tilaisuuden, jossa käydään läpi koko konsernin toiminta. Minä Patrialain -tilaisuuksia järjestettiin kaksi ja niihin osallistui yhteensä 76 henkilöä.

Henkilöstön sitoutuneisuus

Patriassa tehtiin maaliskuussa 2015 henkilöstön sitoutuneisuutta ja tyytyväisyyttä mittaava tutkimus, johon vastasi 82 % patrialaisista. Luku kertoo siitä, että patrialaisilla on halu vaikuttaa toimintaansa ja työympäristöönsä. Tutkimuksen mukaan Patrian vahvuutena on henkilöstön hyvä sitoutuneisuus (3,8/5) ja tyytyväisyys esimiestyöhön (3,6/5). Esimiestyössä arvostetaan oikeudenmukaisuutta, asiakasnäkökulmaa, mielipiteiden huomioimista ja päätöksen tekoa.

Korrelaatiotutkimuksen mukaan seuraavat tekijät vaikuttavat eniten patrialaisten sitoutuneisuuteen: haasteelliset työtehtävät, työn tulokset, usko yrityksen menestykseen, luottamus liiketoiminnan johdon kykyyn viedä liiketoimintaa eteenpäin sekä omat kehittymismahdollisuudet.

Tutkimuksessa ryhmän toiminta on yksi vahvuuksista, ja siinä kannattelevia tekijöitä ovat yhteishenki ja arvostus. Työturvallisuuden koetaan myös olevan hyvällä tasolla.

Selviä kehittämisalueita ovat luottamus tulevaisuuteen ja usko menestykseen, yrityksen uudistuminen, tavoit-

teiden tuntemus, työssä jaksaminen ja luottamus johtoon.

Henkilöstötutkimuksen tulokset käsiteltiin Patrian esimiespäivässä ja tämän lisäksi liiketoimintojen omissa tilaisuuksissa. Esimiehet käsitelivät tulokset omissa ryhmissään ja tarvittaessa henkilöstöammattilaiset fasilitoivat tilaisuuksia. Korjaavien toimenpiteiden toteutusta seurattiin liiketoiminnoittain.

Palkitseminen

Patrian tavoitteena on olla keskitason palkanmaksaja. Työntekijöillä ja toimihenkilöillä palkka määräytyy työehtosopimusten palkkausjärjestelmien pohjalta. Ylempien toimihenkilöiden palkasta sovitaan kahdenkeskisin sopimuksin, ja tehtävien vaativuusarviointiin käytetään IPE-järjestelmää.

Irtisanomisajat määräytyvät lain ja/tai henkilökohtaisten sopimusten mukaisesti.

Onnistumisista ja hyvistä työsuorituksista palkitaan lisäksi tulos- ja voittopalkkiojärjestelmällä. Patriassa koko henkilöstö on tulos- ja voittopalkkiojärjestelmän piirissä. Järjestelmän mukaisesti jokainen henkilö voi saada maksimissaan 1,8 kuukauden palkkaa vastaavan vuosittaisen tulos- ja voittopalkkion. Maksetut palkkiot kerrotaan vuosittain yrityksen julkaisemassa tilinpäätöksessä.

Vuonna 2015 otettiin käyttöön henkilöstörahastolain alainen palkkiorahasto, johon henkilöstö voi sijoittaa vuodesta 2014 ansaitsemansa tulos- ja/tai voittopalkkion joko kokonaan tai osittain. Palkkiorahastoon lähti mukaan 22 % henkilöstöstä.

Patriassa on käytössä koko henkilöstöä koskevat joustavat työajat. Organisaatiossa on hyvin pystytty järjestämään osa-aikatyötä, vuorottelu- ja opintovapaita.

Vuonna 2015 uudistettiin sisäinen palveluvuosi- ja merkkipäivämuistaminen, jossa aineellinen palkitseminen muutettiin mahdollisuudeksi pitää vapaata.

Henkilöstön harrastustoimintaa tuetaan liikunta- ja kulttuurisetelein sekä erilaista kerhotoimintaa avusta-

mallalla. Henkilöstön harrastustoimintaan osoitettiin 100 euroa henkilöä kohden. Lisäksi työnantaja tarjoaa koko henkilöstölle päivittäin kahvit ja tuetun lounasruokailun.

Työterveys ja -turvallisuus

Patriassa työterveyshuollosta vastaa Finla-työterveyspalvelut, joka hallinnoi kaikkia verkostossa olevia palveluntuottajia ja vie kaikkien tietoon Patrian yhteiset käytännöt. Lisäksi Finla hoitaa raportoinnin ja kustannusten hallinnan keskitetysti.

Patriassa sairauspoissaolot pienenevät vuoden 2015 aikana 0,2 prosenttiyksikköä ollen 4,0 %. Työntekijöiden sairauspoissaolot pienenevät 5,2 %:iin. Toimihenkilöiden luku nousi 0,1 prosenttiyksiköllä ollen 3,0 %. Henkilöstöstä 49 % (vuonna 2014 56 %) ei ole ollut sairaana ja yli 30 päivää poissaolevat muodostavat sairauspoissaoloista 65 % (vuonna 2014 68 %). Työterveysneuvotteluita käytiin 78 kappaletta (vuonna 2014 38 kappaletta).

Sairauspoissaolojen suurimpana syynä olivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet (30 %, vuonna 2014 30 %). Vapaa-ajan tapaturmien määrä kasvoi huolestuttavasti ollen 20 % (vuonna 2014 15 %). Mielenterveysongelmien osuus pieneni ollen 7 % (vuonna 2014 10 %).

Työterveyshuollon kustannukset olivat 619 euroa henkilöä kohden, joista ennakoidun toiminnan (Kela I) osuus oli 53 %.

Tehdyt toimenpiteet

Vuoden 2015 aikana syvennettiin yhteistyötä työterveyshuollon kanssa ja uudistettiin raportointi. Työeläkeyhtiön ja työterveyshuollon kanssa käytiin säännöllisesti läpi toimenpiteitä työkyvyttömyyseläkkeiden välttämiseksi. Kaikki esimiehet kävivät työterveyshoitajan kanssa keskustelut varhaisen välittämisen toimintamallista ja työterveyden tuesta esimiestyön ongelmatilanteissa. Lisäksi työeläkeyhtiö valmensi esimiehiä ammatillisen kuntoutuksen asioissa.

Tuki- ja liikuntaelinsairauksien ehkäisemiseksi kehitettiin tuotantome-

netelmien ergonomiaa ja järjestettiin selkäkuntoutusta, taukoliikuntaa ja niska-hartiaseudun kuntoutusta. Toimistotyötä tekevien henkilöiden työpisteiden ergonomiaa parannettiin muun muassa hankkimalla sähköpöytiä.

Aslak-kuntoutuksessa oli yhteensä 20 henkilöä: yksi toimihenkilöiden ja yksi työntekijöiden ryhmä.

Henkilöiden työhön paluuta tuettiin osasairauspäivärahalla, kuntoutustulla, sopeutetulla ja kevennetyllä työllä sekä työtehtävien sisältöä muuttamalla. Lisäksi sovittiin toimintamalli korvaavan työn käytöstä, mikä otetaan käyttöön vuoden 2016 alusta.

Ikäkausitarkastukset tehtiin työterveyden puitesuunnitelman mukaisesti samoin kuin työhöntulotarkastukset, paljon matkustavien henkilöiden terveystarkastukset ja työpaikkaselvitykset.

Patriassa on käytössä Laaja Terveysturva -sairauskuluvaluutus täydentämässä työterveyshuoltoa siten, että henkilöstö pääsee nopeasti hoitoon ja välttämään pitkiltä sairauspoissaoloilta.

Tapaturmataajuus oli 19,7, kun se edellisenä vuonna oli 17. Tapaturmataajuus on laskettu Tapaturmavakuutuslaitosten liiton (TVL) ohjeen mukaan työtapaturmista, joista on syntynyt kustannuksia. Luku ei sisällä ammattitauteja eikä työmatkatapaturmia. TVL:n tilaston mukaan tapaturmataajuus moottoriajoneuvoja ja perävaunuja valmistavissa yrityksissä vuonna 2014 oli 60,9. Tähän verrattuna Patrian tapaturmataajuus on edelleen matala, vaikka nousua onkin edellisvuodesta. Vuoden 2015 vertailulukua ei ollut vielä saatavilla vuosikertomusta tehtäessä.

Vuosittaisessa Patrian sisäisessä työsuojeluammattilaisten kehityspäivässä käsiteltiin Human Factors -tekijän vaikutusta onnettomuustilanteissa ja toimenpiteitä, joilla inhimillisen tekijän vaikutus voitaisiin eliminoida. Lisäksi käsiteltiin liiketoiminnoissa meneillään olevia työturvallisuuden kehittämishankkeita ja parhaita käytäntöjä. 5S-toimintamalli otettiin käyttöön kahdessa liiketoiminnassa.

Sopeuttaminen

Henkilöstön vaihtuvuus oli 5,2 %, kun se edellisvuonna oli 2,4 %. Vaihtuvuuden tavoitetaso on 3 %, mikä mahdollistaa organisaation uudistumisen hallitulla tavalla. Lukuun arvioidaan vaikuttaneen sopeutustoimet sekä tehdyt organisaatiomuutokset.

Vaihtuvuus-% lasketaan siten, että alkaneista ja päättyneistä toistaiseksi voimassa olevista työsuhteista otetaan pienempi luku, ja se jaetaan ajanjakson keskimääräisellä henkilöstömäärällä. Luku huomioi päättyneet työsuhteet, joiden tilalle on pitänyt palkata uusi henkilö. Esimerkiksi sopeuttamistilanteet eivät vaikuta näin laskettuun tunnuslukuun.

Yhteistoimintaneuvotteluja käytiin Aerostructures- ja Land-liiketoiminnoissa. Yhteistoimintaneuvottelujen tavoitteena oli sopeuttaa liiketoimintojen toimintaa vastaamaan varsin vaikeaa markkinatilannetta, turvata tulevaisuuden kilpailukykyä sekä säilyttää ja turvata strategisesti tärkeät toiminnot ja osaaminen. Neuvottelujen aikana karotettiin yhdessä henkilöstön kanssa eri vaihtoehtoja vaikeiden taloudellisten ja tuotannon ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi. Irtisanotuille henkilöille järjestettiin valmennustilaisuuksia tukemaan työllistymistä ja henkistä jaksamista.

Land-liiketoiminnassa vähennystarpeeksi tarkentui toimihenkilöiden osalta 55 henkilöä ja työntekijöiden osalta 19 henkilöä. Lisäksi tuotannosta lomautettiin vuoden lopulla 10 työntekijää.

Aerostructures-liiketoiminnassa vähennystarpeeksi tarkentui yhdeksän henkilöä. Tämä sisälsi irtisanomiset sekä lomautukset toistaiseksi. Lisäksi lähes koko henkilöstö lomautettiin tilikauden aikana enintään neljäksi viikoksi ja 15 henkilöä osa-aikaisesti.

Työnantajamielikuva

Ulkoista työnantajamielikuvaa mitataan säännöllisesti osallistumalla Universumin työnantajamielikuvatutkimuksiin. Tekniikan opiskelijoiden keskuudessa työnantajamielikuva laski sijalta 31 sijalle 33. Vastaavasti tekniikan alalla työssäkäyvien mielikuva laski sijalta 26 sijalle 28.

Henkilöstön sitoutuneisuus on Patriassa hyvällä tasolla maaliskuussa 2015 tehdyn henkilöstötutkimuksen mukaan. Tehdyn tutkimuksen mukaan henkilöstö on innostunut työstään, kokee työnsä olevan merkityksellistä, ei halua vaihtaa työnantajaa ja suosittelee Patriaa työnantajana.

Työnantajamielikuvaa kehitetään myös siten, että Patrian asiantuntijat toimivat kouluttajina eri korkeakouluissa ja tilaisuuksissa oman työnsä ohessa. Patria osallistuu aktiivisesti eri rekrytointitapahtumiin ja tukee ammatillisia oppilaitoksia tarjoamalla oppilaille harjoittelupaikkoja ja mahdollisuuden suorittaa oppitunteja.

Sosiaalisen median käyttöä laajennettiin rekrytoinneissa ja työnantajamielikuvan rakentamisessa.

LISÄTIETOJA

Henkilöstötunnuslukuja, s. 6
www.patria.fi > Yritysvastuu >
 Hyvä työnantaja

- Osaamisen kehittäminen
- Palkkaus ja palkitseminen
- Yhteistoiminta ja vaikuttaminen

Pitkäjänteistä yhteistyötä

Patrian kumppanuus sidosryhmien kanssa perustuu ammattimaiseen, luotettavaan ja avoimeen yhteistyöhön. Yhtiö kehittää toimintaansa kustannustehokkaasti yhdessä asiakkaiden, alihankkijoiden, toimittajien ja muiden sidosryhmien kanssa. Tästä erinomaisina esimerkkeinä ovat vuoden 2015 alussa solmittu Puolustusvoimien ja Patrian välinen sotilasilmailun järjestelmien elinkaaripalveluja koskeva kumppanuussopimus sekä tilikauden alussa käynnistynyt Millogin ja Puolustusvoimien laajennettu kumppanuussopimus.

Patrian tavoitteena on rakentava ja avoin vuorovaikutus sidosryhmien kanssa. Yhtiö ylläpitää ja kehittää sidosryhmäsuhteitaan saadun palautteen perusteella.

Patriassa toimintaa kehitetään yhteistyössä sidosryhmien kanssa, ja pitkän aikavälin tavoitteita ovat kustannustehokas ja kilpailukykyinen toiminta, tuotantokapasiteetin mukauttaminen pääasiakkaan eli Suomen puolustusvoimien toiminnan muutoksiin sekä yhteistyön kehittäminen ja syventäminen. Yhteistyön painopistealueina vuonna 2015 olivat uudet kumppanuussopimukset, yritys vastuun olennaisuuskartan päivitys, sidosryhmävaikuttamisen pelisääntöjen keskittäminen uudeksi toimintaohjeksi sekä avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääminen toiminnan kehittämisessä ja vuorovaikutuksessa. Tavoitteet toteutuivat suunnitellusti.

Kumppanuussopimukset

Tilikauden aikana tehtiin useita merkittäviä yhteistyösopimuksia. Suomen puolustusvoimien kanssa allekirjoitettiin sotilasilmailun järjestelmien elinkaari palveluja koskeva strateginen kumppanuussopimus, joka kattaa Puolustusvoimien sotilasilmailun lentokalustoon ja järjestelmiin liittyviä elinjakson tukipalveluja - muun muassa Ilmavoimien F/A-18 Hornet-hävittäjiin ja Maavoimien NH90-kuljetushelikoptereihin sekä näiden järjestelmiin liittyen.

Tilikauden alussa käynnistyi toiminnallisesti merkittävä muutosprosessi eli yli 300 uuden millogilaisen siirtyminen osaksi konsernia, kun sekä Maavoimien varuskuntakorjaamot että Merivoimien kunnossapitokeskukset integroitiin osaksi Millogia.

Muita merkittäviä yhteistyö- ja kumppanuushankkeita ovat muun muassa yhteistyö BAE Systems Australian kanssa liittyen Australian Land 400 -hankkeeseen tiedusteluajoneuvoista, Kongsberg Defence & Aerospace

AS:n kanssa solmittu sopimus liittyen eräisiin Lähi-Idän alueen merkittäviin ajoneuvo- ja asejärjestelmähankkeisiin sekä Poliisihallituksen kanssa solmittu Portalify Oy:n ja Codea Oy:n ja Patrian muodostaman ryhmittymän sopimus turvallisuusviranomaisten yhteisestä kenttäjärjestelmästä. Rauma Marine Constructionsin kanssa on lisäksi sovittu yhteistyöstä Puolustusvoimien Laivue 2020 -hankkeen toteuttamiseksi.

Olennaisimmat vastuullisuusteemat

Keväällä 2015 kartoitettiin kyselyllä sidosryhmien näkemyksiä Patrialle olennaisimmista vastuullisuusteemoista. Patrian yhteiskuntavastuun painopisteet on kuvattu olennaisuuskarttaan, jossa on huomioitu sekä henkilöstön että sidosryhmien näkemykset. Tärkeimmiksi ja ajankohtaisimmiksi teemoiksi nousivat kumppanuus, huoltovarmuus ja erilaiset eettiseen toimintaan liittyvät asiat. Sidosryhmien näkemykset tukevat Patrian hallituksen ja johdon asettamia linjauksia. Olennaisuuskartta on sivulla 34.

Taulukko koottiin ensimmäisen kerran 2011. Suurin muutos päivityksessä taulukossa on kumppanuuden ja huoltovarmuuden korostuminen. Aseviennin käytännöt ja eettisyys ovat myös keskeisiä, ja niitä on tietoisesti haluttu korostaa.

Yhteistyön kehittäminen

Patrian tavoitteena on rakentava ja avoin vuorovaikutus sidosryhmien kanssa. Yhtiö ylläpitää ja kehittää sidosryhmäsuhteitaan saadun palautteen perusteella. Konsernitasolla yhtiön merkittävimpiä sidosryhmiä ovat omistajat, henkilöstö, asiakkaat, toimittajat, viranomaiset, järjestöt ja media. Sidosryhmäsuhteiden arvioinneista on

koottu taulukko sivulla 35. Sidosryhmävaikuttamisen pelisäännöt keskitettiin uudeksi toimintaohjeeksi toiminnanohjausjärjestelmään, mikä lisää toiminnan sekä eri sidosryhmien kanssa käytävän vuorovaikutuksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Pelisäännöt julkaistiin myös internetsivuilla www.patria.fi.

Toimiva ja tehokas hankintaketju

Työ hankintaketjun hallinnan kehittämiseksi jatkuu. Epäsuorien hankintojen johtamismallin käyttöönotto jatkuu. Yhtiössä määriteltiin toimittajien taloudellisen ja eettisen toiminnan arviointiprosessi ja hankittiin järjestelmä taustaselvityksiä varten toimittajaketjun paremman hallinnan mahdollistamiseksi. Toimittajien määrää on tietoisesti pienennetty toimittajaketjujen selkeyttämiseksi.

Vaikuttaminen puolustusvälineeteollisuudessa

Patrian toimitusjohtaja jatkoi puheenjohtajana Suomen Puolustus- ja Ilmailuteollisuus ry:ssä (PIA). Lisäksi patrialaisia toimii sen hallituksessa sekä useissa sen eri alaryhmissä. Yhtiöllä on merkittävä rooli PIA:ssa muun muassa eettisen toiminnan kehittämiseksi ja sen viestimiseksi sen jäsenyrityksille. Pohjoismaisen puolustusyhteistyön laajentamiseksi yhtiö osallistuu PIA:n kautta aktiivisesti myös NORDEFCO-yhteistyöhön. PIA toimi vuonna 2015 Pohjoismaiden puolustusteollisuusyhdistysten välisen yhteistoiminnan puheenjohtajana.

Patria jatkoi ELDIGin, European Land Defence Industry Groupin puheenjohtajana. Järjestö toimii Euroopan ilmailu- ja puolustusteollisuusjärjestö ASD:n alaisena maajärjestelmien teollisuuden foorumina ja edistää muun muassa alan yhtenäisiä toimintatapoja. Sen piirissä oleva teollisuus työllistää noin 100 000 henkilöä. ELDIGin puheenjohtajuus kiertää vaihtuen joka toinen vuosi.

Yhteydet kansalaisjärjestöihin

Vuoden 2015 aikana Patria tapasi kansalaisjärjestöjen edustajia eri tilaisuuksissa. Yhtiö järjesti kotimaisille

järjestöjen edustajille aamutilaisuuden, jossa luotiin uusia keskusteluyhteyksiä. Tapaamisia jatketaan säännöllisesti. Yhtiö keskusteli ja esitteli vastuullisuustoiminnan kehittämistä myös Transparency International UK:n edustajille liittyen puolustusalan yrityksille suunnattuun Anti-Corruption Index -tutkimukseen, jossa Patria paransi merkittävästi sijoitustaan.

Sponsorointi ja lahjoitukset

Patria jatkoi yhteistyötä Ilmailumuseoyhdistyksen, Keski-Suomen Ilmailumuseon ja Suomen Ilmailumuseon kanssa VL Myrsky -hävittäjälentokoneen entisöintiprojektissa. Yhtiö on hankkeen päätukija. Entisöintityössä on mukana myös teknisen alan oppilaitoksissa opiskelevia nuoria sekä muun muassa Jyväskylän ja Vantaan nuorisotyöpajat. Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen on hankkeessa keskeistä. Suomen Sotilasurheiluliiton kanssa jatkettiin pitkäjänteistä yhteistyötä. Tällä edistetään varusmiesten liikunnallista elämäntapaa myös varusmiespalveluksen jälkeen. Patria on ollut mukana vuodesta 2011 tukemassa Suomen ampumahiihdon maajoukkuetta ja jatkoi yhteistyötä myös kaudella 2014-15. Yhtiön toimitusjohtaja on Ampumahiihtoliiton varapuheenjohtaja ja hän on jäävännyt itsensä tukiasiaa koskevasta päätöksenteosta.

Lisäksi Patria tukee YK:n Global Compact -toimintaa vapaaehtoisella tuella. Joululahjoitusvaroin yhtiö tuki Ensi- ja turvakotien liitto ry:tä, joka auttaa vaikeissa ja turvattomissa oloissa eläviä lapsia ja perheitä Suomessa. Päätöksen tukikohteesta tekee vuosittain yhtiön neuvottelukunta.

TAVOITTEET 2018:

- Toiminta on kustannustehokasta ja kilpailukykyistä.
- Tuotantokapasiteetti on mukautettu pääasiakkaan, Suomen puolustusvoimien muutoksiin.
- Yhteistyö on aiempaa läpinäkyvämpää.
- Tuntemme kumppaneidemme odotukset ja vastaamme niihin tarkoituksenmukaisella tavalla.

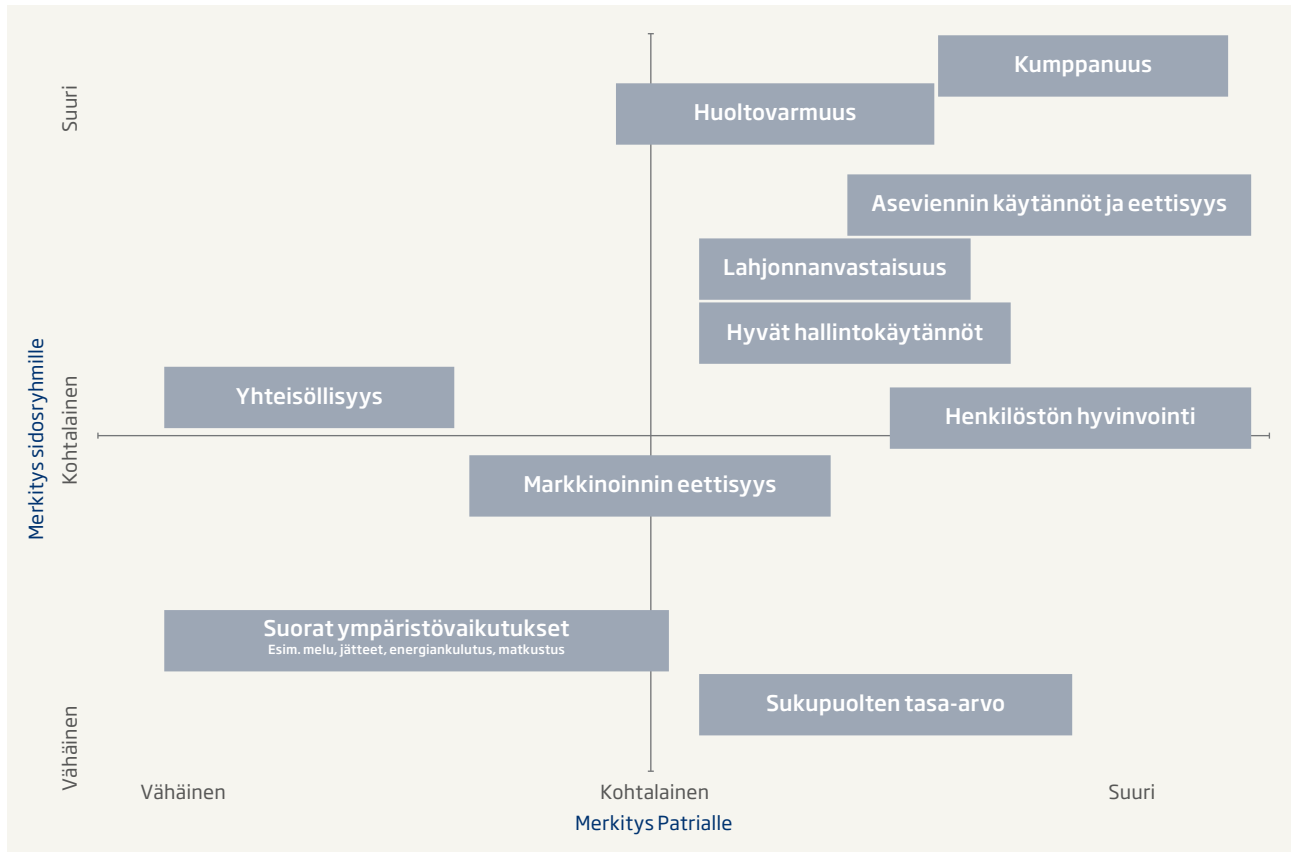
PAINOPISTEET 2016

- Yritysvastuun raportointia laajennetaan.
- Yhteisten toimintatapojen luominen kaikkia yhteistyökumppaneita koskien (liikekumppanit, konsultit, agentit, toimittajat, alihankkijat, asiakkaat).
- Avoimuutta ja läpinäkyvyyttä lisätään toiminnan kehittämässä ja vuorovaikutuksessa.

Patrialla on merkittävä rooli PIA:ssa muun muassa eettisen toiminnan kehittämiseksi ja sen viestimiseksi sen jäsenyrityksille.

Patrian yritys vastuun päivitetty olennaisuuskartta, jossa huomioitu sidosryhmien näkemys (kysely 5/2015)

Kumppanuus

Patrian toiminta perustuu hyvään kumppanuuteen alan eri toimijoiden kanssa. Hyvä kumppanuus on ammattimaista, luotettavaa, avointa ja läpinäkyvää yhteistyötä, johon eri osapuolet ovat tyytyväisiä. Patria tarjoaa, edellyttää ja kehittää kustannustehokasta toimintaa yhdessä sidosryhmiensä kanssa ja odottaa samaa myös niiltä. Yhteistyö asiakkaiden, alihankkijoiden, toimittajien ja muiden sidosryhmien kanssa on pitkäjänteistä ja rakentavaa.

Huoltovarmuus

Patrian toiminnoista ja henkilöstöstä merkittävällä osalla on vastuu huoltovarmuudesta poikkeusolosuhteissa. Huoltovarmuudella turvataan yhteiskunnan toimintakyky häiriötilanteissa. Tässä työssä laaja yhteistyö yritysten, viranomaisten sekä toimialajärjestöjen kanssa on välttämätöntä.

Aseviennin käytännöt ja eettisyys

Patria noudattaa Suomen virallista vientilupakäytäntöä, jota toteutetaan voimassa olevien säädösten mukaisesti. Vientiluvonta-järjestelmä on avoin, ja jokainen vientilupa harkitaan erikseen EU:n yhteisen kannan kriteerien mukaisesti. Ulkoasianministeriö vastaa ulko- ja turvallisuuspolitisesta harkinnasta ja Suomen osalta EU:n vientiluvonta-järjestelmän hallinnoinnista. Ehdottomia esteitä viennille ovat YK:n ja EU:n asettamat asevientikiellot, joita noudatetaan tarkasti. Suomessa kaikki myönnetty puolustustarvikkeiden vientiluvat ovat julkisia.

Lahjonnan vastaisuus

Patriassa on ehdoton nollatoleranssi lahjontaan liittyen - korruptio ja lahjonta on kielletty kaikessa yhtiön toiminnassa. Patria ja sen työntekijät eivät saa maksaa eivätkä tarjota lahjuksia tai laittomia maksuja valtion viranomaisille tai muille osapuolille saadakseen tai säilyttääkseen liiketoimintaa tai mistään muusta vastaavasta syystä. Henkilöstö ei saa vastaanottaa sidosryhmiltä tai tavarantoimittajilta henkilökohtaisia etuja tai lahjoja, jotka eivät noudata sovellettavia lakeja tai paikallisia liiketoimintatapoja. Etuja tai lahjoja saa vastaanottaa vain, jos ne annetaan normaalin liiketoiminnan yhteydessä ja ne ovat arvoltaan vähäisiä.

Koko henkilöstö suorittaa vuosittain eettisyyteen ja lahjonnan vastaisuuteen liittyvän online-koulutuksen.

Hyvät hallintokäytännöt

Patrian hallinnossa noudatetaan Suomen osakeyhtiölakia ja muuta toimintaan vaikuttavaa lainsäädäntöä. Lisäksi noudatetaan valtioenemmistöisiin yhtiöihin soveltuvia hyviä hallinnointitapaa koskevia ohjeita ja suosituksia.

Henkilöstön hyvinvointi

Patriassa kunnioitetaan yhteistoimintaa ja sen läpinäkyvyyttä, arvostetaan osaamista ja kokemusta, kohdellaan henkilöstöä tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti sekä huolehditaan työhyvinvoinnista. Työnantajana Patria vastaa hyvinvoinnin perustasta: osaavasta johtamisesta, työn suunnittelusta ja turvallisista työoloista.

Yhteisöllisyys

Patria pyrkii pitkäaikaiseen yhteistyöhön toimipaikoillaan erilaisten paikallisten toimijoiden kanssa. Avoin keskusteluyhteys kansalaisjärjestöjen kanssa on myös keskeistä yhteisöllisyyden kehittämiseksi. Patria valitsee vuosittain yleishyödylliset tuettavat tahot. Linjauksena on ollut tukea nuorten syrjäytymistä ehkäisevää työtä Patrian eri toimipaikkakunnilla. Keskeistä on yhteensopivuus Patrian arvojen ja eettisten toimintaohjeiden kanssa.

Markkinoinnin eettisyys

Patrian tapaa toimia ohjaavat muiden muassa kullakin markkinalla voimassa olevat lait ja säännökset, käytännöt sekä sopimukset, joita on tehty asiakkaiden kanssa. Keskeistä markkinoinnissa on noudattaa Patrian arvoja, eettisiä sääntöjä ja toiminta-ohjeita.

Suorat ympäristövaikutukset

Patria noudattaa tiukasti ympäristölainsäädäntöä ja -säännöksiä. Patria on sitoutunut parantamaan hallinnoimiensa kiinteistöjen energiatehokkuutta, käyttämään luonnonvaroja vastuullisesti ja ehkäisemään ympäristön pilaantumista jatkuvan parantamisen periaatetta toteuttaen.

Sukupuolten tasa-arvo

Patriassa kohdellaan henkilöstöä tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Ketään ei syrjitä rodun, iän, kansalaisuuden, sukupuolen, sukupuolisen suuntautuneisuuden tai muiden vastaavien seikkojen perusteella.

Sidosryhmäsuhteiden jatkuva arviointi

Sidosryhmä	Vuorovaikutus	Arviointi
Omistajat	Hallitustyöskentely, yhtiökokoukset, johdon tapaamiset ja vuorovaikutus omistajan kanssa, sidosryhmälehti, tiedotustilaisuudet, lehdistötiedotteet, vuosikertomukset ja talouskatsaukset, internetsivut	Hallituksen ja omistajan palaute, hallituksen tarkastusvaliokunnan palaute
Henkilöstö	Avoin ja jatkuva viestintä, konsernikokoukset, vuotuiset kehityskeskustelut, henkilöstöinfot ja sisäinen viestintä, intranet, Patria-päivä, henkilöstölehti, koulutukset, työsuojelutoiminta, aloite- ja jatkuvan parantamisen toiminta	Henkilöstön tyytyväisyyskyselyt, eri toimintojen tyytyväisyys- ja seurantakyselyt, intranetin kyselyt, sisäiset palautekanavat
Asiakkaat	Säännölliset asiakaskontaktit, tuotteiden elinkaarenaikainen asiakastuki, asiakastilaisuudet ja -seminaarit, asiakaslehdet, internet, konferenssit ja messut, tuotedokumentit, asiakaspalautejärjestelmä, asiakastyytyväisyyden mittaust	Asiakaskyselyt, palaute, laatuja järjestelmä, auditoinnit
Toimittajat	Avoin ja aktiivinen vuorovaikutus hankintaorganisaation ja toimittajien välillä, toimittajahallintajärjestelmä, toimittajapäivät	Toimittaja-arvioinnit, auditoinnit
Viranomaiset	Viranomaisyhteistyö ja -raportointi mm. ympäristö-, työsuojelu- ja turvallisuuskysymyksiin liittyen, vastuullisuusraportit, yritysesitykset, viestintä, internet	Sidosryhmäkyselyt, palaute
Teollisuuden ja liike-elämän järjestöt	Jäsenyys ja aktiivinen toiminta toimiala- ja teollisuusjärjestöissä (esim. PIA, NORDEFCO, ADS, ELDIG, Teknologiateollisuus ry)	Vuorovaikutus, tapaamiset, sidosryhmäpalaute, näkyvyys
Kansalaisjärjestöt ja muut järjestöt	Avoin yhteistyö ja tapaamiset kansalaisjärjestöjen kanssa, jäsenyydet, tuki (esim. Transparency UK, YK:n Global Compact, FIBS, eri kansalaisjärjestöt Suomessa) vastuullisuusraportti, muut raportit, sponsorointi, lahjoitukset, kuten joulumuistamiin tarkoitetut varat nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi	Sidosryhmäpalaute, kommunikoinnin ja tapaamisten määrä, näkyvyys
Oppilaitokset, opiskelijat	Harjoittelupaikkojen ja lopputyömahdollisuuksien tarjoaminen, tutkimus- ja kehitysprojektit, vierailijaluennot, rekrytointitapahtumat, yleisesittelyt, vierailut, seminaarit, opiskelutoiminnan tukeminen, internet, sosiaalisen median kanavat, kampanjat, avoimet ovet -tilaisuudet	Työnantajamielikuvatutkimukset, sidosryhmäpalaute, rekrytointitapahtumien kävijä- ja kyselyiden määrät sekä saatu palaute
Media	Kansalliset ja kansainväliset julkaisut, lehdet, online-media, messut ja tapahtumat, haastattelut, tiedotteet, sidosryhmälehti, verkkolehti, internet, materiaalipankki, sosiaalisen median kanavat, tapaamiset, vierailut, tutustumiskäynnit	Luotauksekyselyt, vuorovaikutus, palaute, mediaseuranta, viestien läpimeno ja oikeellisuus, viestien sävy mediassa, toimialaseuranta, aktiivisuus sosiaalisessa mediassa ja postauksien klikkausmäärät

Ympäristövastuu

Patriassa tunnetaan yhtiön toiminnan, tuotteiden ja palveluiden ympäristövaikutukset sekä toimitaan aktiivisesti niiden vähentämiseksi. Toiminnalla on kaikki viranomaisten edellyttämät ympäristöluvut, ja merkittävimmillä tuotannollisilla toimipaikoilla on sertifioituneet ympäristöjärjestelmät.

Patrian liiketoiminnot vastaavat konsernin ympäristöpolitiikan toteuttamisesta. Merkittävimmillä tuotannollisilla toimipaikoilla on omat ISO 14001 -standardin vaatimukset täyttävät ympäristöjärjestelmät. Toimintaa kehitetään ensisijaisesti liiketoiminta- tai toimipaikkakohtaisten ympäristötavoitteiden ja -ohjelmien avulla. Ympäristöasioiden hallintaa koordinoivat liiketoiminnoittain nimetyt ympäristöasiantuntijat. Aerostructures-liiketoiminta aloitti ympäristöjärjestelmän kehittämisen vuoden 2015 loppupuolella.

Nokian kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen antoi päätöksen Patrian Linnavuorella sijaitsevaa toimintaa koskevan ympäristöluvan jatkamisesta ja lupamääräysten tarkistamisesta lokakuussa 2015. Myös Millogin Lylyn ja Siikakankaan toimipaikkojen ympäristölupapäätökset tarkistettiin Pirkanmaan ELY-keskuksen toimesta vuonna 2015. Valvovaksi viranomaiseksi vaihtui kunnan ympäristönsuojelu. Hallin toimipaikassa jatkettiin toimia, jotka liittyvät Aluehallintoviraston vuonna 2014 antamaan toiminnan jatkamista koskevaan päätökseen ja ympäristölupamääräysten tarkistamiseen.

Ympäristöasioiden hallinta toiminnan muuttuessa

Millogin vastuulle siirtyi 1.1.2015 aikaisempaa suurempi osa Puolustusvoimien kunnossapidosta. Maavoimien kunnossapidon laajentumisen lisäksi Millogin vastuu laajeni Merivoimien korjaus- ja kunnossapitotöihin, mikä toi myös ympäristöjohtamisen piiriin uuden toimialan, Merijärjestelmät. Vuoden 2015 aikana Millog aloitti kolmella toistuvalla toimipaikalla olevien uusien

toimintojen liittäminen ympäristöjärjestelmäänsä: toimipaikoille nimettiin ympäristö- ja jätevastavat sekä tehtiin ympäristökatselmukset. Katselmusten yhteydessä tunnistettiin kehityskohteet ja määriteltiin tarvittava ympäristöohjeistus.

Puolustusvoimauudistukseen liittyen Patria aloitti Hawk-harjoituskoneiden huoltotoiminnan Tikkakoskella vuoden 2015 alussa. Tukes myönsi toiminnalle uuden räjähdeluvan, joka liittyy lentokoneen pelastautumisjärjestelmän räjähdysaineisiin. Koko henkilöstölle järjestettiin koulutusta pelastussuunnitelmasta sekä vaarallisten jätteiden käsittelystä ja lajittelusta.

Ympäristönsuojelun yhteiset pelisäännöt jaettiin ja esiteltiin koko henkilöstölle osana Land-liiketoiminnan uuden toimintamallin määrittelyä ja käyttöönottoa. Pelisäännöt koskevat kemikaalien ja jätteiden käsittelyä sekä tehdasalueen ulkopuolella tapahtuvaa ympäristönsuojelua.

Energiankulutus

Polttoaineiden kulutus

Patrian suora primäärienergian kulutus Suomessa koostuu pääosin lentokoulutuksen, huoltokoelentojen, kaasuturbiini- ja dieselmootoreiden koekäytön, ajoneuvojen testauksen ja koekäytön sekä oman energiantuotannon polttoaineen kulutuksesta. Sotilaslentokoulutuksessa ja huoltokoelentoissa käytettyjen Puolustusvoimien ilma-alusten lentobensiinin ja -petrolin kulutusta seuraa Puolustusvoimat.

Siviililentokoulutuksen lentokoneet kuluttavat lentopetrolia, lentobensiiniä ja moottoribensiiniä. Diesel- ja kaasuturbiinimootoreiden huollon ja korjauksen yhteydessä moottorit koekäytetään,

Henkilöstölle järjestettiin koulutusta pelastussuunnitelmasta sekä vaarallisten jätteiden käsittelystä ja lajittelusta.

Siviili- ja sotilaslento- koulutuksessa opetetaan taloudellista lentotapaa polttoaineiden käytön vähentämiseksi.

jolloin kuluu lentopetrolia ja kevyttä polttoöljyä. Dieselä käytetään panssaritujen pyörajoneuvojen testauksessa ja koeajossa. Malmin kiinteistön lämpöenergia tuotetaan kevyellä polttoöljyllä.

Siviili- ja sotilaslentokoulutuksessa opetetaan taloudellista lentotapaa polttoaineiden käytön vähentämiseksi. Ilma-aluksille tehtävien huoltojen, korjausten ja muutosten huolellisella suunnittelulla ja toteutuksella pyritään varmistamaan, että huoltokoelentoja ei tehdä suunniteltua enempää. Suunniteltujen ja toteutuneiden huoltokoelentojen määrää seurataan ja tarvittaessa selvitetään syyt poikkeamiin. Panssaritujen pyörajoneuvojen, kuten AMV^{XP}:n, suunnittelussa on kiinnitetty erityistä huomiota luotettavuuteen, taloudellisuuteen ja elinkaarikustannuksiin.

Lentotuntien määrän vaihtelu kone-tyypeittäin aiheuttaa vaihtelua myös vuosittaisissa lentokoulutuksessa käytettyjen polttoaineiden kulutusmäärissä. Moottoribensiinin käyttö on aloitettu vuoden 2013 aikana.

Moottoreiden koekäytössä käytettyjen lentopetrolin ja kevyen polttoöljyn

kulutukseen vaikuttaa ensisijaisesti liiketoiminnan kehitys.

Kiinteistöjen sähkö- ja lämpöenergian kulutus

Patrian välillinen primäärienergian kulutus koostuu kiinteistöjen sähkö- ja lämpöenergian kulutuksesta. Patrian hallintoimien kiinteistöjen lämpöenergian toimitusmuotona on pääosin kaukolämpö. Utissa lämpöenergiaa tuotetaan maakaasulla.

Tilikauden jälkeen Patria ja Vapo sopivat merkittävän yhteistyösopimuksen energiaratkaisujen ja kumppanuuden kehittämiseksi. Yhteistyön tuloksena osapuolet tulevat kehittämään energiatehokkuutta ja lisäämään kotimaisten polttoaineiden osuutta. Yritykset ovat solmineet kaksi merkittävää pitkäaikaista lämmöntoimitussopimusta. Toinen sopimus koskee Patrialle Jämsään rakennettavaa uutta kiinteän polttoaineen laitosta ja toinen Nokian Linnavuoren yksikön lämmöntoimitussopimuksen jatkamista.

Sähköenergiaa kuluttavat kiinteistöjen ilmanvaihtokoneet ja valaistus, tietotekniikka, autoklaavit, kuivaus- ja tyhjiöuunit sekä pakastimet, ajoneuvojen vesikoestusallas sekä muut pääosin huolto-, kokoonpano- ja korjaustöissä käytettävät koneet ja laitteet.

Patria on sitoutunut ympäristöministeriön koordinoimassa Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksessa parantamaan hallintoimensa kiinteistöjen energiatehokkuutta kolmella prosentilla vuoteen 2018 mennessä. Lähtötasona on vuoden 2014 lämpöenergian kulutus. Lämpöenergian

TAVOITTEET 2018:

- Kiinteistöjen energiatehokkuus paranee 3 % vuoteen 2018 mennessä. Lähtötasona on vuoden 2014 lämpöenergian kulutus.
- Ympäristöjärjestelmät täyttävät uuden ISO 14001:2015 -standardin vaatimukset 9.11.2018 mennessä.

PAINOPISTEET 2016

- Uuden ISO 14001:2015 -standardin aiheuttamien vaikutusten tunnistaminen ja tarvittavien muutosten vieminen osaksi toimintajärjestelmien toimintatapoja ja ohjeita.
- Millogin uusien toimipaikkojen ottaminen mukaan sertifioitujen ympäristöjärjestelmän piiriin vuoden 2016 loppuun mennessä.
- Ympäristöjärjestelmän käyttöönotto Aerostructures-liiketoiminnassa.
- Uusien ympäristölupamääräysten vieminen käytäntöön Hallissa ja Linnavuoressa.

Kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen

Kulutus	Patria ¹⁾		
	2014	2015	Muutos-%
Lämpö, MWh	21 726 ²⁾	21 548	-0,8
Ominaiskulutus, kWh/rm ³ L	30,0	29,6	-1,3

¹⁾ Halli, Hämeenlinna, Linnavuori, Malmi, Tikkakoski ja Utti.

²⁾ Lämpöenergian kulutuksen lähtötasona on tarkistettu. Vuoden 2014 lämpöenergian kokonaiskulutus ei enää sisällä Sastamalan toimipaikan kulutusta, sillä Patrian oma toiminta päättyi Sastamalassa vuoden 2014 lopussa.

kulutuksen vähentämiseksi esimerkiksi Hämeenlinnassa on muutettu kaukolämmön tilausvesivirtaa.

Caverion Suomi Oy vastaa yhteensä noin 175 000 neliömetrin kiinteistöjen ylläpidosta ja energiatehokkuuden parantamisesta Patriassa. Vuonna 2015 Caverion laati Patrialle energiatehokkuuslain mukaisen energiakatselmuksen. Sähköenergian säästämiseksi Patriassa on jatkettu kiinteistöjen taloautomaation säätötoimia esimerkiksi tarkistamalla ilmanvaihdon ja valaistuksen ajastusta. Myös led-valojen käyttöä on lisätty, ja henkilökunnalle annettu ohjeita energian säästämiseksi.

Vuosien 2014 ja 2015 vaihteessa saatiin päätökseen Patrian Reijlers Oy:ltä tilaama projekti, jonka aikana parannettiin kiinteistöjen energian- ja vedenkulutuksen seurantaa. Projektin tuloksena kulutusta pystytään seuraamaan kiinteistökohtaisesti. Kiinteistökohtainen kulutusseuranta auttaa löytämään aikaisempaa paremmin paljon sähköä, lämpöä tai vettä kuluttavat kohteet. Myös mahdolliset vesivahingot havaitaan nopeasti automaattisen hälytysjärjestelmän takia. Energian- ja vedenkulutusta seurataan kiinteistöhallinnon ohjausryhmissä.

Sastamalan ammustuotanto myytiin Nammolle joulukuussa 2014, mikä vähensi merkittävästi Patrian oman toiminnan sähkönkulutusta. Muilla toimipaikoilla tuotannon määrä vaikuttaa suoraan sähköenergian kulutukseen. Hämeenlinnassa lämpö- ja sähköenergian kulutusta on vähentänyt toiminnan supistuminen. Tikkakoskella, Hallissa ja Linnavuoressa on saneerattu tai laajennettu tiloja, mikä voi osaltaan lisätä toimipaikkojen energiankulutusta. Sääolosuhteiden vaihtelut vaikuttavat myös vuosittaiseen lämpöenergian kulutukseen. Uudet toimipaikat ovat lisänneet Millogin energiankulutusta.

Vedenkulutus

Verkostovettä käytetään Patriassa ja Millogissa muun muassa kaluston ja osien pesussa, säiliöiden koeponnistuksessa, autoklaavin ja testauslait-

teiston jäähdyttämisessä, ajoneuvojen vesikoestusaltaassa sekä talous- ja saniteettivesinä. Veden kulutuksen vähentämiseksi muun muassa pesu- altaiden vesien vaihdot suunnitellaan tarkasti. Vesikalusteita uusittaessa, esimerkiksi Linnavuoressa, on otettu käyttöön vähemmän vettä kuluttavia vaihtoehtoja.

Sastamalan ammustuotannon myynti Nammolle laski merkittävästi Patrian vedenkulutusta. Toiminnan supistuminen Hämeenlinnassa on myös vähentänyt vedenkulutusta. Tikkakoskella, Hallissa ja Linnavuoressa on tehty saneerauksia tai laajennuksia tiloihin, mikä voi osaltaan lisätä toimipaikkojen vedenkulutusta. Myös tuotannon määrä vaikuttaa käytetyn veden määrään. Toimipaikkojen määrän kasvu on lisännyt Millogin vedenkulutusta.

Järvivettä käytetään Linnavuoressa eri moottorityyppien koekäytössä jäähdyttämiseen sekä kuivaus- ja tyhjiö-uunien jäähdyttämiseen. Käytetty jäähdytysvesi johdetaan takaisin järveen.

Kemikaalien käyttö

Patriassa ja Millogissa käytetään useita erilaisia kemikaaleja ilma-alusten, ajoneuvojen ja moottoreiden huollossa, korjauksessa ja kokoonpanossa, maa- ja merivoimien kaluston kunnossapidossa sekä komposiittirakenteiden valmistuksessa. Patriassa eniten käytettyjä kemikaaleja ovat polttoaineet ja Millogissa voiteluaineet ja -öljyt. Lisäksi toiminnassa käytetään muun muassa maaleja, lakkoja, liuottimia, liimoja, hartseja, tiivisteaineita sekä puhdistus- ja pesuaineita. Kemikaalien käyttömääriin vaikuttavat erityisesti tuotannon määrä ja tuotannossa olevat hankkeet.

Kemikaalien käsittelyssä ja varastoinnissa noudatetaan lupaehtoja, ja kaikista käytössä olevista kemikaaleista on saatavilla käyttöturvallisuustiedotteet. Työntekijöiden perehdytyksessä ja työohjeissa korostetaan, että käyttöturvallisuustiedotteisiin on tutustuttava ennen työn aloittamista. Työntekijöille tarjotaan tarvittaessa opastusta kemikaalien turvallisesta käsittelystä ja

Vuonna 2015 Caverion laati Patrialle energia- tehokkuuslain mukaisen energiakatselmuksen.

varastoinnista. Toimintaa ohjaavat tarpeelliset toimipaikka-kohtaiset menetely- ja työohjeet.

Haitallisia kemikaaleja pyritään korvaamaan vähemmän vaarallisilla kemikaaleilla teknistaloudellisten mahdollisuuksien mukaisesti. Esimerkiksi Aerostructures- ja Aviation-liiketoiminoissa tiivisteaineiden osalta on osittain siirrytty vaihtoehtoihin, jotka eivät sisällä kromia. Patriassa asiantuntijat selvittävät, onko valmisteille olemassa vaarattomampia vaihtoehtoja. Valmisteen korvaamisessa tulee kuitenkin ottaa huomioon asiakkaan mahdollinen hyväksyntäprosessi. Osa hankittujen kemikaalien valmistajista on myös itse muuttanut valmisteen koostumusta vähemmän vaaralliseksi. Rasvanpoistossa käytetty trikloorietyleni tullaan korvaamaan vaarattomammalla valmisteella. Korvaavan kemikaalin käyttöön ottamiseksi on tehty laitteistohankinta Linnavuoreen ja laitteistohankintaesitys Halliin.

Patrian Aviation-liiketoiminta toimii kemikaalien maahantuojana. Liiketoiminnassa toteutettavan REACH-projektin yhteydessä on selvitetty REACH-asetuksen vaatimuksia ja niiden huomioon ottamista. Käytössä on noin kymmenen valmistetta, jotka vaativat tulevaisuudessa REACH-asetuksen mukaisen luvan, koska korvaavaa materiaalia tai menetelmää ei ole löydetty.

Kemikaaliasiantuntijat arvioivat säännöllisesti kemikaaliriskejä Patrian Aviation-liiketoiminnan toimipaikoissa. Vuonna 2015 riskinarviointeja tehtiin

Hallissa, Linnavuorella ja Pirkkalassa. Riskinarvioinneissa arvioidaan ensisijaisesti työntekijöiden altistumista kemikaaleille, mutta lisäksi tarkastetaan astiamerkintöjä sekä annetaan tarvittaessa opastusta kemikaalien ja suojainten käytöstä. Kemikaaliriskien arvioinnin yhteydessä selvitetään myös vaarallisten kemikaalien korvaamista.

Jätteet

Patrian ja Millogin toiminnasta syntyy tavanomaisia yhdyskuntajätettä, metalliromua, vaarallista jätettä sekä rakennus- ja teollisuusjätettä. Jätteiden määrää ja haitallisuutta pyritään vähentämään. Jätteet lajitellaan syntypaikalla kierrätykseen ja muuta hyödyntämistä varten tai loppusijoitetaan paikkakuntien jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Patrian ja Millogin toimipaikoissa on tehty toimenpiteitä sekajätteen määrän vähentämiseksi sekä jätteen kierrätyksen ja muun hyödyntämisen parantamiseksi. Esimerkiksi Linnavuorella koko henkilöstölle on tiedotettu monipuolisesti jätteiden lajittelusta viikkotiedot-

teissa ja intrassa sekä järjestetty sekä teoreettista että käytännön koulutusta. Myös lajittelun merkitystä korostava ekosiivous on otettu käyttöön. Osaan Hallin rakennuksista on asennettu ja otettu käyttöön ohjetaulut jätteiden lajittelemiseksi. Hämeenlinnassa jätteiden lajittelua on helpotettu jätteenohjauksen paremmalla merkityksellä ja sijoittelulla. Myös energiajätteen keräysastiat on vaihdettu aikaisempaa suuremmiksi. Sekajätteen määrän vähentämiseksi Hämeenlinnassa on aloitettu kirkkaan muovin erilliskeräys.

Vaaralliset jätteet lajitellaan ja säilytetään vaatimusten mukaisesti ja toimitetaan Ekokemille käsiteltäviksi. Hallin toimipaikassa parannetaan vaarallisten jätteiden käsittelyä koskevaa ohjeistusta.

Päästöt ilmaan

Hiilidioksidipäästöt

Patrian toiminnan suorat hiilidioksidipäästöt syntyvät moottoreiden ja ilma-alusten koekäytöstä, lentokoulutuksesta, huoltokoelennosta, panssa-

roitujen pyöräajoneuvojen testeistä ja koeajosta sekä omasta lämmöntuotannosta.

Epäsuoria hiilidioksidipäästöjä aiheuttavat matkustaminen sekä sähkö- ja lämpöenergian kulutus. Patrian hallintoimien kiinteistöjen energiatehokkuuden parantamiseksi tehdyt toimenpiteet pienentävät osaltaan myös kiinteistöjen energiankulutuksesta johtuvia epäsuoria hiilidioksidipäästöjä. Matkustamista konsernin eri toimipaikkojen välillä vähennetään muun muassa suosimalla video- tai online-palavereita. Tästä huolimatta matkustaminen kasvoi, minkä takia hiilidioksidipäästöt kääntyivät lievään nousuun vuonna 2015. Matkustamisessa suosittu käytettävien julkisia kulkuvälineitä, kuten junia, henkilöautojen sijaan. Lentämisestä johtuvat hiilidioksidipäästöt laskivat edellisvuodesta (- 4,7 %), mutta kilometrikorvausten perusteella lasketut oman auton käytöstä johtuvat hiilidioksidipäästöt nousivat (3,9 %). Yhteensä hiilidioksidipäästöt laskivat (- 2,9 %). Matkustusmäärät ovat suhteessa käynnissä olevien projektien määrään.

VOC-päästöt

Toiminnassa syntyy haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjä eli VOC-päästöjä (Volatile organic compounds) suojalakkaus-, maalaus- ja puhdistusprosesseissa. Hallin maalaamoiden poistoilmakanavat on varustettu kuivasuodattimilla, jotka poistavat pisarat ja kiinteät hiukkaset poistoilmasta. Maalaustöissä on siirrytty käyttämään mahdollisimman useissa tapauksissa vähäliuotteisia pintamaaleja. Pöyry Finland Oy mittasi VOC-päästöt Hallissa vuonna 2015. Raja-arvot eivät ylittyneet mittauksissa.

Melu

Melua aiheutuu ensisijaisesti moottoreiden ja ilma-alusten koekäytöstä, lentotoiminnasta sekä koeammunnoista. Moottoreita koekäytetään Linnavuorella luolatilissa. Melun vähentämiseksi luolan pakoputken suulla on äänenvaimentimet. Hallissa lentokoneiden koekäyttö tehdään eril-

lisessä koekäyttötalossa. Tikkakoskella koekäyttöpaikalle on asennettu äänen-vaimennin.

Melua seurataan esimerkiksi Linnavuorissa ympäristölupamääräysten mukaisesti säännöllisillä melumittauksilla.

Tehdasalueen ulkopuolella tehtävät testit, huollot sekä koeajot ja -ammunnat

Land-liiketoiminnan tavoitteena on parantaa tehdasalueen ulkopuolella tehtävien asennustöiden ja testauksen ympäristövaikutusten hallintaa. Ympäristövaikutusten vähentämiseksi otetaan huomioon paikalliset säädökset

ja ohjeet sekä kohdekohtaiset toteutusmahdollisuudet.

Patria ja Lohtajan sekä Karhin jakokunnat sopivat syksyllä 2014 jakokuntien omistamien Vattajan ampuma-alueen edustan vesialueiden käytön yhteisistä pelisäännöistä sekä käytön mukaisista korvauksista. Yhteisten pelisääntöjen avulla turvataan sekä Patrian asejärjestelmien kehitystyö että paikallisten osapuolten virkistyskäyttö ja kalastusmahdollisuudet.

Patria noudattaa koeamunnoissa Metsähallituksen suosituksia ammunta- maaleista. Tällä pyritään ylläpitämään Lohtajan dyyniluonnon erityispiirteitä ja

eräissä tapauksissa ehkäisemään metsittymistä. Vuonna 2015 toteutui kaksi ammutaviikkoa Lohtajalla.

Ympäristön tilan seuranta

Ympäristön tilan tarkkailemiseksi toimipaikoilla analysoidaan säännöllisesti pohja-, pinta- ja/tai hulevesinäytteitä ja viemäriverinäytteitä sekä tehdään melumittauksia. Tulokset raportoidaan ympäristöviranomaisille. Vuonna 2015 tarkkailussa ei todettu raja-arvojen ylityksiä.

Sähkö- ja lämpöenergian kulutus

Kulutus	Patria ¹			Millog ²			Yhteensä		
	2014	2015	Muutos-%	2014	2015	Muutos-%	2014	2015	Muutos-%
Lämpö, MWh	21 726	21 548	-0,8	14 227	15 000	5,4	35 953	36 548	1,7
Sähkö, MWh	21 013	21 165	0,7	10 313	12 500	21	31 326	33 665	7,5

Kulutus	Patria ¹		
	2014	2015	Muutos-%
Sähkö, MWh	21 013	21 165	0,7
Ominaiskulutus, kWh/rm³S	26,6	26,9	1,2

¹ Lämpö: Halli, Hämeenlinna, Linnavuori, Malmi, Tikkakoski ja Utti. Sastamalan lämpöenergian kulutus vuonna 2014 oli 4 826 MWh. Sähkö: Halli, Hämeenlinna, Linnavuori, Malmi, Tampere, Tikkakoski ja Utti. Sastamalan sähköenergian kulutus vuonna 2014 oli 8 219 MWh.

² Sähkö ja lämpö: Ilveskallio, Kalkku, Lievestuore, Lyly, Riihimäki, Siikakangas ja Tervola. 2015, lisäksi kolme uutta toimipaikkaa.

Patrian suora primäärienergian kulutus

Polttoaine	2013	2014	2015	Muutos-%
Diesel, 1 000 l	n/a	70,4	40,1	-43,1
Kevyt polttoöljy, 1 000 l	80,1	89,8	105,0	16,9
Lentobensiini AVGAS, 1 000 l	49,1	39,4	8,09	-79,5
Lentopetroli JET-A1, 1 000 l	493,0	506,2	545,5	7,8
Moottoribensiini MOGAS, 1 000 l	8,8	42,7	51,1	19,6
Yhteensä, 1 000 l	631,0	748,6	749,8	0,2

Vedenkulutus

Kulutus	Patria ¹			Millog ²			Yhteensä		
	2014	2015	Muutos-%	2014	2015	Muutos-%	2014	2015	Muutos-%
Verkostovesi (m³)	32 268	23 211	- 28,1	18 125	19 000	4,8	50 393	42 211	- 16,2
Järvivesi (m³)	n/a ³	134 851	n/a ³	-	-	-	n/a ³	134 851	n/a ³

¹ Patria, 2015: Halli, Hämeenlinna, Linnavuori, Tikkakoski ja Utti. 2014, myös Sastamala.

² Millog, 2014: Ilveskallio, Kalkku, Lievestuore, Lyly, Riihimäki, Siikakangas ja Tervola. 2015, myös kolme uutta toimipaikkaa.

³ Järviveden kulutustietoa ei ole saatavilla vuodelta 2014 mittarin lukuvirheen takia.

Jättemäärät

Jätejäte	Patria ¹				Millog ²				Yhteensä			
	2013	2014	2015	Muutos-%	2013	2014	2015	Muutos-%	2013	2014	2015	Muutos-%
Paperi (t) (ml tietosuojapaperi)	36	39	41	6	19	15	18	20	55	54	59	10
Pahvi (t)	62	73	53	-27	17	20	22	10	79	93	75	-19
Puu (t)	98	90	100	11	20	5	10	100	118	95	110	16
Biojäte (t)	57	58	56	-4	9	-	-	-	65	58	56	-4
Metalli (t)	574	488	109	-78	590	670	480	-28	1164	1158	589	-49
Energiajäte (t)	91	90	80	-12	7	-	-	-	98	90	80	-12
Sekajäte (t)	195	225	181	-20	126	135	150	11	321	360	331	-8
Rakennus- ja teollisuusjäte (t)	10	44	28	-36	10	-	2	-	19	44	30	-31
Vaarallinen jäte (t)	216	258	182	-29	179	203	240	18	395	461	422	-8
Yhteensä (t)	1 338	1 365	830	-39	976	1 048	922	-12	2 314	2 413	1 752	-27

¹ Patria, 2015: Halli, Hämeenlinna, Linnavuori, Malmi, Tikkakoski ja Utti. 2014, myös Sastamala. 2013, myös Sastamala, ei Malmi, Tikkakoski ja Utti.

² Millog, 2013-2015: Ilveskallio, Kalkku, Lievestuore, Lyly, Riihimäki, Siikakangas ja Tervola. Vuonna 2015 vaarallisten jätteiden tiedot on kerätty 15 toimipaikalta.

Melu

Melu	2013	2014	2015
Meluindeksi ¹	1,01	0,84	0,62
Koekäyttömelu, dB ²	45,3 - 51,2	50,0 - 54,5	55,2 - 56,0

¹ **Meluindeksi** = Aviation-liiketoiminnan huoltamien Hornet- ja Hawk-hävittäjien toteutuneiden huoltokoelentojen määrä suhteessa suunniteltujen huoltokoelentojen määrään. Patria pystyy vaikuttamaan tarvittavien koelentojen määrään huolellisella huoltojen suunnittelulla ja toteutuksella. Ilmavoimat lentää koelennot.

² **Koekäyttömelu**. Linnavuoressa moottoreiden koekäyttö aiheuttaa melua, jota pienennetään pakoaukon suulla olevalla äänenvaimentimella. Koekäytön aiheuttamaa melua seurataan lähimmiltä asuinalueilta (Ainonkuja, Vuorenhovi) tehdyillä vuosittaisilla melumittauksilla. Taustamelun määrä vaikuttaa mittauksilukuihin.

Kemikaalien käyttö

Kemikaaliryhmä	2013	2014	2015	Muutos-%
Maalit, lakat ja vastaavat (kg)	13 183	11 177	12 564	12,4
Liuottimet (kg)	10 851	15 589	14 174	-9,1
Liimat, hartsit, tiivisteaineet (kg)	2 308	1 779	2 457	38,1
Puhdistus- ja pesuaineet (kg)	9 497	8 795	8 020	-8,8
Voiteluaineet ja -öljyt (kg)	117 638	181 773	158 256	-12,9

Patria, 2015: Halli, Hämeenlinna, Linnavuori. 2014, ei Aerostructures (Halli). 2013, ei Hämeenlinna.

Millog, 2013-2014: Ilveskallio, Kalkku, Lievestuore, Lyly, Riihimäki, Siikakangas ja Tervola. 2015, myös 7 uutta toimipaikkaa.

Päästöt ilmaan

Päästöt ilmaan	2013	2014	2015	Muutos-%
VOC-päästöt (kg) (1)	11 800	11 601	9 144	-21
Trikloorietyleeni (kg) (2)	2 044	1 825	1 778	-3

¹⁾VOC-päästöt, 2015: Halli ja Linnavuori. 2014, myös Sastamala, ei Aerostructures Oy (Halli). 2013, myös Sastamala.

²⁾Trikloorietyleeni, 2013-2015: Halli ja Linnavuori

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat keskeinen osa konsernin johtamis- ja valvontajärjestelmää, jolla varmistetaan, että toiminnalle ja kannattavuudelle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Ne auttavat myös varmistamaan raportoinnin asianmukaisuuden, toiminnan lain- ja vaatimustenmukaisuuden sekä suojaamaan Patrian mainetta.

Patrialla on hallituksen hyväksymä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan politiikka, jossa määritellään riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tehtävät, tavoitteet, osa-alueet sekä vastuut ja valtuudet. Pääasiallinen vastuu riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta on liiketoimintayksiköillä sekä konsernipalveluilla kullakin oman toimintansa osalta. Patrian konsernipalvelut ohjeistavat ja seuraavat riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa. Sisäinen tarkastus ja tilintarkastaja, turvallisuus- ja laatuauditoijat sekä asiakkaat arvioivat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tehokkuutta. Patrian hallitus ja tarkastusvaliokunta valvovat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toteutusta, josta vastaa konsernin toimitusjohtaja. Patriassa toimii riskienhallinnan ohjausryhmä, joka tukee konsernin ja liiketoimintojen johtoa riskienhallintaprosessin suunnittelussa, kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Liiketoimintariskien hallinta

Liiketoimintariskit jaetaan strategisiin, operatiivisiin ja rahoitusriskeihin, joita voivat aiheuttaa ulkoiset olosuhteet ja tapahtumat sekä oma toiminta. Riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinnan suunnittelu ja seuranta ovat osa strategia- ja vuosisuunnitteluprosessia ja liiketoimintojen ja konsernipalvelujen toimintaa.

Patrian liiketoiminnat ja konsernipalvelut raportoivat merkittävimmät riskinsä konsernijohtolle kaksi kertaa vuodessa. Uudet merkittävät riskit raportoidaan konsernijohtolle viipymättä, kun ne on tunnistettu. Konsernin johto raportoi edelleen merkittävimmät riskit ja niiden hallintatoimenpiteet

raportoidaan Patrian hallituksen tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle.

Osalle Patrian liiketoimintaa on tyypillistä, että yksittäiset myynti- ja toimitusprojektit voivat olla suuria suhteessa konsernin vuotuiseseen liikevaihtoon. Ne voivat sisältää tuotekehitystä, laajaa alihankintaa ja yhteistyötä muiden osapuolten kanssa sekä olla kestoaltaan usean vuoden mittaisia. Lisäksi toimitussisältö ja yhteistyökumppanien kanssa toteutettavan teollisen yhteistyön muoto voivat olla monimutkaisia. Tällaisiin hankkeisiin liittyvät riskit ovat tyypillisesti moninaisia ja merkittäviä, mikä edellyttää huolellista arviointia ja hallintaa.

Merkittävimpien projektien riskejä käsitellään säännöllisesti konsernin Risk and Revenue Recognition Boardissa sekä konsernin johtokunnassa, minkä jälkeen niistä raportoidaan hallitukselle.

Liiketoimintariskien tunnistaminen

Strategian suunnittelu ja toteuttaminen sekä liiketoiminnallisiin tavoitteisiin pyrkiminen edellyttävät toimintaympäristön aiheuttamien ja omaan toimintaan

Patrian hallitus ja tarkastusvaliokunta valvovat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toteutusta, josta vastaa konsernin toimitusjohtaja.

liittyvien riskien ja mahdollisuuksien systemaattista tunnistamista ja arviointia sekä näiden huomioon ottamista suunnittelussa ja toiminnassa. Puolustusvälineiteollisuuden kansainvälinen toimintaympäristö on murroksessa. Puolustusbudjetit leikataan, kilpailua avataan, toimialalla tapahtuu yritysjärjestelyjä, alalle tulee uusia toimijoita, asiakasvaatimusten kompleksisuus ja uusien teknologioiden hyödyntäminen lisääntyvät ja kilpailu kiristyy. Muutosten ja niiden vaikutusten tunnistaminen ja huomioon ottaminen toiminnan suunnittelussa on tärkeää.

Patrian strategisten ja operatiivisten tavoitteiden saavuttamisen sekä riskien ja mahdollisuuksien tunnistamisen kannalta merkittävää on:

- kyky ennakoida ja ymmärtää asiakas-tarpeita ja niissä tapahtuvia muutoksia
- uusien kilpailukykyisten tuotteiden, palveluiden ja ratkaisujen kehittäminen ja kaupallistaminen
- tehokas markkinointi- ja myyntiprosessi
- kyky verkottua sekä luoda, ylläpitää ja kehittää strategisia kumppanuuksia

asiakkaiden kanssa sekä hankekoh-
taisia kumppanuuksia toimittajien ja
alihankkijoiden kanssa

- markkinointi-, myynti-, toimitus- ja
tuotekehitysprojektien tehokas hal-
linta
- toimintaprosessien, tehokkuuden ja
kustannuskilpailukyvyyn kehittäminen
ja ylläpitäminen
- osaamisen hankkiminen, kehittäminen
ja ylläpitäminen
- resurssien tehokas kohdentaminen

Puolustusteollisuuden vientilupiin
liittyy usein riski niiden peruuttami-
sesta kokonaan tai määräajaksi. Patria
noudattaa Suomen vientilupakäytäntöä,
jota toteutetaan kulloinkin voimassa-
olevien säädösten ja niiden tulkintojen
mukaisesti. Vientivalvontajärjestelmä
on avoin, ja jokaisesta vientiluvasta pää-
tetään erikseen EU:n yhteisen kannan
kriteerien mukaisesti.

Puolustusvälineeteollisuutta säätele-
vät erilaiset standardit, kuten toimin-
nan laatuun liittyvät ISO-standardit,
puolustusvälinealan AQAP- ja STANAG
-standardit. Lisäksi siviilientoimialaa
säätelevät EASA-säännökset sekä
niitä vastaavat yhdysvaltalaiset FAR-
säännökset, jotka ovat lain kaltaisia,
velvoittavia säännöksiä.

Ympäristöriskit

Yhtiön merkittävimmät ympäristöriskit
ovat liiketoimintariskejä, jotka liittyvät
vaarallisten aineiden käyttöön ja jättei-
den käsittelyyn. Patriassa tunnistetaan
toiminnan, tuotteiden ja palveluiden
ympäristövaikutukset sekä toimitaan
aktiivisesti niiden vähentämiseksi.
Yhtiöllä on kaikki viranomaisten edellyt-
tämät ympäristöluvut. Patrian merkitt-
ävimmillä tuotannollisilla toimipaikoilla
on sertifioitua ympäristöjärjestelmät.
Tavoitteena on, että ympäristöjärjes-
telmät täyttävät uuden ISO 14001:2015
-standardin vaatimukset vuoteen 2018
mennessä.

Compliance-riskit

Patria on sitoutunut toimimaan eetti-
sesti ja noudattamaan toimintamaissaan
sovellettavia lakeja ja säännöksiä sekä
tekemiään sopimuksia ja sitoumuksia.
Patrian eettiset periaatteet on esitetty
Patrian eettinen tapa toimia -toimin-
taohjeessa. Ohjeessa annetaan myös
yhteistä työskentelyä koskevia ohjeita,
joiden avulla voidaan varmistaa, että
koko henkilöstö noudattaa yhtiön eetti-
siä periaatteita.

Riskeinä nähdään epäeettinen
toiminta yrityksen sisällä tai sen kump-
panin toimesta. Tämä voi synnyttää
maineriskin, kustannusriskin tai ope-
ratiiviseen toimintaan liittyvän muun
riskin. Patriassa on panostettu henkilös-
tön ja johdon osaamiseen ja ennaltaeh-
käisevään koulutukseen, minkä lisäksi
sisäisesti toteutetaan joka toinen vuosi
kysely vakavien väärinkäytösten mah-
dollisuuksista yhtiön toiminnassa. Seu-
raavan kerran kysely tehdään vuoden
2016 keväällä. Kyselyn tulokset käsitel-
lään riskienhallinnan ohjausryhmässä.
Epäeettisen toiminnan raportointiin
on mahdollisuus nimettömänä sekä
sisäisen että ulkoisen kanavan kautta.
Kumppaneille ja hankintaketjussa toi-
miville kriittisille toimittajille tehdään
perusteellinen ennakkokatselmointi ja
näille osapuolille määritellään eettisiin
toimintatapoihin liittyvät sopimukselli-
set velvoitteet.

Oikeudenkäynnit ovat yleinen riski
teollisuudessa, ja oikeudenkäyntejä
voivat käynnistää esimerkiksi liikekump-
panit, ja niitä voidaan laittaa vireille
yhtiön tulevaan liiketoimintaan liittyen.
Meneillään olevista oikeudenkäynneistä
on lisätietoa vuosikatsauksen sivulla
27. Patria hallinnoi ja pienentää oikeu-
dellisia riskejään noudattamalla sisäistä
compliance-ohjelmaa sekä hallinnon ja
ohjauksen toimintaperiaatteita.

Patria toimii useissa maissa eri
lainkäyttöalueilla ja monimutkaisen
sääntelyn puitteissa. Rikkomuksia voi
syntyä huolimatta Patrian eettisyys- ja
compliance-ohjelman prosesseista ja
nollatoleranssista epäeettistä toimintaa
kohtaan.

**Patriassa toimii
riskienhallinnan
ohjausryhmä, joka tukee
konsernin ja liiketoiminto-
jen johtoa riskienhallinta-
prosessin suunnittelussa,
kehittämisessä ja
toteuttamisessa.**

Vastakauppakäytännöt

Puolustushankinnoissa vastakauppa on yleinen toimitussopimusten vaatimus ja edellytys. Vastakauppasopimuksessa yhtiö sitoutuu teolliseen yhteistyöhön ja muihin mahdollisiin tilaussopimuksesta aiheutuviin kompensatiovelvoitteisiin. Vastakauppavaatimukset määräytyvät maakohtaisten sääntöjen ja hankintakohtaisten vaatimusten mukaan. Suomen asettamat vastakauppavelvoitteet ovat avainasemassa huoltovarmuuden luomisessa sellaisissa tilanteissa, kun Suomeen hankintaan järjestelmiä. Tätä kautta Suomen asettamalla velvoitteilla on suora yhteys Patrian saamiin tilauksiin.

Patria voi osallistua vientitoimintaan suoriin tai epäsuoriin vastakauppajärjestelyihin, mikäli puolustusvälineitä hankkiva maa näitä edellyttää, ja mikäli kyseiset toimet ja järjestelyt synnyttävät lisäarvoa.

Patria voi päättää osallistumisesta vastakauppoihin, mikäli osallistuminen on kokonaisuudessaan konsernin liiketoimintaedun mukaista, jos vastakaupan arvo on oikeassa suhteessa pääsopimusten tai transaktion arvoon ja edellyttäen, että toimiva johto kykenee ohjaamaan kyseisiä toimia selkeiden vastuiden mukaisesti. Vastakauppajärjestelyihin ja -toimiin osallistuminen tapahtuu kyseisten maiden asettamien sääntöjen ja käytäntöjen mukaisesti. Näihin vastakauppajärjestelyihin voi sisältyä myös ulkoisesti luotuja vastakauppatoimia sekä yhteistyötä muiden vastakauppavelvoitteiden kanssa, mikäli tämä on sovellettavien sääntöjen ja käytäntöjen mukaan mahdollista. Kahdenkeskiset vastakauppojen huojennukset tai vaihdot ovat myös mahdollisia, kun nämä suoritetaan asianomaisten viranomaisien luvalla.

Patrian vastakauppavelvoitteista raportoidaan asianmukaisesti johdolle, hallitukselle ja Patrian Oyj:n hallituksen nimittämälle tarkastusvaliokunnalle.

Kaikkia vastakauppajärjestelyjä ja -toimia koskevat vaatimukset:

- Sovellettavat lait, säännökset ja kansainväliset sopimukset sallivat vastakauppajärjestelyt.
- Järjestelyt ovat Patrian vastakauppoja koskevien eettisyys- ja yhdenmukaisuuskäytäntöjen sekä yhtiön eettisen

ohjeiston mukaisia ja kaikkia kyseisiin järjestelyihin ja transaktioihin liittyviä kumppaneita ja toimittajia koskevat due diligence -selvitykset on tehty painottaen korruption ehkäisyä.

- Patria tekee oikeudellisen analyysin kyseisessä maassa sovellettavista vastakauppasäännöksistä vähentääkseen riskejä ja varmistaakseen, että Patrian vastakauppatoimet ovat sääntöjen mukaisia.
- Kaikki olennaiset taloudelliset ja muut riskit arvioidaan ja niitä pyritään pienentämään.
- Vastakauppatoimet ovat oikeassa suhteessa pääsopimuksen tai transaktion arvoon.

Patrian vastakauppavelvoitteiden suoritus:

- Patrian Land-liiketoiminta vastaa noin 95 %:sta konsernin vastakauppoihin liittyvistä velvoitteista, joita on useimmissa maissa, joissa liiketoiminnalla on toimitusprojekteja. Muiden liiketoimintojen vastakauppavelvoitteet ovat vähäisiä.
- Land-liiketoiminnalla on vastakauppatoimiin, myyntitoimiin sekä vastakauppasopimusten toimeenpanoon liittyviä erityisprosesseja ja vastuuorganisaatio.

EU-direktiivit vaikuttavat markkinoihin

Euroopan markkinoilla seurataan tarkasti puolustustarvikkeiden markkinoiden avaamiseen tähtäävien EU-direktiivien vaikutuksia. Muutoksen käynnisti vuoden 2009 Puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivi 2009/81/EC, joka integroitiin jäsenvaltioiden

kansallisiin lainsäädäntöihin. Suomessa direktiivin vaatimukset kansallisesti toimeenpaneva laki (1531/2011) tuli voimaan vuoden 2012 alussa. Direktiivi avasi merkittävän osan aiemmin kansallisessa harkinnassa olleista puolustusmateriaalihankinnoista kansainväliselle kilpailulle. Direktiivien tarkoitus on markkinoiden avaaminen ja kilpailun lisääminen. Uuden lainsäädännön ja siihen perustuvien käytäntöjen muodostumisen vaatiman ajan arvioidaan pahimmillaan johtavan hankintaa viivyttäviin prosesseihin.

Hallinto- ja ohjausjärjestelmä

Lakisääteisten tehtävien lisäksi hallituksen päätehtävänä on konsernin strategisista linjauksista päättäminen sekä konsernin eri liiketoimintojen valvonta ja ohjaaminen.

Sovellettavat säännökset, ohjeet ja suositukset

Patrian hallinnossa noudatetaan Suomen osakeyhtiölakia ja muuta toimintaan vaikuttavaa lainsäädäntöä. Lisäksi noudatetaan valtioneemistöisiin yhtiöihin soveltuvia hyvää hallinnointitapaa koskevia ohjeita ja suosituksia.

Konsernin rakenne ja hallintajärjestelmä

Patria jakaantuu toiminnallisesti liiketoimintoihin. Patria-konsernin muodostavat emoyhtiö Patria Oyj ja sen omistamat tytäryhtiöt. Kokonaan omistettujen tytäryhtiöiden lisäksi Patria Oyj omistaa Millog Oy:stä 61,8 ja Nammo AS:stä 50 prosenttia. Patrian hallinnosta ja toiminnasta vastaavat Patria Oyj:n lakisääteiset toimielimet eli yhtiökokous, hallitus ja toimitusjohtaja. Patrian operatiivista toimintaa ohjaa toimitusjohtajan apuna konsernin johtokunta. Liiketoiminnoilla ja konsernipalveluilla on tämän lisäksi omat johtoryhmänsä. Muiden kokonaan omistettujen konserniyhtiöiden kuin emoyhtiön lakisääteiset hallitukset hoitavat ainoastaan lainsäädännöstä johtuvat vähimmäistehtävät. Patria Oyj:n neuvottelukunta on yhtiön hallitukselle neuvoa-antava toimielin, jolla ei ole lakisääteisiä tehtäviä.

Neuvottelukunta

Yhtiöjärjestyksen mukaan Patria Oyj:ssä on yhtiökokouksen asettama neuvottelukunta. Patria Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan hallituksen tulee kuulla neuvottelukuntaa asioissa, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista tai yhtiön organisaation olennaista muuttamista, tai joilla muutoin on suuri merkitys yhtiön toimialalle kotimaassa tai kansainvälisesti. Neuvottelukuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään

kymmenen muuta jäsentä. Tilikaudella neuvottelukuntaan kuului yhteensä 11 jäsentä. Neuvottelukunta kokoontuu pääsääntöisesti kolme kertaa vuodessa. Vuonna 2015 neuvottelukunnalla oli kolme kokousta. Neuvottelukunnan jäsenet ovat osallistuneet kokouksiin 91-prosenttisesti.

Hallituksen kokoonpano ja valintamenettely

Patria Oyj:n hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään kahdeksan jäsentä. Tilikauden aikana hallitukseen on kuulunut vuoden alussa neljä jäsentä, koska kahden hallituksen jäsenen erottua tehtävästä joulukuussa 2014 (Airbusin myytyä osakkeensa Patria Oyj:ssä) heidän tilalleen ei valittu korvaavia jäseniä, ja yhtiökokouksen jälkeen huhtikuusta 2015 lähtien viisi jäsentä. Yhtiökokous valitsee hallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan sekä muut jäsenet ja päättää hallituksen jäsenten palkkioista. Hallituksen jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan niin, että toimikausi päättyy vaaia seuraavan ensimmäisen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Hallitus kokoontuu normaalisti vähintään kahdeksan kertaa vuodessa. Vuonna 2015 hallituksella oli yhdeksän kokousta. Hallituksen jäsenet ovat osallistuneet kokouksiin 100-prosenttisesti.

Hallituksen päätehtävät ja työnjako

Hallitus vastaa Patrian hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä lainsäädännön, yhtiöjärjestyksen sekä yhtiökokouksen mahdollisesti antamien ohjeiden mukaisesti. Lakisääteisten tehtävien lisäksi hallituksen päätehtävänä on konsernin strategisista linjauksista päättäminen sekä konsernin eri liiketoimintojen valvonta ja ohjaaminen sen varmistamiseksi, että konserni toimii

sen toimintaan vaikuttavia säädöksiä noudattaen ja liiketaloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla sekä tuottaa lisäarvoa omistajilleen. Niin ikään hallitus päättää konsernin keskeisistä toimintaperiaatteista sekä hyväksyy vuosittain konsernin taloudelliset ja operatiiviset tavoitteet sekä tilinpäätöksen ja tarvittaessa osavuosikatsaukset ja päättää merkittävistä investoinneista.

Hallitus vahvistaa konsernin eettiset arvot ja toimintatavat sekä seuraa niiden toteutumista. Lisäksi hallitus vahvistaa konsernin pääpiirteisen organisaatio- ja toimintarakenteen. Hallitus on nimittänyt sitä avustamaan nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan sekä tarkastusvaliokunnan. Nimitys- ja palkitsemisvaliokuntaan kuuluu kolme jäsentä. Se valmistelee konsernin ja sen johdon palkkausraakenteita sekä palkitsemis- ja kannustinjärjestelmiä, ja hyväksyy tärkeimmät johtajanimitykset. Tarkastusvaliokuntaan kuuluu niin ikään kolme jäsentä. Tarkastusvaliokunta seuraa ja valvoo muun ohessa konsernin sisäisen valvonnan toteutumista, riskienhallintaa sekä taloudellista raportointia ja tilinpäätöksen laadintaa sekä vastaa compliance- ja eettisten asioiden valvonnasta. Muilta osin hallituksen keskuudessa ei ole sovittu erityisestä työnjaosta. Vuoden 2015 alussa nimitys- ja palkitsemisvaliokuntaan kuului kaksi jäsentä koska joulukuussa 2014 eronneen jäsenen tilalle ei valittu korvaavaa jäsentä. Huhtikuussa 2015 pidetystä yhtiökokouksesta lähtien nimitys- ja palkitsemisvaliokuntaan kuului kolme jäsentä.

Yhtiön toimitusjohtaja ja konsernin johto

Patria Oyj:n toimitusjohtajan tehtävänä on johtaa yhtiön ja Patria- konsernin liiketoimintaa sekä hallintoa osakeyhtiölain säännösten sekä hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtajan apuna konsernin johtamisessa toimii konsernin johtokunta, joka kokoontuu kuukausittain ja johon kuuluu jokaisesta liiketoiminnasta vastaava johtaja, hallintojohtaja, lakiasiaintoiminnan johtaja, joka vastaa myös compliance- ja

eettisyysasioista, sekä yrityssuunnittelu- ja markkinointijohtaja.

Tämän lisäksi konsernin johto kokoon-tuu myös muissa, johtamisen kannalta tarkoituksenmukaisiksi katsotuissa kokoonpanoissa. Patriassa toimii hallinnon johtoryhmä, jota johtaa hallintojohtaja. Hallinnon johtoryhmän tehtävänä on tehostaa ja tiivistää konsernihallintoa, varmistaa Patrian vaatimien hallinnollisten palveluiden riittävä laatu ja tehokkuus ja edistää hallinnon osajalojen välistä yhteistyötä. Ryhmän muodostavat henkilöstö-, talous-, ICT-, hankinta-, rahoitus- ja riskienhallinta, laki- ja compliance- sekä viestintätoimintojen johtajat.

Vastuullisuustoiminnasta vastaavat lakiasiaintoiminnan johtaja, viestintäjohtaja, henkilöstöjohtaja ja strategiajohtaja. Lakiasiaintoiminnan johtaja, joka on myös Chief Compliance Officer yhdessä Ethics Officerin kanssa vastaavat compliance- ja eettisyysasioista vastuullisuustyöryhmässä. Näihin liittyvät asiat käsitellään Patrian johtokunnassa ja lakiasiaintoiminnan johtaja/Compliance Officer raportoi niistä säännöllisesti hallitukselle ja sen tarkastusvaliokunnalle. Hallituksen tarkastusvaliokunnalle on määritetty vastuu eettiseen toimintaan liittyvien asioiden valvonnasta.

Palkitseminen

Johdon palkitsemisjärjestelmää koskevat tiedot ovat saatavilla yhtiön tilinpäätöksen liitetiedoista kohdasta 4.

Valvontajärjestelmä

Osakeyhtiölain mukaisesti hallituksen on huolehdittava siitä, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Toimitusjohtajan on vuorostaan huolehdittava siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Patrian johto vastaa siitä, että konsernin jokapäiväisessä toiminnassa noudatetaan soveltuvaa lainsäädäntöä ja yhtiön hallituksen päätöksiä ja että konsernin riskienhallinta on järjestetty asianmukaisella tavalla.

Konsernin jakaantuminen liiketoimin-

toihin tehostaa ja selkeyttää johtamista sekä parantaa tehokkaan valvonnan järjestämistä. Konsernin taloudellista valvontaa varten on olemassa operatiivinen raportointijärjestelmä, jonka mukaisesti tuotetaan kuukausittain monipuolista tietoa konsernin taloudellisesta tilasta ja sen kehittymisestä. Investointeja koskeva päätöksentekojärjestys on konsernissa selkeästi määriteltä.

Patrialla on riippumattomalle toimijalle ulkoistettu sisäinen tarkastus, joka arvioi ja varmistaa konsernin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta, taloudellisen raportoinnin luotettavuutta sekä toimintaa koskevan lainsäädännön ja ohjeistuksen noudattamista ja joka raportoi hallituksen tarkastusvaliokunnalle. Patrian sisäistä tarkastusta toteuttava toimija noudattaa sisäisen tarkastuksen kansainvälisiä ammattistandardeja. Sisäinen tarkastus raportoi toiminnastaan ja havainnoistaan Patrian hallituksen tarkastusvaliokunnalle sekä Patrian johdolle. Tarkastusvaliokunta vahvistaa sisäisen tarkastuksen vuosittaiset tarkastussuunnitelmat. Yhtiön tilintarkastajat raportoivat tarkastushavainnoistaan asianomaisille liiketoiminnoille ja konsernin taloushallintoon sekä myös hallitukselle ja hallituksen tarkastusvaliokunnalle vähintään kerran vuodessa. Tilintarkastajat antavat myös yhtiön osakkeenomistajille lain edellyttämän tilintarkastuskertomuksen.

Konsernin johto

Patria-konsernin toimitusjohtajan apuna konsernin johtamisessa toimii konsernin johtokunta, joka kokoontuu kuukausittain. Toiminnan läpinäkyvyys ja vastuullinen toiminta ovat osa johtamisjärjestelmää ja perustana toiminnan strategisessa suunnittelussa alusta saakka.

Heikki Allonen, s. 1954

Toimitusjohtaja

Diplomi-insinööri

Patrian palveluksessa vuodesta 2008 lähtien

Jukka Holkeri, s. 1962

Yrityssuunnittelu- ja markkinointijohtaja, toimitusjohtajan sijainen

Diplomi-insinööri

Patrian palveluksessa vuodesta 1988 lähtien

Ville Jaakonsalo, s. 1971

Hallintojohtaja

Oikeustieteen kandidaatti, MBA

Patrian palveluksessa vuodesta 2010 lähtien

Hanna Kyrki, s. 1962

Lakiasianjohtaja, Chief Compliance Officer

OTK, varatuomari, EMBA

Patrian palveluksessa vuodesta 2014 lähtien

Mika Kari, s. 1969

Liiketoimintajohtaja, Land

Diplomi-insinööri

Patrian palveluksessa vuodesta 2013 lähtien

Lassi Matikainen, s. 1961

Liiketoimintajohtaja, Aviation

Diplomi-insinööri

Patrian palveluksessa vuodesta 2008 lähtien

Pasi Niinikoski, s. 1961

Liiketoimintajohtaja, Systems

Tekniikan tohtori

Patrian palveluksessa vuodesta 2006 lähtien

Hallitus

Hallitus vastaa Patrian hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä lainsäädännön, yhtiöjärjestyksen sekä yhtiökokouksen mahdollisesti antamien ohjeiden mukaisesti. Sen päätehtäviä ovat konsernin strategisista linjauksista päättäminen sekä konsernin eri liiketoimintojen valvonta ja ohjaaminen. Tilikauden 2015 aikana hallituksella oli yhdeksän kokousta. Hallituksessa eettisistä ja compliance-asioista vastaa hallituksen tarkastusvaliokunta.

Christer Granskog, s. 1947
Puheenjohtaja
 Diplomi-insinööri
 Hallituksen jäsen vuodesta 2010

Kirsi Komi, s. 1963
Varapuheenjohtaja
Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja
 Oikeustieteen kandidaatti
 Hallituksen jäsen vuodesta 2011,

Kari Rimpi, s. 1947
 Kenraaliluutnantti evp
 Hallituksen jäsen vuodesta 2012

Sari Helander, s. 1967
 KTM
 Talous- ja rahoitusjohtaja, Posti Group Oyj
 Hallituksen jäsen maaliskuusta 2015 alkaen

Marko Hyvärinen, s. 1969
 Diplomi-insinööri, KTM
 Finanssineuvos, Valtioneuvoston kanslia
 Hallituksen jäsen maaliskuusta 2015 alkaen

Neuvottelukunta

Patria Oyj:ssä on yhtiökokouksen asettama neuvottelukunta. Patria Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan hallituksen tulee kuulla neuvottelukuntaa asioissa, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista tai yhtiön organisaation olennaista muuttamista, tai joilla muutoin on suuri merkitys yhtiön toimialalle kotimaassa tai kansainvälisesti. Neuvottelukuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään kymmenen muuta jäsentä.

Tilikaudella neuvottelukuntaan kuului yhteensä 11 jäsentä.
Vuonna 2015 neuvottelukunnalla oli kolme kokousta.

Neuvottelukunta

Sinuhe Wallinheimo

Puheenjohtaja
Kansanedustaja
Jäsen marraskuusta 2015
lähtien

Mikko Savola

Kansanedustaja
Jäsen marraskuusta 2015
lähtien

Jussi Karimäki

Laiteasentaja, Patria
Jäsen vuodesta 2009 lähtien

Kalle Hyötynen

Varapuheenjohtaja
Kaupunginvaltuutettu
Jäsen marraskuusta 2015
lähtien

Petri Peltonen

Osastopäällikkö, ylijohdaja
Jäsen vuodesta 2012 lähtien

Juha Kuusi

Järjestelmäasiantuntija,
Patria
Jäsen vuodesta 2011 lähtien

Mika Kari

Kansanedustaja
Jäsen marraskuusta 2015
lähtien

Raimo Vistbacka

Oikeustieteen kandidaatti,
varatuomari
Jäsen vuodesta 2012 lähtien

Petri Pitkänen

Huoltopäällikkö, Patria
Jäsen vuodesta 2013 lähtien

Kari Takanen

Kontra-amiraali,
Pääesikunnan päällikkö
Jäsen marraskuusta 2015
lähtien

Eero Järvinen

Panssariajoneuvo-
mekaanikko, Patria
Jäsen maaliskuusta 2015
lähtien

GRI-taulukko

Raportointi- ja laskentaperiaatteet

Patria raportoi yhteiskuntavastuusta viidettä kertaa. Tämä tilannekatsaus kuvaa aikaa 1.1.–31.12.2015. Raportin piiriin kuuluvat kaikki Patrian yli 50 % omistuksessa olevat tytäryhtiöt, jotka on kuvattu vuosikatsauksessa. Patrian 50 % omistuksessa oleva Nammo julkaisee oman raporttinsa. Raportin tiedot on

kerätty Patria-konsernin sisäisistä tietojärjestelmistä. Henkilöstöluvut tulevat konsernin Arc-henkilöstötietojärjestelmästä. Tapaturmatilastot tulevat vakuutusyhtiön tietojärjestelmästä. Ympäristöluvut saadaan paikkakunnittain laadittavien ympäristöraporttien kautta.

GRI-ohjeiston kohta		Sivunumero	Lisätiedot
Perussisältö			
1.	Strategia ja analyysi		
1.1	Toimitusjohtajan katsaus	7-8	
1.2	Olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien kuvaus	9-10	
2.	Organisaation taustakuvaus		
2.1-2.8	Perustiedot Patriasta	3	
2.9	Merkittävät muutokset yhtiön koossa, rakenteessa, omistuksessa	7; 19; 20	
3.	Raportin muuttujat		
3.1-3.4	Raportin kuvaus	51	
3.5	Olennaisuuden määrittely	32; 34	
3.6-3.11	Raportointi- ja laskentaperiaatteet	24; 51	
3.13	Lähestymistapa raportin varmentamiseen		Raporttia ei ole varmennettu ulkopuolisen toimesta
4.	Hallintotapa, sitoumukset ja yhteistyö		
4.1-4.4	Hallintotapa	23; 46-47	
4.8	Arvot ja toimintaperiaatteet	11	
4.9	Hallituksen tavat hallinnoida taloudellista, sosiaalista ja ympäristötoimintaa	47	
4.11	Varovaisuuden periaate	44	
4.12	Ulkoiset periaatteet ja aloitteet, joihin Patria on sitoutunut	23	
4.13	Jäsenyydet järjestöissä	33	
4.14-4.17	Sidosryhmävuorovaikutus	32-33; 35	

GRI-ohjeiston kohta		Sivunumero	Lisätiedot
Johtaminen ja tunnusluvut			
Taloudellinen vastuu			
Johtamistavan kuvaus			
EC1	Tuotettu ja jaettu suora taloudellinen lisäarvo	5	
EC3	Eläketurvan kattavuus		Konsernitilinpäätöksen liitetieto 7. Henkilöstökulut
Ympäristövastuu			
Johtamistavan kuvaus		36	
EN1	Materiaalien käyttö	38; 42	
EN3	Suora energiankulutus	36-37; 40	
EN4	Epäsuora energiankulutus	37; 40	
EN7	Toimenpiteet energiankulutuksen vähentämiseksi	37-38	
EN8	Veden kulutus	38; 41	
EN14	Luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvien vaikutusten hallinta	40	
EN18	Toimenpiteet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	37-39	
EN20	Muut merkittävät päästöt ilmaan, ml. melu	39; 41-42	
EN22	Jätteet	39; 41	
EN26	Toimenpiteet tuotteiden ja palveluiden ympäristövaikutusten vähentämiseksi	38	
Sosiaalinen vastuu			
Henkilöstöä ja työolosuhteita koskevat käytännöt			
Johtamistavan kuvaus		28	
LA1	Työvoima jaotettuna työsuhteen, työ sopimuksen ja sukupuolen mukaan	6	
LA2	Henkilöstön vaihtuvuus	6; 31	
LA7	Tapaturmat ja sairaspotilaat	6; 30-31	
LA8	Koulutus, opastus ja ennaltaehkäisy vakavien sairauksien varalta	30-31	
LA11	Koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen liittyvät ohjelmat	25; 29	
LA12	Kehityskeskustelut	29	
LA13	Hallintoelinten ja henkilöstöryhmien koostumus ja monimuotoisuus	6; 48-50	
Yhteiskunnalliset vaikutukset			
Johtamistavan kuvaus		25	
S02	Lahjontaan liittyvät riskiarvioinnit	26-27	
S03	Lahjonnanvastaiseen toimintaan liittyvä koulutus	25	
S04	Lahjontatapauksiin liittyvät toimenpiteet	27	
S05	Osallistuminen julkishallinnon kehittämiseen ja lobbaukseen	33	
S06	Poliittisten puolueiden tukeminen		Patria ei tue poliittisia puolueita
S08	Lainsäädännön ja määräysten rikkomuksista aiheutuneet sakot	8; 27	

Patria

Patria Oyj
Kaivokatu 10 A, 00100 Helsinki
info@patria.fi

PatriaMedia

Patria Oyj

@PatriaOyj

Patria